

TYRNÄVÄN KUNTA

TALOUSSUUNNITELMA

2022–2024

TALOUSARVIO

2022

Sisällys

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	1
TALOUSARVIO- JA TALOUSSUUNNITELMARAKENNE.....	5
Talousarvioasetelman osat ja rakenne	5
TALOUSSUUNNITELMA 2022-2024	6
Tyrnävän visio	6
Tyrnävän kuntastrategia	6
Tyrnävän kunnan strategiset valinnat.....	7
Tyrnävän arvoperusta	7
Strategiset valinnat	7
Strategian läpileikkaavat teemat	7
Taloussuunnitelman yleiset perusteet ja kehitysnäkymät	9
Yleinen talouden kehitys.....	9
Kuntien talous	10
Tyrnävän kunnan talous suunnitelmakaudella	10
Konsernitavoitteet	12
Väestön kehitys.....	13
HALLINTO- JA KEHITTÄMISOSASTO	15
Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen	16
Tuki- ja sähköiset palvelut.....	22
SOSIAALI- JA TERVEYSOSASTO	26
Sosiaali- ja vammaispalvelut	27
lääkäiden palvelut	29
Terveyspalvelut	30
SIVISTYS- JA HYVINVOINTIOSASTO	33
Opetuspalvelut.....	35
Varhaiskasvatuspalvelut	40
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut.....	43
TEKNINEN OSASTO.....	51
Rakennusvalvonta	52
Liikenneväylät ja yleiset alueet.....	53
Kiinteistöt.....	54
Ruoka- ja siivouspalvelut.....	55
TALOUSARVIO 2022	58
Erityisperustelut	58
TULOSLASKELMA.....	61
RAHOITUSLASKELMA	61
TALOUSARVION 2022 YHDISTELMÄ.....	62
TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO.....	63
BRUTTOMENOJEN OSUUS	64

NETTOMENOJEN KASVUT OSASTOITTAIN	64
TALOUSARVION 2022 YHDISTELMÄ.....	65
Nettomenojen kasvu tulosalueittain	65
INVESTOINTIOHJELMA 2022 – 2026	66
TALOUSARVIOKAAVA.....	69

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Talou näkymä koronan varjossa ja jälkeen

Koronan aiheuttaman talouden pysähtymisen jälkeen Euroopassa on lähdetty liikkeelle kovalla vauhdilla. Koronakriisistä nousu on ollut todella nopeaa. Kasvuluvut ovat suuria, mutta samalla myös työvoimapula uhkaa monilla aloilla.

Syyskuussa Suomen inflaatio oli 2,1 prosenttia, kun euroalueen keskiarvo oli 3,4 prosenttia. Lokakuun osalta euroalueen inflaatio kiihtyi ennätystasolle 4,1 prosenttiin. Merkittävä syy tähän on ollut energiahintojen kallistuminen. Energiahinnat nousivat lokakuussa peräti 23,5 prosenttia vuoden takaisesta.

Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 3,3 prosenttia tänä vuonna. Talouden toipuminen koronasta on ollut nopeaa. Ennusteet povaavat talouskasvun jatkuvan vahvana loppuvuonna. Kasvu jatkuu vuonna 2022, jolloin BKT:n arvioidaan kasvavan 2,9 prosenttia. Ennusteissa tautitilanteen heikentymisen ei oleteta rajoittavan talouden toipumista, vaikka yhteiskunnan avaaminen tapahtuisi suunniteltua hitaammin.

Työllisyyden kasvu on nopeutunut merkittävästi. Talouskasvu pitää yllä työvoiman kysyntää, jota riittää täyttämään lyhyellä aikavälillä korkealla oleva työttömyys ja hallituksen toimet työn tarjonnan lisäämiseksi. Talouden elpyminen lisää työllisten määrää vuosina 2022 ja 2023, varsinkin palvelutoimialoilla.

Julkisen talouden alijäämä pienenee tänä ja ensi vuonna voimakkaasti, kun talouden toipuminen on nopeaa ja työllisyyskasvu lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja. Myös koronaan liittyvä rahankäyttö ja tukitarpeen väistyminen vahvistavat julkista taloutta. Talouden väliaikainen elpyminen ei kuitenkaan poista rakenteellista julkisen talouden epätasapainoa.

Verotulot ja valtionosuudet

Kuntien verotulojen osuudet verorahoituksesta (verotulot + valtionosuudet) vaihtelee kunnittain. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun kuntien verotulojen osuudet ovat keskimäärin noin 90 prosenttia koko verorahoituksesta. Joidenkin Lappin kuntien osalta vastaavat osuudet ovat reilu 30 prosenttia. Kun valtionosuudet maksetaan tasasuuruksina kuukausierinä, kertyvät verotulot epätasaisemmin kalenterivuoden aikana.

Koko maan tasolla kunnallisveron osuus kaikista verotuloista on selvästi merkittävin, noin 84 prosenttia. Yhteisöveron ja kiinteistöveron osuudet olivat molemmat noin 8 prosenttia. Vaihtelu kuntien välillä on tässäkin suurta. Kunnallisveron osuus on joka tapauksessa merkittävin kaikissa kunnissa.

Maksettavan kunnallisveron määräytyminen riippuu kuntalaisten veronalaisista ansiotuloista sekä niistä tehtävistä vähennyksistä. Merkittävimmät ansiotulolajit ovat tietysti palkka- ja eläketulot. Tulosta tehtäviä vähennyksiä ovat muun muassa eläketulovähennys, matkakustannukset, tulonhankkimiskulut, ansiotulovähennys ja perusvähennys. Tulosta tehtävät vähennykset vähentämällä saadaan verotettava tulo, josta veron määrä lasketaan kunnan tuloveroprosentin mukaisesti. Näin saadaan vero tulon perusteella, josta vielä vähennetään kunnallisverosta suoraan tehtävät vähennykset. Näistä merkittävin on työtulovähennys.

Muita vähennyksiä kunnallisverosta ovat mm. kotitalousvähennys sekä asuntolainan koron alijäämähyvitys. Näiden vähennysten jälkeen saadaan verovuoden maksettava kunnallisvero.

Kunnallisverotuksessa tehtävien vähennysten määrä on riippuvainen veronmaksajan tulotasosta ja vähennykset painottuvat alemmille tulotasoille. Näin ollen voidaan sanoa, että kunnallisvero on progressiivinen vero, vaikka kunnan tuloveroprosentti on kaikille kuntalaisille sama. Samassa yhteydessä puhutaan usein efektiivisestä veroasteesta, joka on maksettavan kunnallisveron osuus ansiotuloista.

Kunnan ansiotuloveroprosentin (nimellinen veroaste) ja efektiivisen veroasteen erotus kertoo paljon kunnan ansiotulonsaajien tulotasosta. Mitä suurempi näiden erotus on kunnassa, sitä alhaisempi tulotaso. Verovuonna 2021 koko maan verotuloilla painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (nimellinen veroaste) oli 20,02 prosenttia (vuonna 2020 19,96 %) ja efektiivinen veroaste 14,5 prosenttia, eli eroa on reilu 5,5 prosenttiyksikköä. Vuonna 2021 Tyrnävän tuloveroprosentti oli 22,00 ja efektiivinen veroaste 14,97 prosenttia. Tuloveroprosentti pysyy samana vuonna 2022.

Yksi kunnallisverojärjestelmän piirteistä on kuntakohtaiset veroprosenttiero. Vuoden 2021 veroprosenttien vaihteluväli 16,5–23,5 prosenttia on varsin suuri. Veronmaksajientaloudellisen aseman kannalta asetelmaa tosin osin tasoittaa – toki hyvin epätarkasti – se, että merkittävässä osassa korkeahkojen veroprosenttien kuntia asumiskustannukset ovat

huomattavasti alemmat kuin monissa matalampien veroprosentin kunnissa. Sote-hyvinvointialueuudistuksen tullessa voimaan 2023 kunnallisverotuksen absoluuttinen määrä ja myös suhteellinen osuus verotuloista alenevat historiallisen paljon. Kuntien vuoden 2023 tuloveroprosentiksi säädetään lailla kunkin kunnan vuoden 2022 veroprosentti vähennettynä 12,39 prosenttiyksikköä.

Kuntien kassaan kertyy kuukausittain kunnallisveroja eri verovuosilta, pääosin kuitenkin kuluvan vuoden ennakonpidätyksiä ja täydennysmaksuja. Kun edellinen verovuosi valmistuu kesän jälkeen, kertyy kunnille henkilöasiakkaiden jäännösveroja (veromätkyt) ja samalla vähennetään ennakonpalautukset (veronpalautukset) kuukausitilitysten yhteydessä. Veromätkyt ja -palautukset ovat osasy siihen, että verotulot kertyvät epätasaisesti.

Vuoden 2022 talousarvion laadinnassa Tyrnävälle on ennustettu tulevan verotuloja yhteensä 21 100 000 euroa, joka on 850 000 euroa enemmän, kuin vuonna 2021. Valtionosuuksia on ennustettu tulevan 22 200 000 euroa, joka on 1 050 000 euroa enemmän, kuin vuonna 2021.

Kuntastrategia 2020–2026

Tyrnävän kunnassa on laadittu kuntastrategia vuosille 2020–2026. Vision mukaan Tyrnävän kunta on turvallinen koti jokaiselle ja kaikelle. Lähipalvelut, sivistys ja hyvinvointi, turvallinen ja sujuva arki sekä elinympäristön kehittäminen ovat kunnan toiminnan keskiössä. Kunta toimii aktiivisesti yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja luo mahdollisuuksia elinkeinoelämän kehittämiselle. Tyrnävän kunnan toimintatavoissa korostuu asiakas- ja asukaslähtöisyys sekä laaja hyvinvointinäkökulma. Kuntastrategia linjaa vuosittaista talouden suunnittelua.

Tyrnävän Kehitys Oy

Tyrnävän kunnanhallitus perusti Tyrnävälle kunnan 100 % omistaman kehitysyhtiön kokouksessaan 14.12.2020 §311. Tavoitteena on kehittää ja lisätä kunnan elinvoimaa sekä ottaa vahvemmin haltuun elinvoimapolitiikkaa ja yritys- ja yrittäjyysnäkökulmaa. Perustamissopimus allekirjoitettiin 18.1.2021 ja yhtiöjärjestys hyväksyttiin kunnanhallituksen päätöksellä 18.1.2021 §20. Elinkeinostrategia hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 24.5.2021 §28. Yhtiön toimitusjohtaja aloitti tehtävässään 20.10.2021. Yhtiön varsinainen ensimmäinen operatiivinen vuosi on vuonna 2022.

Vuoden 2022 talousarvio

Tyrnävän kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma toteuttavat kunnan strategiaa. Linjauksissa näkyy vahvasti vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito.

Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma on valmisteltu koronan aiheuttamien epävarmuustekijöiden sekä monen muutosprosessin ollessa kesken tai valmistelussa. Tavoitteena on kunnan strategian tehokas toimeenpano ja tuottavuuden parantaminen. Talouden pitkän aikavälin hallinnan kannalta keskeistä on velkaantumisen pienentäminen edelleen, tulovirran lisääminen ja oman toiminnan sopeuttaminen sote-uudistuksen myötä.

Kunnan vuosien 2016, 2017 ja 2018 tilinpäätökset olivat alijäämäisiä. Vuodelta 2016 alijäämää kertyi 620 839 euroa, vuodelta 2017 281 834 euroa ja vuodelta 2018 2 313 333 euroa. Vuosi 2019 oli ylijäämäinen 184 695 euroa ja vuosi 2020 976 258 euroa ylijäämäinen. Vuoden 2021 tuloksen odotetaan asettuvan nollan tuntumaan. Tyrnävän kunnan taseessa on edellisten tilikausien kertynyttä ylijäämää 2 922 402,60 euroa.

Vuoden 2022 talousarviossa toimintatuottojen arvioidaan kasvavan 108 254 euroa edellisen vuoden talousarvioon verrattuna. Toimintakulujen puolestaan arvioidaan kasvavan 2 126 592 euroa verrattuna vuoden 2021 talousarvioon. Toimintakatteeksi muodostuu näin ollen -40 668 675 euroa, kun luku vuoden 2021 talousarviossa oli -38 650 337e ja 2020 talousarviossa -37 684 186e.

Vuoden 2022 talousarviossa vuosikatteen arvioidaan 2 321 325 euroa (TA20 2 125 814 €, TA21 2 459 663 €) ja tilikauden tulokseksi 6 875 euroa.

Investointiohjelma 2022

Tyrnävän kunnan investointiohjelma on ollut vuosia raskas suhteessa vuosikatteeseen ja tällöin se on pitänyt rahoittaa lainarahalla. Vuosina 2019, 2020 ja 2021 investointeja tehtiin maltillisesti.

Investointiohjelmassa edellisten vuosien suunnitellut menot (alv 0 %) olivat

2015	3 020 570 €
2016	8 630 500 €
2017	10 013 000 €
2018	3 082 500 €
2019	2 546 000 €
2020	2 164 000 €
2021	2 825 000 €

Vuosikate osoittaa sen, mitä jää jäljelle investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on ”riittävä”, jos se on vähintään poistojen suuruinen.

Tyrnävän kunnan vuoden 2022 talousarvio näyttää poistojen osalta 2 314 450 euroa ja vuosikatteen osalta 2 321 325 euroa.

Vuoden 2022 investointiohjelma sisältää mm. liikenneympäristön ja katuverkoston parantamistoimenpiteitä, Murron uuden kaava-alueen kunnallistekniikan rakentamisen, Haurukylän teollisuusalueen kunnallistekniikan rakentamisen, urheilukentän perusparannustöiden aloittamisen sekä useita muita pienempiä kohteita. Kokonaisuudessaan vuoden 2022 investointiohjelma on nettona 2 652 500 (alv 0 %) euroa.

Kunnan lainakanta

Voimakas investoiminen on lisännyt kunnan lainakantaa. Vuosina 2019 ja 2020 lainakantaa on pystytty pienentämään. Myös vuoden 2021 osalta lainakannan odotetaan pienenevän. Edellisten vuosien lainamäärä per asukas oli seuraava:

2012	2 741 €/asukas
2013	2 787 €/asukas
2014	2 511 €/asukas
2015	2 342 €/asukas
2016	3 409 €/asukas
2017	4 510 €/asukas
2018	4 990 €/asukas
2019	4 812 €/asukas
2020	4 740 €/asukas
2021	arvio 4 652 €/asukas

Riskit ja päätösten vaikutusten ennakoarviointi

Riskienhallinta on olennainen osa johtamista. Tyrnävän kunnassa tehdään systemaattista riskienhallintaa, jonka avulla kunnan uhkana olevat riskit saadaan saman tavoitteellisen suunnittelun piiriin kuin kunnan muutkin toiminnot.

Riskien hallintaan kuuluu mm. jatkuva talouden seuranta ja siihen liittyvien riskien minimointi ja ennakointi. Kunnassa toteutetaan myös yksikkökohtaista riskienhallintaa, johon olennaisesti kuuluu mm. yksikkökohtaiset turvallisuuskävelyt. Turvallisuuskävelysten perusteella ennaltaehkäistään erityisesti henkilö- ja omaisuusriskien realisoituminen.

Tyrnävän kunta kehittää riskienhallintaa koko ajan osana toimintojaan. Tavoitteena on päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnilla, ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä, resurssien keskittämisellä, tiedolla johtamisella ja sisäisillä vastuukysymyksillä suojautua riskien realisoitumiselta.

Vuoden 2021 tapaan vuonna 2022 Tyrnävällä toteutetaan päätösten vaikutusten ennakkoarviointia osana riskienhallintaa. Kunnassa tehtävät päätökset ovat usein mittavia ja laajoja, ja ne vaikuttavat syvästi kuntalaisiin, kunnan työntekijöihin ja kunnan talouteen. Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tuleekin ottaa huomioon, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen ja kunnan elinvoimaan ja imagoon.

Tulevaisuus

Vuotta 2022 leimaa vahvasti SOTE-uudistus. Uudistuksessa koko julkinen sosiaali- ja terveydenhuolto uudistetaan. Samalla uudistetaan pelastustoimen palvelut. Nykyisin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä vastaavat kunnat ja sairaanhoitopiirit. Tulevaisuudessa hyvinvointialueet ovat vastuussa siitä, että saat tarvitsemasi sosiaali- ja terveystalvet sekä pelastustoimen palvelut. Tyrnävän kunta kuuluu Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueeseen, joka on yksi Suomen 21 hyvinvointialueesta. Suomen väestö ikääntyy ja tarvitsee aiempaa enemmän palveluja. Samaan aikaan syntyvyys laskee ja huoltosuhde muuttuu. Tarvitaan sote-rakenne, joka vastaa näihin yhteiskunnan muutoksiin.

Ensimmäisten aluevaalien vaalipäivä on sunnuntai 23.1.2022, jolloin Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle valitaan 79 jäsentä aluevaltuustoon. Aluevaalissa vaalipiirinä on koko hyvinvointialue, eli äänestäjät voivat äänestää ketä vain Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen ehdokasta. Aluevaltuustot aloittavat työnsä 1.3.2022. Hyvinvointialueen vastuulle siirtyvät kuntien ja sairaanhoitopiirin vastuulla olevat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja pelastustoimen palvelut 1.1.2023 alkaen.

Tehkäämme jokainen töitä sen eteen, omalta osaltamme onnistumme mittavassa uudistuksessa ja samalla huolehdimme kuntaan jäävistä tehtävistä myös tulevaisuudessa!

Pidetään huoli Tyrnävästä ja tyrnäväläisistä!

Tyrnävällä 19.11.2021

Vesa Anttila

Kunnanjohtaja

TALOUSARVIO- JA TALOUSSUUNNITELMARAKENNE

Kunnan talousarviovuosi on kalenterivuosi. Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Kunnanvaltuusto hyväksyy vuoden loppuun mennessä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvion. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Vaikka oikeudellisesti talousarvion sitovuus onkin vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita toiminnallisesti velvoittava asiakirja.

Talousarvio on valtuuston keskeinen kunnan toiminnan ohjausväline, toisaalta kunnan kokonaistalouden suunnitelma. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvio tulisi laatia niin, että se ohjaa ja kannustaa tulokselliseen toimintatapaan.

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarvion ja –suunnitelman rakenne palvelee kolmea tehtävää: palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevien tavoitteiden asettaminen sekä niiden edellyttämä menojen ja tulojen budjetointi tehdään käyttö- ja investointiosissa. Toiminnan ja investointien pääomarahoitus ja siihen liittyvät korvaukset osoitetaan tuloslaskelmaosassa ja rahoituslaskelmaosassa.

Talousarvioasetelman osat ja rakenne

Käyttötalousosa ja tuloslaskelmaosa

Käyttötalousosassa valtuusto osoittaa toimielimille määrärahat (sitovuustasona nettomenot) tehtävien hoitamiseen tulosalueittain sekä asettaa toiminnalliset tavoitteet. Talousarvion määrärahat sisältävät myös ne sisäiset erät, joihin toimielin tai muu toiminnasta vastaava yksikkö voi vaikuttaa. Sisäiset erät eliminoidaan kunnan tilinpäätöksen tuloslaskelmaa muodostettaessa.

Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tulo-rahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä omaisuuden kulumisen edellyttämiin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Investointiosa ja rahoitusosa

Investointiosassa valtuusto myöntää määrärahat hankkeittain tai hankeryhmittäin. Investointiosa on laadittu viidelle vuodelle. Rahoitusosassa kootaan tulo-rahoitus ja pääomarahoitus sekä investointien hankintamenot ja muut pääomamenot yhteen laskelmaan. Jos tulo-rahoitus ei riitä menoihin, on rahoitusosassa osoitettava tarvittava pääomarahoitus. Pääomarahoitus on ensisijaisesti vieraan pääoman lisäys.

Kustannuslaskennallisia eriä ovat mm. laskennalliset poistot ja vyörytyserät. Laskennallisia eriä tarvitaan kustannuslaskennassa mm. taloudellisuutta mittaavia lukuja laskettaessa. Laskennallisia eriä ei siirretä talousarvion tuloslaskelmaosaan, vaan ne ovat perusteluja ja informaatiota.

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion saattaa kunnanhallitus sen täytäntöönpanomääräyksen lautakuntien ja muiden viranomaisten noudatettavaksi. Käyttösuunnitelmalla toimielimet asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset, tarkennetut tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot seuraavan tason yksiköille ja kohteille.

Tyrnävän visio

Tyrnävä – paikka kasvaa!

Tyrnävän kuntastrategia

Kunnanvaltuusto hyväksyi joulukuussa 2019 kunnalle uuden kuntastrategian. Kuntastrategia on kunnan johtamisen työkalu. Siinä perehdytään toiminnan nykytilaan, määritellään toiminnan keskeiset painopisteet ja kehittämiskohteet sekä ennakoitaan tulevaisuuden haasteita ja pyritään löytämään keinoja niihin vastaamiseen. Kunnan strategiassa määritellään, mihin suuntaan Tyrnävän kuntaa kehitetään ja miten tulevaisuuteen varaudutaan. Kuntastrategia on strategia, jolla valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista, ja jonka mukaisesti kuntaa johdetaan.

Strategiseen työskentelyyn liittyy kiinteästi toimintaympäristön hyvä tuntemus ja kriittinen tietoisuus paremmasta. Kehittämistyön on oltava tavoitteellista toimintaa, jossa myös muutokset ovat mahdollisia. Kehittämistyölle on asetettava aina tavoitteet, joita arvioidaan säännöllisesti. Toimintaa muutetaan tarvittaessa tavoitteiden mukaisiksi.

Tyrnävän kuntastrategian lähtökohtana on itsenäinen yhteistyötä tekevä kunta. Tulevaisuuden muutoksiin vastataan pitämällä kuntatalouden vakautta edelleen yhtenä keskeisenä strategisena painopistealueena. Kuntatalouden hoidossa on toimittava pitkäjänteisesti ja pidättyvästi siten, että tasapainotila suunnitelmakaudella saavutetaan. Kunnan vakaa talous luo perustan muulle kehitystyölle.

Uuden strategian mukaisesti lähipalvelut, sivistys ja hyvinvointi, turvallinen ja sujuva arki sekä elinympäristön kehittäminen ovat kunnan toiminnan keskiössä. Kunta toimii aktiivisesti yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja luo mahdollisuuksia elinkeinoelämän kehittämiseksi. Tyrnävän kunnan toimintatavoissa asiakas- ja asukaslähtöisyys sekä laaja hyvinvointinäkökulma.

Kunnan menestyminen nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä on riippuvainen monista tekijöistä. Keskeistä on kyky tunnistaa yhteiskunnalliset muutokset ja etsiä niihin aktiivisesti ratkaisumalleja niin kunnan sisällä kuin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Onnistuminen edellyttää laaja-alaista näkemystä ja tasapainotilan saavuttamista keskeisten tavoitteiden välillä sekä määrätietoista työtä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kuntastrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi

Strategian toimeenpano

- Vuosittainen talousarviovalmistelu (aihiot strategiasta toimialoittain)
- Vuosittain arviointia toteutetaan tilinpäätöksen ja tarkastuslautakunnan havaintojen pohjalta

Hyvinvointikertomus osana hyvinvointijohtamista

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Hankkeen päätavoitteena on, että kunnissa vallitsee hyvinvointijohtamisen kulttuuri, joka pohjautuu toimiviin hyvinvointirakenteisiin. Tyrnävällä on säännöllisesti kokoontuva hyvinvointiryhmä. Tavoitteena on edelleen vahvistaa poikihallinnollisia hyvinvointirakenteita osana kunnan johtamista ja kytkeä hyvinvointijohtamisen näkökulma osaksi kunnan toimintaa sekä toiminnan ja talouden suunnittelua. Tavoitteena on myös lisätä luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden hyvinvointijohtamisen osaamista. Edelleen kehitetään kuntalaisten osallisuutta ja järjestöyhteistyötä hyvinvointityössä.

Hyvinvointikertomus on olennainen osa kunnan normaalia vuosittaista strategia-, talousarvio-, toiminta- ja käyttösuunnitelmatyötä ja liittyy tilinpäätökseen ja arviointiin. Hyvinvointikertomustieto liitetään muuhun toimintaympäristötietoon ja hyödynnetään talousarvion suunnitteluohjeiden ja itse talousarvion laadinnassa.

Eriyisesti hyvinvointikertomuksen pohjalta on noussut koulutuksen merkitys hyvinvoinnin ja tasa-arvon tuojana.

Turvallisuus

Tyrnävä on kyselyn mukaan koettu yleisesti ottaen turvalliseksi kunnaksi. Yleistä turvattomuuden tunnetta on vähän, mutta parannettavaakin on. Tehty selvitys on turvallisuustyön pohjana. Kuntalaisten turvallisuus ja toisaalta turvattomuus muodostuvat monista eri tekijöistä.

Turvallisuus on hyvinvointia. Turvallinen kunta kiinnostaa asukkaita, yrityksiä ja on haluttu työpaikka. Turvallisuustyötä johtaa kunnanjohtaja yhdessä turvallisuuspäällikön, johtoryhmän, pelastuslaitoksen, poliisin ja muiden viranomaisten edustajien kanssa. Tavoitteena on, että turvallisuuden edistäminen kuuluu kaikille ja on osa jokaisen työtä.

Tyrnävän kunnan strategiset valinnat

Kuntastrategiatyö toteutettiin vuonna 2019 useilla eri foorumeilla. Strategiatyössä osallistutettiin kuntalaiset ideoineen osallistumaan prosessiin. Strategian laatimiseksi järjestettiin kuntalaisille avoimia seminaareja sekä tiedotustilaisuuksia kunnanvaltuustossa, kunnanhallituksessa, lautakunnissa ja henkilökunnan ja yrittäjien kanssa. Koulujen oppilaat osallistuivat strategian laadintaan aktiivisesti. Osallistuminen oli kaikilla foorumeilla hyvää ja innostunutta. Yhteistyön tuloksena saatiin Tyrnävän kunnan strategiset valinnat

- Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle sekä tarpeellisille sosiaali- ja terveyspalveluille
- Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla
- Kuntataloudesta huolehditaan kuntalaisista ja yhteisistä varoista
- Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa
- Yhteisestä ympäristöstä pidetään huolta erityispiirteitä arvostaen
- Edistetään paikallislähtöistä yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Vuoden 2022 painopistealueina ovat erityisesti vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito sekä asiointipalveluiden lähellä olo ja saavutettavuus. SoTe/maakuntaudistuksessa, mikä tapahtuu vuodenvaihteessa 2022/2023 ovat olleet painopistealueet erittäin tärkeitä.

Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulee ottaa huomioon, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen ja kunnan elinvoimaan ja imagoon.

Tyrnävän arvoperusta

- Avoimuus
- Kestävyys
- Oikeudenmukaisuus
- Turvallisuus
- Vastuullisuus

Strategiset valinnat

Tavoitteet

- Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle sekä tarpeellisille sosiaali- ja terveyspalveluille
- Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla
- Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- Vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa
- Yhteisestä ympäristöstä pidetään huolta erityispiirteitä arvostaen
- Edistetään paikallislähtöistä yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Strategian läpileikkaavat teemat

HYVINVOINTI

Tyrnävällä on poikkeuksellinen ikärakenne. Lähes 50 prosenttia kuntalaisista on alle 29-vuotiaita, 17 prosenttia 0–6-vuotiaita. Palvelujen kehittämistä on tehty aidosti hallintokuntien rajat ylittävällä tavalla, ikärakenne aiheuttaa haasteita investointien osalta.

Tavoitteet

- Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle sekä tarpeellisille sosiaali- ja terveyspalveluille
- Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla
- Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- Vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa
- Yhteisestä ympäristöstä pidetään huolta erityispiirteitä arvostaen
- Edistetään paikallislähtöistä yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Toimenpiteet

- Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut sekä vapaan sivistystyön palvelut lisäävät kuntalaisten hyvinvointia erityistarpeet huomioiden. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat helposti saatavilla
- Kuntalaisten mahdollisuus lähipalveluiden käyttöön helpottaa arkea ja lisää vapaa-aikaa. Asiointimatkojen määrään ja liikkumistapaan pyritään vaikuttamaan hyvinvoinnin ympäristön näkökulmista
- Kunnan moniammatillinen hyvinvointiryhmä valmistelee vuosittain hyvinvointia tukevat tavoitteet ja toimenpiteet
- Hyvinvointitapahtumat ja sähköiset osallistumisen mahdollistavat kuntalaisten osallistumisen ja yhteisöllisen tekemisen
- Kunta tarjoaa kuntalaisille monipuoliset ulkoilumahdollisuudet. Ympäristöstä huolehditaan tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Asukkaiden viihtyisyyteen kiinnitetään huomiota ja nostetaan ympäri kuntaa sijaitsevat erityiset kohteet esille
- Kunta edistää palvelurakenteen monipuolisuutta ja uusien työpaikkojen syntymistä. Kunnan toimenpiteet yrittäjien hyvinvoinnin edistämiseksi; aamukahvit, elinvoimatoimikunta, tilaisuudet, liikuntapalvelut. Kunnan ruokapalveluissa hyödynnetään lähiruokaa mahdollisuuksien mukaan

ELINVOIMA

Tyrnävällä on vahva alkutuotanto: 147 aktiivitalaa, peltoa viljelyksessä 11 000 ha, maitoa tuotetaan 4,8 milj. litraa, karjatiloja 16 kpl, 36 tilalla perunaa viljelyssä n. 1300 ha.

Korkealuokkaisen siemenperunan tuotantoalueiksi on Euroopassa nimetty viisi High Grade-aluetta. Näistä ainoa Suomessa sijaitseva alue on Tyrnävän ja Limingan kuntien muodostama alue. Muut alueet sijaitsevat Skotlannissa, Irlannissa, alue Pohjois-Saksassa ja Azoreilla.

Palvelualan merkitys on kasvanut Tyrnävällä. Eniten työpaikkoja Tyrnävällä on terveys- ja sosiaalipalveluiden alalla. Luovat alat nousevat ja mahdollistavat uuden yrittäjyyden.

Tavoitteet

- Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle sekä tarpeellisille sosiaali- ja terveyspalveluille
- Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla
- Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- Vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa
- Yhteisestä ympäristöstä pidetään huolta erityispiirteitä arvostaen
- Edistetään paikallislähtöistä yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Toimenpiteet

- Kunta perustaa kehittämissyhtiön, minkä tavoitteena ja tehtävänä on kehittää kunnan elinvoimarakennetta
- Kunta tarjoaa kattavasti varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä vapaan sivistystyön tarjoamat mahdollisuudet
- Maankäytön ja kaavoituksen keinoin mahdollistetaan yritysten ja asukkaiden sijoittuminen yhdyskuntarakenteen kannalta järkevästi. Huolehditaan kunnan sisäisistä ja alueellisista yhteyksistä
- Varataan resursseja hyvinvointia tukeviin toimenpiteisiin. Kunnan kiinteistöstä ja maaomaisuudesta pidetään huolta suunnitelmallisesti ja pitkän aikavälin tavoitteita asettaen
- Kuntalaiset osallistuvat päätöksentekoon. Kaikessa päätöksenteossa ennakkovaikutusten arviointi on päätöksenteon perusta. Avoimen päätöksenteon kautta osallistava budjetointi tuodaan käytäntöön osana talouden suunnittelua

- Elinympäristöstä huolehditaan suunnitelmallisesti. Ainutlaatuiset kohteet, kuten kuntakeskuksen Meijerialueen ympäristö, nostetaan omaan arvoonsa ja niitä kehitetään vetovoimatekijöinä
- Tarjotaan yrityksille kehittymisen mahdollisuuksia kunnassa. Kunta tekee tiivistä yhteistyötä paikallisen ja seudullisen yrittäjäyhteisön kanssa. Lähiruoka on esillä eri toiminnoissa

JUUREVUUS

Tavoitteet

- Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle sekä tarpeellisille sosiaali- ja terveyspalveluille
- Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla
- Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- Vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa
- Yhteisestä ympäristöstä pidetään huolta erityispiirteitä arvostaen
- Edistetään paikallislähtöistä yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Toimenpiteet

- Tyrnäväläiset arvot ja historia sisältyvät varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiin sekä vapaan sivistystyön opintoihin. Opetuksessa hyödynnetään paikallisia ihmisiä ja yhteisöjä siten, että kulttuuriperintö pysyy osana yhteisöä ja kehittyä edelleen
- Paikallisia palveluita ja niiden näkyvyyttä tuetaan eri tavoin. Lähipalveluiden saatavuus pyritään mahdollistamaan kuntalaisille
- Tyrnäväläistä rakennusperintöä vaalitaan ylläpitämällä kunnan rakennusten kuntoa ja järkevää käyttöä. Yhteisiä varoja suunnataan paikallisiin hyvinvointia lisääviin tekoihin ja alueen monipuoliseen kehittämiseen
- Vuoropuhelu paikallisten kanssa on aktiivista. Kuntalaisten osallistuminen tukee päätöksentekoa ja kunnan talouden ja toiminnan suunnittelua. Osallisuuteen on monta tapaa: vaikuttaa voi tapahtumissa, palautteilla, sähköisissä kanavissa ja kohtaamisissa. Yhdessä teemme tulevaisuuden Tyrnävää
- Vahvalle alkutuotannolle tyypillisiä maisemia ja rakennuksia ylläpidetään ja arvostetaan. Kylät ja jokivarret pidetään yhteistyössä avoimina ja siisteinä. Ympäristörakentamisessa huomioidaan kuntalaisten toiveita
- Tyrnävän osaamista brändin kautta nostetaan paikallisia elinkeinoja esille. Vahva alkutuotanto, erityisesti perunan viljely ja niiden jalostusasteen nosto ovat osana kunnan elinvoimatyötä

Taloussuunnitelman yleiset perusteet ja kehitysnäkymät

Kuntalain mukaan lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiseksi kunnan toiminnassa. Tarkoituksena on myös edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä.

Kuntalaki on tullut voimaan 1.5.2015 kuitenkin niin, että merkittävää osaa laista on sovellettu 1.6.2017 lukien, jolloin uusi kuntavaalikausi alkoi. Laki on edelleen kunnan hallintoa ja toimintaa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki.

Kuntalaissa otetaan huomioon kunnan toiminta laajasti. Kunnan toimintaa tulee ohjata kokonaisuutena riippumatta siitä, hoidetaanko tehtäviä kunnan omassa organisaatiossa, kuntayhtymässä, kunnan omistamissa yhtiöissä tai ostopalveluna.

Kuntatalousohjelma

Kuntien tehtävien ja veloitteiden rahoituksen tasapainoa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin kuntatalousohjelmassa, joka laaditaan julkisen talouden suunnitelman yhteydessä.

Yleinen talouden kehitys

Maailmantalous on elpynyt koronaviruspandemian varjossa nopeasti finanssipoliittisen elvytyksen, patoutuneen kullutuskysynnän purkautumisen sekä rokotusten etenemisen ansiosta. Lähiaikojen talousnäkyviä ennakoivat indikaattorit ovat hieman laskeneet, mutta edelleen korkealla kehittyneissä maissa. Maailmantalous kasvaa 6,1 % v. 2021 ja 4,7 % v. 2022.

Suomessa kesän ja syksyn aikana on vahvistunut näkemys, että Suomen talous toipuu koronan aiheuttamasta iskusta nopeasti loppuvuoden 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana. Valtiovarainministeriön arvion mukaan kasvupyrähdys jää kuitenkin väliaikaiseksi ja BKT:n arvioidaan kasvavan noin 3 prosentin vauhtia vuosina 2021–2022. Tämän jälkeen vauhti hiipuu ja sen määrittää talouden rakenteellinen suorituskyky – työllisyyden ja tuottavuuden kasvu sekä talouden kilpailukyky. Kasvupyrähdysen jälkeen BKT:n kasvu uhkaa hidastua 1–1,5 prosentin haarukkaan. Valtiovarainministeriö arvioi BKT:n arvioidaan kasvavan 2,9 % v. 2022 ja 1,4 % v. 2023.

Talouden kasvupyrähdys ja epidemiaan suoraan liittyvän rahankäytön voimakas vähentyminen pienentävät julkisen talouden alijäämää vuosina 2021–2022, mutta eivät auta kääntämään tilannetta suotuisammaksi pidemmällä aikavälillä. Julkisen talouden velkaantumisen taittaminen niin, että julkinen taloudenpito lepäisi vakaalla ja kestäväällä perustalla pitkällä aikavälillä, vaatisi yhteiskunnan voimavarojen laajempaa ja tehokkaampaa käyttöä: enemmän työllisiä, talouden ripeämpää kasvua ja kustannustehokkaampaa julkista hallintoa.

Kasvupyrähdysen rinnalla niin Suomen kuin maailman taloudessa etenee rakenteellinen murros. Murros liittyy epidemian aikana koeteltuihin uusiin tapoihin kuluttaa ja tehdä työtä. Suomessa väestön vanheneminen ja työikäisen väestön määrän pieneneminen ovat olleet osa murrosta jo vuosikausia. Uutena voimakkaasti etenevänä tekijänä murrosta ajaa globaali uuden teknologian käyttöönotto ja tuotannon rakenteen muutos, jotka kumpuavat mm. ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja sen torjumiseen liittyvistä kuluttajien muuttuvista valinnoista ja yritysten investoinneista. Rakennemuutos kuitenkin avaa aina mahdollisuuksia. Edelläkävijät korjaavat ensimmäiset hedelmät.

Suomessa työllisyys on kasvanut yhtäjaksoisesti kesästä 2020 lähtien ja talouden hyvä kasvu seuraavan vuoden aikana vahvistaa työllisyyden kasvua entisestään talousarviovuonna. Työllisyyden ennustetaan ylittävän ensi vuonna ennen koronaa vallinneen tason, ja työvoiman kysynnän kasvun myötä työllisyysaste kohoaa 73 prosenttiin vuonna 2023.

Kuntien talous

Julkisen talouden menojen ja tulojen välinen epätasapaino pienenee tänä ja ensi vuonna voimakkaasti, kun nopea talous- ja työllisyyskasvu lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja. Julkista taloutta vahvistaa erityisesti vahva työllisyyskehitys. Toisaalta koronaepidemiaan liittyvät terveydenhuollon menot sekä tukitoimet pitävät julkiset menot korkealla tasolla.

Ensi vuonna julkisen talouden alijäämä pienenee merkittävästi, kun talouskasvu jatkuu ripeänä ja monet epidemiaan liittyvät tukitoimet päättyvät. Talouden väliaikainen elpyminen ei kuitenkaan poista rakenteellista julkisen talouden epätasapainoa. Julkinen talous pysyy kuitenkin koko vuosikymmenen alkupuoliskon huomattavan alijäämäisenä, ja julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen jatkaa kasvuaan. Kertaluonteiset koronaepidemiasta johtuvat tuet eivät ratkaise kuntatalouden rakenteellista menojen ja tulojen välistä epätasapainoa, joka on seurausta väestön ikääntymisen aiheuttamasta sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvupaineesta ja työikäisten määrän vähenemisestä.

Kuntatalouden tila heikkenee vuonna 2022 merkittävästi, kun koronatuotet väistyvät kuntatalouden tulopohjasta, valti-onosuuksia leikataan ja verotulojen kasvu hidastuu noin yhteen prosenttiin. Kuntien rahoitusasema pysyy poikkeuksellisen vahvan viime vuoden jälkeen alijäämäisenä.

Tyrnävän kunnan talous suunnitelmakaudella

Tyrnävän kunnan talouskehitys on viimeisen kolmen vuoden aikana saatu käännettyä positiiviseksi. Taseessa ei ole kattamatonta alijäämää ja sinne on saatu kerättyä erittäin tarpeellinen ylijäämäpuskuri, mikä on kuitenkin tappiollisten vuosien johdosta kutistunut noin 2,9 miljoonaan euroon. Kunnan toimintamenojen kasvu on ylittänyt reippaasti kuntien keskimääräisen menojen kasvun. Taloudellisen aseman vahvistamiseksi on kunnassa tehty entistä lujempaa työtä ja toimenpiteitä talouden ja toiminnan sopeuttamiseksi. Yhdessä kunnan kaikkien työntekijöiden kanssa on haettu ratkaisuja sekä uusia toimintamalleja taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Koko kunnassa on löytynyt myös yhteistä otetta ja sitoutumista kunnan talouden ja toiminnan sopeuttamisessa ja kehittämistyössä. Se edellyttää myös kattavaa talousosaamisen lisäämistä ja haastaa raportoinnin, jonka on oltava reaaliaikaista ja helposti omaksuttavaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, pelastustoimen järjestämistä ja hyvinvointialueiden perustamista koskeva lainsäädäntö on hyväksytty eduskunnassa kesällä 2021, kun lait hyvinvointialueiden perustamiseksi vuoden 2023 alusta alkaen säädettiin. Sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen järjestämistä vastuu siirtyy uudistuksessa hyvinvointialueille, mutta kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä vastuu jää edelleen kunnille. Kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluksessa oleva henkilöstö siirtyy kokonaisuudessaan hyvinvointialueen palvelukseen, joka ottaa tuottamisvastuun näistä tehtävistä. Hyvinvointialueiden vastuulle siirtyy myös koulujen ja oppilaitosten koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut. Vuonna 2022

rakennetaan uutta hyvinvointialuetta ja samaan aikaan myös uudenlaista kuntaa. Kunnan tulot, että menot lähes puollittuvat uudistuksen seurauksena.

Kunnanvaltuusto on jo tehnyt päätökset vuoden 2022 veroprosenteista ja nämä prosentit tulevat pysymään muuttumattomina myös vuonna 2023. Vaikka Tyrnävän kunnan menojen kasvu hidastuu v. 2022 covid-19-kriisin helpottaessa, heikkenee kunnan rahoitusasema voimakkaasti, kun määräaikaisten tukitoimien vaikutus pienenee tai päättyy.

Tavoitteena on jatkaa toimintojen hallintaa tasapainoisen talouden pohjalta uuden kuntastrategian mukaisesti. Viime vuosina tehty työ kuitenkin näkyy jo positiivisesti Tyrnävän kunnan taloudessa. Tyrnävän kunnan taloudellinen tila on saatu käännettyä siten, että kuluvalla vuodelle ja tuleville vuosille emme ennusta edellisten kaltaisia suuria negatiivisia tuloksia.

Tuloveroprosentin kehitys	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tyrnävä	20,50	20,50	21,00	22,00	22,00	22,00
Pohjois-Pohjanmaa	20,43	20,44	20,44	20,57	20,57	20,91
Koko maa	19,87	19,91	19,91	19,88	19,97	20,02

Kiinteistövero			
Vuosi 2020	Yleinen %	Vakituiset asunnot %	Muu asuinrakennus %
Tyrnävä	1,12	0,54	1,12
Pohjois-Pohjanmaa	1,13	0,52	1,12
Koko maa	1,11	0,51	1,12

Kunnan talousasemaa esittäviä lukuja (tilinpäätöstiedot)								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Verotulot milj. euroa	17,7	17,5	18,1	18,0	18,2	18,3	19,7	19,9
Valtionosuudet milj. euroa	17,3	17,9	18,3	19,0	19,1	18,5	18,8	21,8
Ta-lainat milj. euroa	18,5	16,9	15,9	23,0	30,4	33,5	31,9	31,3
Ta-lainat euroa/asukas	2 787	2 511	2 342	3 409	4 510	4 990	4 812	4 740
Vuosikate 1000 euroa	1 803	1 736	1 606	1 004	1 360	-288	1 926	3 243
Vuosikate euroa/asukas	271	258	237	149	202	-43	290	491
Vuosikate% käyttötuloista	4,6	4,4	4,0	2,4	3,6	-0,7	4,5	7,1
Vuosikate % poistoista	121,5	108,9	100,3	61,8	82,8	-14,2	95,9	159,3
Investointien tulorahoitus	119,5	99,4	75,8	11,3	17,0	-9,9	250,9	290,6
Lainanhoitokate	0,7	0,7	0,7	0,5	0,5	0,0	0,6	1,1
Kassan riittävyys pv	11	5	0,2	2,7	1,0	1,0	0,1	12

Tunnuslukuja

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin.

Investointien tulo-rahoitus –tunnusluku kertoo sen, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulo-rahoituksella.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee sen, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Maksuvalmiuden kannalta riittävänä voidaan pitää vähintään 15 päivän kassan riittävyyttä.

Taseen tunnuslukuja		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Omavaraisuusaste %	Omavaraisuusaste lasketaan kunnan oman pääoman ja varusten suhteena taseen lopsummasta. Tunnusluku kertoo kunnan vakavaraisuudesta ja kyvystä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.	43	34	30	25	26	28
Suhteellinen velkaantuneisuus %	Ilmaisee kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta.	53	71	86	95	88	81
Lainat euroa/asukas		2 342	3 409	4 510	4 991	4 812	4 740

Konsernitavoitteet

Määrämisvalta (omistussuuden suhde) osoittaa kunnan mahdollisuutta ohjata tytäryhteisöjen toimintaa niin, että koko konsernin tavoitteet ja edut tulevat otetuksi huomioon.

Tyrnävän Vesihuolto Oy kuuluu Tyrnävän kuntakonserniin. Tyrnävän Vesihuolto Oy:n yhtiösopimus on allekirjoitettu 1.11.1962. Tyrnävän kunta omistaa Tyrnävän Vesihuolto Oy:n osakkeista 68 kpl/prosenttia. Lisäksi konserniin kuuluu keväällä perustettu Tyrnävän Kehitys Oy, joka on kunnan 100 %:sti omistama tytäryhtiö.

Tyrnävän kunnan konserniohjeissa on määritelty kunnan toimivalta ja vastuu Tyrnävä-konsernissa. Konserniohje on uudistettu vuonna 2012.

Tyrnävän kunnan omistajapolitiikan tavoitteena on tuottaa laadukkaita ja edullisia palveluja kunnalle ja kuntalaisille.

Konserniohjeen mukaan tilivuoden päätyttyä tytäryhteisön tulee toimittaa kunnalle vuosikertomus sekä konsernitaseen laatimisessa tarvittavat tiedot kunnan edellyttämässä määräajassa. Tytäryhteisön velvollisuus antaa tietoja kunnanhallitukselle on lisätty lakiin. Tytäryhteisön hallituksen on annettava kunnanhallitukselle konsernin taloudellisen aseman laskemiseen tarvittavat tiedot. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee laatia kirjanpitosensa yhtenäisesti

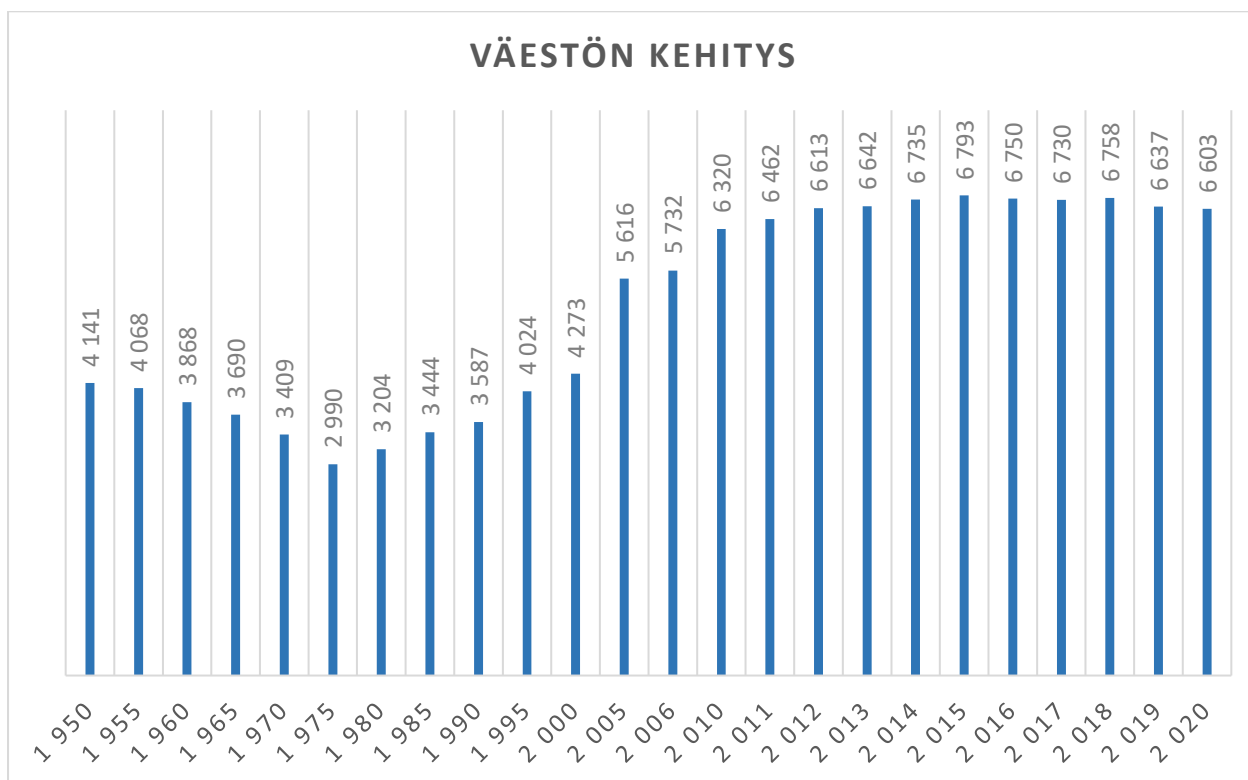
siten, että kunnan konsernitaseen laatimista varten tarvittavat tiedot on vaikeuksitta saatavissa. Yhteisöjen tulee myös laskea kunnan poistosuunnitelman mukaiset poistot kunnan konsernitasetta varten.

Tytäryhteisön henkilöstöpolitiikassa noudatetaan kunnan omaksumia yleisperiaatteita elleivät asianomaista alaa koskevat sopimukset muuta edellytä.

Tyrnävän Vesihuolto Oy:n tulee informoida kunnanjohtajaa välittömästi poikkeus- tai häiriötilanteista veden jakelussa tai muista vesiyrityksen toiminnan olennaisista muutoksista.

Konsernitaseen tunnuslukuja	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Omavaraisuus %	39,8	34,8	29,8	27,3	28,0	28,0
Konsernin lainakanta milj. euroa	19,3	26,3	33,7	36,2	35,2	36,6
Konsernin lainat euroa/asukas	2 849	3 892	5 001	5 390	5 313	5 544

Väestön kehitys

Väestö	2012-	2013-	2014-	2015-	2016-	2017-	2018-	2019-	Väestötavoite	
vuoden vaihteessa	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030
Naiset	3244	3282	3301	3325	3298	3283	3308	3228		
Miehet	3369	3360	3434	3468	3452	3447	3450	3375		
Yhteensä.	6613	6642	6735	6793	6750	6730	6758	6603	6700	6900

Ikä	2020 lkm	%-osuus
0–5	632	9,6
6–12	1109	16,8
13–18	726	11,0
19–64	3227	48,9
65–84	797	12,1
85-	112	1,7
Yht.	6603	100

Tilastokeskuksen arvio Tyrnävän asukasluvusta vuonna 2030 on 7179. Tämä toteutuessaan tarkoittaisi nykyisen asukasmäärän pientä kasvua. Tämän ennusteen toteutuminen edellyttää noin yhden prosentin vuotuista pienentymistä.

Arvio väestön ikärakenteesta 2025 ja 2030 (31.12.) (tilastokeskus, vanh.)

Ikä	v. 2025 lkm	%-osuus	v. 2030 lkm	%-osuus
0–5	521	7,6	662	9,2
6–12	867	12,7	643	9,0
13–18	956	14,0	817	11,4
19–64	3429	50,1	3838	53,5
65–84	942	13,8	1078	15,0
85-	125	1,8	141	2,0
Yhteensä	6840	100	7179	100

Pidemässä tarkastelussa Tyrnävän asukasluku on pysynyt samalla tasolla (10 vuoden keskiarvo on noin -0,2 %). Viimeisen vuoden aikana asukasluku on kääntynyt laskuun. Asukasluvun ennakoitaan myös Tilastokeskuksen mukaan kääntyvän laskuun. Päivähoitoikäisten määrä pienenee ja myös prosentuaalinen osuus vähenee ja kouluikäisten määrä myös pienenee sekä prosentuaalisesti että absoluuttisesti. Eläkeikäisten määrä kasvaa yli 30 hengellä vuosittain vuosina 2022–2025. Samana ajanjaksona yli 85-vuotiaiden prosentuaalinen osuus myös kasvaa aavistuksen verran.

Vanhushuoltosuhte (yli 65- vuotiaat suhteessa 15–64- vuotiaisiin) on Tyrnävällä 25 % ja arvio vuodelle 2025 on noin 26 % ja arvio vuodelle 2030 on noin 28 %. Koko maassa vanhushuoltosuhte on 25 % ja arvio vuodelle 2025 on 41 %. Tämä tarkoittaa sitä, että kun tällä hetkellä yhtä seniori-ikäistä kohti on neljä työikäistä koko maassa, niin vuonna 2025 enää kaksi ja puoli. Tyrnävällä vanhushuoltosuhte on huomattavasti positiivisempi.

Palvelusuunnitelmat osastoittain

Palvelusuunnitelmilla konkretisoidaan ja tarkennetaan kuntastrategian palvelujen kehittämistä koskevia linjauksia ja esitetään kuntalaisten hyvinvointia koskevat tavoitteet. Palvelusuunnitelmilla pyritään turvaamaan kunnan palvelujen saatavuus ja riittävä palvelutaso.

Palvelusuunnitelmat on esitetty seuraavaksi osastoittain käyttötalouden tavoiteasettelun yhteydessä.

HALLINTO- JA KEHITTÄMISOSASTO

Yleiskuvaus

Hallinto- ja kehittämisosasto koostuu kahdesta tulosalueesta: yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen sekä tuki- ja sähköiset palvelut. Osasto vastaa kunnan yleishallinnosta, taloushallinnosta, tukipalveluista sekä kehittämistoiminoista.

Tavoite 2022

Päämääränä on varmistaa, että kunnan hallinto toimii tehokkaasti ja tukee koko kuntaa uuden kuntastrategian toteuttamisessa. Toimimme siten, että päätöksenteko ja hallinto on avointa ja osallistavaa. Tehtävänä on toteuttaa kunnan strategiaa ja johtaa kuntaa hallitusti nopeasti muuttuvassa ja kehittyvässä toimintaympäristössä. Tuemme ja omalta osaltamme toteutamme tulevaa SoTe -/hyvinvointialueuudistusta.

Kunnan taloudenpidossa kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista, kuntalaisista ja yhteisistä varoista oikeudenmukaisesti ja vastuullisesti. Varmistamme oikeiden työkalujen saatavuuden, jotta kuntaa voidaan johtaa ja kehittää taloudellisesti vastuullisella ja kestäväällä tavalla.

Toimintasuunnitelma 2022

Hallinto- ja kehittämisosasto jatkaa edelleen palvelujensa ja toimintansa kehittämistä vastaamaan uutta kuntastrategiaa kiristyneen kuntatalouden vallitessa. Koko osaston teemana on kehittää uusia innovatiivisia toimintamuotoja, kunnan sisäisiä palveluita ja uusia työkaluja.

Kunnan toimintaa järjestetään siten, että kuntalaisilla on mahdollisuus ajasta ja paikasta riippumatta antaa palautetta sähköisillä kanavilla ja osallistua päätöksentekoon valmisteltavien asioiden työstämiseen. Sähköiset osallistumisen kanavat mahdollistavat kuntalaisten osallistumisen ja yhteisöllisen tekemisen. Myös tiedon saantia tuodaan enemmän sähköisille kanaville. Avoimen päätöksenteon kautta osallistava budjetointi tuodaan käytäntöön osana talouden suunnittelua.

Osastojen välistä yhteistyötä ja tiedon liikkumista eri osastojenvahvistetaan vahvistetaan yhteisin tilaisuuksin sekä Sentraalin työntekijöiden avulla.

Hallinto- ja kehittämisosaston henkilöstö

Hallinto- ja kehittämisosaston henkilöstön määrä on 22. Vuoden aikana henkilöstön määrä lisääntyy enintään kahdella työntekijällä.

Yhteenveto hallinto- ja kehittämisosaston talousarviosta 2022

Hallinto- ja kehittämisosasto	Menot €	Tulot €	Nettomenot €
Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen	-2 004 695	117 700	-1 886 995
Tuki- ja sähköiset palvelut	-1 609 079	308 374	-1 300 705
Yhteensä	-3 613 774	426 074	-3 187 700

	Budj. 2020	TP 2020	Budj. 2021	Budj. 2022	Muutos €	Muutos %
Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen	-1 680 206	-1 538 257	-1 803 608	-1 886 995	-83 387	4,6
Tuki- ja sähköiset palvelut	-1 093 134	-1 086 990	-1 167 465	-1 300 705	-133 240	11,4
Yhteensä	-2 773 340	-2 625 247	-2 971 073	-3 187 700	-216 627	7,3

Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen

Palvelun yleistavoite

Tulosalueen toimijoiden tehtävä on toteuttaa kunnan strategiaa ja johtaa kuntaa hallitusti nopeasti muuttuvassa ja kehittyvässä toimintaympäristössä.

Kuvaus palvelusta ja tarkoituksesta

Tulosalueen yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen tulosyksiköt ovat vaalit, tilintarkastus, kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, kunnallisverotus, yhteistoimintaosuudet, seutukunta, ”elinkeinopalvelut, kehittäminen ja markkinointi”, hankkeet, joukkoliikenne, palotoimi, eläinlääkintähuolto, viranomaistoiminta, maaseututoimi sekä yhdyskuntasuunnittelu.

Kunnan strateginen johtaminen

Kuntien asemaan ja toimintaedellytyksiin vaikuttavat valtionhallinnon toimenpiteet voimakkaasti. Meneillään on edelleen sote- ja maakuntauudistus. Hallitus toteuttaa sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutoksen 1.1.2023 alkaen. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimi siirretään kunnilta hyvinvointialueille, joiden rahoitus perustuu valtion rahoitukseen. Kuntien tehtävien arviointi on käsiteltyä jatkuvasti ja valtionosuusjärjestelmää myös uudistetaan saman aikaisesti.

Uusinta Tyrnävän kunnan kuntastrategiaa on käsitelty vuoden 2019 aikana ja hyväksymiskäsittely on kunnanvaltuuston kokouksessa joulukuussa 2019. Vuonna 2020 uutta kuntastrategiaa jalkautettiin käytäntöön. Vuoden 2022 talousarvio ja taloussuunnitelma perustuvat uuteen kuntastrategiaan. Strategian mukaan Tyrnävä on turvallinen koti jokaiselle ja kaikelle, jonka strategiset valinnat ovat

- Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle sekä tarpeellisille sosiaali- ja terveystaloukselle
- Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla
- Kuntataloudesta huolehditaan kuntalaisista ja yhteisistä varoista
- Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa
- Yhteisestä ympäristöstä pidetään huolta erityispiirteitä arvostaen
- Edistetään paikallislähtöistä yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Vuodelle 2022 painopisteiksi erityisesti vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito sekä avoin ja kuuleva vuorovaikutus.

Huomion kiinnittäminen turvallisuuteen sisältyy talousarvioon ja suunnitelmiin kattavasti. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on edistää strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista, toiminnan lainmukaisuutta, hyvän hallintotavan toteutumista sekä niihin liittyvien riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa.

Palo- ja pelastustoimi

Oulu- Koillismaan pelastuslaitos hoitaa palo- ja pelastustoimen. Kustannukset kohdistetaan kuntiin asukaslukujen suhteessa. Palo- ja pelastustoimi tulee siirtymään hyvinvointialueen vastuulle 1.1.2023 alkaen.

Ympäristöterveydenhuollon, eläinlääkintähuollon ja ympäristönsuojelun palvelut

Palvelut tuotetaan seudullisesti. Viranomaistoiminnan laskutusperusteena on asukasluku 70 % ja kuntiin käytetty työaika seurantaan perustuen 30 %. Eläinlääkintähuollon kustannukset on suhteutettu eläinten määriin.

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen toimintaa koskeva kuntien välinen nykyinen sopimus kattaa vuodet 2021–2025.

Jätehuoltoviranomainen

Lakeuden kunnat ovat toteuttaneet oman hankkeen, jonka tarkoituksena on toteuttaa jätehuollon toiminta ja viranomaistoiminnot yhteistyössä (Liminka, Muhos, Utajärvi ja Tyrnävä). Ko. kunnat ovat tehneet sopimuksen Muhoksen, Limingan, Utajärven ja Tyrnävän yhteisestä jätelautakunnasta. Lautakunnan isäntäkuntana toimii Limingan kunta. Lautakunnassa on yhteensä kahdeksan varsinaista jäsentä, kaksi jokaisesta kunnasta. Halutessaan kunta voi nimetä yhden virkamiehen (asiantuntijajäsenen), jolla on oikeus olla mukana kokouksissa.

Joukkoliikenne

Vuoden 2013 alusta Oulun kaupungin joukkoliikennejaosto on toiminut Oulun seudun kuntien (Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulun kaupunki ja Tyrnävä) joukkoliikenneviranomaisena. Joukkoliikenne ja lippukuljetusjärjestelmä ovat muuttuneet uuden joukkoliikennelain mukaiseksi liikenteeksi 1.7.2014 alkaen. Joukkoliikenneviranomaisen on määrittänyt uudet palvelutasot, kilpailuttanut linja-autoliikenteen ja vastaa lippujärjestelmästä. Liikenteen kustannukset perustuvat palvelutasopäätökseen, kilpailutuksen onnistumiseen ja valtion tuen määrään.

Vaalit

Kunta on jaettu kolmeen äänestysalueeseen: Kirkonkylä, Murto ja Temmes. Äänestysaluejakoon ei ole tarvetta tehdä muutoksia. Ennakoäänestys järjestetään yhdessä paikassa, Tyrnävän kunnanvirastossa.

Äänestysalue /Äänioikeutettujen määrä

	9.4.2017	28.1.2018	14.4.2019	26.5.2019	13.6.2021
Kirkonkylä	2844	2943	2940	2937	2823
Murto	942	948	958	963	957
Temmes	477	459	461	461	456
Yhteensä	4263	4350	4359	4361	4236

Suunnitelmakaudella on seuraavat vaalit

2022 Aluevaalit

2023 Eduskuntavaalit

2024 Presidentinvaali, Europarlamentinvaalit

Tilintarkastus

Tarkastuslautakunta valmistelelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastamista koskevat asiat ja arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Kohdennettua tilintarkastusta tai muuta asiantuntemusta varsinaisen tarkastuksen (12 tarkastuspäivää) lisäksi ostetaan eri alueille tarpeen mukaan.

Edellisen tilintarkastuskilpailutuksen sopimuskauden päättymisen johdosta kunnan tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin vuoden 2019 aikana.

Elinkeinojen kehittäminen

Palvelun yleistavoite

Elinkeinojen kehittämisen tavoitteena on luoda puitteet monipuoliselle ja kehittyvälle elinkeinoelämälle.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Elinkeinojen kehittämisen tarkoitus on mahdollistaa kunnassa monipuoliset palvelut, yritysten määrän nostaminen, työllisyyden parantaminen, ostovoiman suuntaaminen omaan kuntaan, elinvoiman lisääminen ja yrittäjyhteistyö. Opetus- ja kulttuuritoimen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon alojen kuntapalvelut tukevat elinkeinojen kehittämisen päämäärien toteutumista.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Elinvoiman edistäminen ja elinkeinotoiminnan tukeminen on kunnan keskeinen tehtävä. Elinkeinojen kehittämisen palvelu hoidetaan oman toiminnan ohella paikallisessa ja alueellisessa yhteistyössä. Kunnan omistama Tyrnävän Kehitys Oy vastaa yrityskontakteista ja uudet yritykset sekä yrittäjäksi aikovat voivat hyödyntää Oulun seudun Uusyrittäjäkeskuksen palveluita. Vuonna 2021 valmistuneen elinkeinostrategian toimeenpanoa toteutetaan kehitysyrityksessä. Yhteistyö kehitysyrityksen ja kuntaorganisaation välillä on tiivistä.

Toimintasuunnitelma 2022

Kunta edistää elinvoimaa alueellaan strategisten valintojen, järjestettävien tapahtumien ja markkinoinnin keinoin. Kehitysyritys vastaa elinkeinotoiminnan tukemisen käytännön työstä.

Elinkeinoelämän tarpeet otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa sekä toimitilojen ja tonttien saavutettavuudessa. Olemassa olevat yritystontit painottuvat teollisuus- ja kiertotalousalueisiin, mikä ohjaa ajattelua toimintojen sijoittumisesta. Kirkonseudun asemakaava-alueella on tarpeen tarkastella toimitilojen ja yritystonttien saatavuutta.

Kunta ja kehitysyritys toimivat aktiivisesti yhteistyössä yrittäjien sekä yrittäjäjärjestön kanssa (mm. yrittäjätapaamiset ja -tilaisuudet, yhteistyömuotojen kehittäminen) ja elinkeinoelämän kysymyksissä hyödynnetään yrittäjähdistysten osaamista ja verkostoja.

Toimitaan aktiivisesti lähiruoan puolesta, lähiruoan tarjoaminen, lähiruoan pitäminen esillä eri foorumeissa, mm. yrittäjätapaamisissa yms.

Markkinoidaan kuntaa aktiivisesti niin, että Tyrnävä on haluttu yritysten sijoittumiskohde. Osallistutaan messuille/yritystapahtumaan, jossa vahvistetaan Haurukylän kiertotalousalueen näkyvyyttä.

Viestinnän asiakasprofiilit ja monikanavaisuus hyödynnetään kuntanäkyvyydessä ja tonttimarkkinoinnissa. Osallistutaan rakentajamessuille ja järjestetään yksittäisiä tonttimarkkinointitilaisuuksia.

Tehostetaan toimia työllisyyden edistämiseksi yhteistyössä paikallisten yrittäjien ja yhdistysten kanssa.

Osallistutaan erilaisiin hankkeisiin ja Nouseva rannikkoseutu ry:n rahoitukseen vuosina 2021–2027.

Oulun seudun uusyrityskeskus ry tuottaa sopimus pohjaisesti elinkeinopalveluja erityisesti uusille yrittäjille (0–2 vuotta toimineille) ja tarvittaessa myös jo pidempään toimineille yrityksille. Kustannukset toiminnasta vuonna 2021 olivat noin 1,00 euroa/asukas.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla	Monipuoliset palvelut	Avataan palvelujärjestelmää ennakkoluolettomasti. Kumppanuus- ja yhteiskehittämismallit	Palvelujen ostot / tuottaminen	Palveluja ostetaan 30 % / tuotetaan itse 70 %
	Yritysten määrän nostaminen ja työpaikkaomavaraisuuden lisääminen.	Yritystonttien kaavoitus ja liiketilojen vuokraus	Kaavoitetut yritystontit (lkm). Vuokrattavat liiketilat (lkm)	Yritystonttien käyttöaste > 80 %, liiketilojen käyttöaste > 95 %.
	Työllisyyden parantaminen	Uudet, vahvuuksia tukevat avaukset: kiertotalous, biotalous	Yritysten määrä, aloittaneet yritykset	Yritysten määrä +, aloittaneita yrityksiä enemmän kuin lopettaneita
	Ostovoiman suuntaaminen omaan kuntaan	Kuntakuvan kirkastaminen ja elinvoiman lisääminen	Työpaikkojen määrä. Yritysten liikevaihto	Yritysten liikevaihto kasvusuuntainen
	Elinvoiman lisääminen	Markkinointi, näkyvyyden ja tietoisuuden lisääminen	Mediaseuranta	Osumamäärä on kasvusuuntainen
	Sujuva ja vaikuttava yrittäjyhteistyö	Aktiivinen yhteistyö, yhteiset tapahtumat	Tapahtumien määrä ja laatu	Markkinoinnin tavoitettavuuden ka 5000 henkilöä

Hankkeet

Life IP Canemure.

Sosiaalitoimen kautta toteutetaan työllistämistä tukevia hankkeita.

Henkilöstö

Kehittämispäällikön alaisena toimiva viestintäkoordinaattori hoitaa viestinnän ja tapahtumajärjestämisen tehtäviä niin kunnassa kuin kehitysyrityksessä. Kokoaikaisen viestintäkoordinaattorin myötä kunnan viestinnän kokonaisuus on

hallittavampi ja viestintästrategia kehittyä aiempaa suunnitelmallisemmaksi. Työ- ja elinkeinosuunnittelijan tehtävänä on työvoimaa tarvitsevien yrittäjien tukena toimiminen. Työ- ja elinkeinosuunnittelija hoitaa keskitetysti työvoimatuella palkattavan henkilöstön, tämä toiminta toteutetaan sosiaalipalveluissa. Tyrnävän Kehitys Oy toimii kuntaorganisaation rinnalla elinkeinojen kehittämisessä.

Maaseutuelinkeinojen kehittäminen 2022

Maaseutuhallinnon Tyrnävän yhteistoiminta-alue on toiminut 1.1.2013 alkaen. Yhteistoiminta-alueen muodostavat Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos ja Tyrnävä. Osapuolten kesken on voimassa palvelusopimukset.

Siikalatvan yhteistoiminta-alueen kanssa on yhteistyösopimus maaseutuhallinnon varahenkilö- ja sijaisuusjärjestelyistä sekä tehtävien eriyttämisestä. Yhteistyön kehittäminen ja hyvien toimintatapojen muovaaminen Siikalatvan yhteistoiminta-alueen kanssa on käynnissä.

Maaseutuhallintoyksikön tehtävänä on tuottaa laadukkaita maaseutuelinkeinoviranomais-palveluita yhteistoiminta-alueen kunnille. Tehtävien hoito järjestetään Ruokaviraston kanssa tehdyn ”Maksajavirastosopimuksen” asettamien vaatimusten mukaisesti. Korona -tilanne otetaan huomioon ja varaudutaan etätyön tekemiseen.

Yhteistoiminta-alueen henkilökunta ja toimipaikka

- Maaseutupäällikkö Tyrnävä (yksikön johtaja)
- Maaseutuasiamies Tyrnävä
- Maaseutuasiamies Muhos
- Sentraalin palvelusihteerit ja harjoittelija (AMK) tuottavat yhteistoiminta-alueelle tarvittavia toimistopalveluja

Vuonna 2022 jatketaan vanhan ohjelmakauden mukaisia tukijärjestelmiä, koska uuden ohjelmakauden ”CAP27” aloitus on siirtynyt vuoteen 2023.

V. 2023 alkavaan uuteen ohjelmakauteen ” CAP27 ” liittyvät viljelijä koulutukset alkavat v. 2022 kuluessa. Viljelijöille on tarjolla koulutus- ja tiedotustilaisuuksia yhteistyössä Tietolinkki-hankkeen ja muiden toimijoiden kanssa. Korona -tilanne täytyy edelleen huomioida ja tarvittaessa tietoa voidaan jakaa esim. webinaareissa.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla	Tunnustettu maaseutuhallinnon alueellinen toimija. Sujuvat maaseutuviranomaispalvelut yhteistoiminta-alueella	Yhteistoiminta-alueen palvelujen yhdenmukaistaminen ja kehittäminen Koulutus	Viranomaispalvelujen laatumittarit: päätösten virheettömyys Palaute	Sujuvat maaseutuhallinnon palvelut toimialueella

Yhdyskuntasuunnittelu

Palvelun yleistavoite

Maankäytön ja elinympäristön suunnittelu on laadukasta, tonttitarjonta on riittävää ja rakennettu ympäristö viihtyisää.

Kuvaus palvelusta ja tarkoituksesta

Tyrnävällä on voimassa Oulunseudun yleiskaava 2020 ja sitä tarkentavat Kirkonkylän, Murron ja Ojakylän sekä Ängeslevänjokivarren kylien osayleiskaavat. Voimassa olevista asemakaavoista on koottu ajantasa-asemakaava. Tonttivarannosta huolehditaan asuinrakentamisen ja elinkeinoelämän tarpeiden osilta. Yhdyskuntasuunnittelua ohjaavat elinkeinotoiminnan toimintaedellytykset, yhdyskuntarakenteen eheys ja palvelujen saavutettavuus sekä elinympäristön viihtyisyys ja kulttuuriympäristön arvojen ylläpitäminen.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Kunta huolehtii alueellaan maankäytön suunnittelun tarkoituksenmukaisuudesta. Oulunseudun kuntien kanssa tehdään säännöllistä yhteistyötä Seuturakennetiimin kautta ja Oulun seudun kävelyn ja pyöräilyn ryhmässä. Osallistutaan aktiivisesti myös maakuntakaavoituksen neuvottelukunnan toimintaan sekä alueellisesti järjestettäviin maankäytön ja liikenteen tilaisuuksiin.

Toimintasuunnitelma 2022

Vastataan esille nousseisiin alueidenkäytön kehittämisen tarpeisiin. Valmistellaan tulevien vuosien toimenpiteiden toteuttamista.

Jatketaan kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteiden toteuttamista.

Jatketaan virkistysalueiden kehittämisen toimenpiteiden edistämistä.

Jalkautetaan kyläyhteistyötä vuoden 2021 kuluessa Markkuun Seudun kyläyhdistyksen kanssa valmistellun kylien yhteistyömallin pohjalta.

Toimenpiteet 2022

Maankäyttösuunnitelman valmistuminen.

Palkin hevostalousalueen asemakaavan muutoksen valmistuminen.

Kirkonseudun asemakaavan keskusta-alueen ajantasaisuuden arvioiminen ja päivittäminen.

Yleiskaavoituksen käynnistäminen sisältäen asemakaavan laajenemisalueiden ajantasaisuuden arvioimisen, työpaikka-alueiden sijoittumisen ajanmukaisen arvioinnin, kyläalueiden vahvistamisen sekä rakentamisen periaatteet haja-asutusalueelle.

Arvioidut toimenpiteet 2023

Yleiskaavoituksen jatkuminen.

Temmeksen taajaman asemakaavan ajantasaisuuden arvioiminen ja päivittäminen.

Arvioidut toimenpiteet 2024

Yleiskaavoituksen jatkuminen.

Arvioidut toimenpiteet 2025

Yleiskaavoituksen valmistuminen.

Tyrnävän kirkonseudun asemakaavan laajennus Kotihalmeen-Kotimetsän alueella, kaavoituksen tarpeellisuuden arviointi ja tarvittaessa kaavoituksen käynnistäminen.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Kuntalaiset mukaan suunnittelutyöhön	Vuorovaikutteinen suunnittelu	Osallisyhteistyön aktiivisuus, järjestetyt tilaisuudet	Kuntalaisten osallistaminen suunnitelmallista
	Kuntalaisten näkemysten välittäminen maankäytön suunnitteluun	Osallistuminen seudulliseen, alueelliseen ja valtakunnalliseen maankäytön suunnitteluun	Osallistumisen aktiivisuus, lausuntojen laatiminen	Vuoropuhelu kunnasta välittyä valmis-teilla oleviin suunnitelmiin
	Aktiivinen ja monipuolinen tiedottaminen ja tonttimarkkinointi	Tiedottamisen ja markkinoinnin kehittäminen	Tavoitettavuus.	
	Vetovoima-tekijöiden kasvattaminen	Kuntanäkyvyyden lisääminen	Medianäkyvyys, seuranta	Osumamäärä on kasvusuuntainen.
Yhteisestä ympäristöstä pidetään huolta erityispiirteitä arvostaen	Houkuttelevat asuinalueet ja monipuolisten asumismuotojen ja tonttien riittävä tarjonta	Tonttivarantojen seuraaminen ja proaktiivinen kysyntään vastaaminen	Kaavoitetut asumisen tontit (lkm).	Tonttien käyttöaste > 60 %
	Omaleimainen kulttuuriympäristö ja -maisema	Kulttuuriympäristön, asumisen, yrittämisen ja maatalouden tasapainoinen yhteensovittaminen	Ympäristöä koskeviin hankkeisiin osallistuminen ja niiden ohjaaminen kulttuuriympäristö- ja maisema -arvot huomioiden	Ympäristöä koskevien suunnitelmien toteuttaminen ja valmistuminen
	Vetovoimainen taajama- ja kuntakuva	Asemakaavojen laatiminen ja ajantasais-taminen	Monipuolinen tontti-tarjonta erilaisiin tarpeisiin	Kaavoituskatsaus
	Laadukas, toimiva ja turvallinen ympäristö	Osayleiskaavojen tarpeellisuuden arvioiminen	Poikkeamislupien määrä ja sijoittuminen	
Edistetään paikallislähtöistä yrittäjyyttä ja lähiruokaa	Monipuolinen, elinkeinoelämää tukeva maankäytön suunnittelu ja tonttituotanto	Maankäytön suunnittelussa huomioidaan elinkeinoelämän kehittymisen mahdollisuudet	Riittävästi tontteja elinkeinoelämän tarpeisiin. Tehokas yhdyskuntarakenne.	
Kuntataloudessa huolehditaan kuntalaisista ja yhteisistä väroista	Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukainen toiminta	Talouden ja toteutumisen jatkuva seuranta	Osavuosiraportit	

Hankkeet

Pienten kuntien paikkatiedon hallinnan kokonaisvaltainen kehittäminen ja toiminnan tehostaminen 2021–2023.

Kaavan tuottaminen yhteisen tietomallin mukaisesti eri ohjelmistoin 2021–2023.

Henkilöstö

Kehittämispäällikkö on suoraan kunnanjohtajan alainen. Kehittämispäällikön, teknisen osaston sekä muiden osastojen vuorovaikutus on kiinteää.

Tuki- ja sähköiset palvelut

Palvelun yleistavoite

Tuki- ja sähköiset palvelut järjestää asiakaslähtöisesti kehittyneet hallinto-, laskenta- ja informaatioteknologiapalvelut omalle organisaatiolle ja asiakas- ja neuvontapalvelut ulkoisille asiakkaille. Tuki- ja sähköiset palvelut tuotetaan kehittyneillä menetelmillä kilpailukykyiseen hintaan. Sähköiset palvelut ovat helppokäyttöisiä ja asiakasystävällisiä. It-tulosyksikön tavoitteena on avustaa osastoja sähköisten järjestelmien osalta julkisuuslain soveltamisessa ja henkilörekisterien käsittelyssä.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tulosalueen tuki- ja sähköiset palvelut tulosyksiköitä ovat toimisto, talous ja it –palvelut sekä henkilöstöhallinto.

Toimistopalvelut tuottaa palveluita asiakasohjautuvasti omalle organisaatiolle sekä ulkoisille asiakkaille. Palvelupiste Sentraali on asiakkaiden tarpeiden mukaan kehittyvä, palveluiden saatavuutta edistävä, matalan kynnyksen palvelukanava kuntalaisten ja hallinnon välillä. Sentraali tuottaa myös kuntaorganisaation sisäisiä palveluita. Kunnan asialhinta ja siihen liittyvä arkisto- ja tietopalvelu ovat osa toimistopalveluita. Kunnassa rekisteritoimintojen laillisuudesta rekisterinpitäjänä vastaa aina kulloinkin kysymyksessä olevien tehtävien hoidosta säännösten ja määräysten mukaan vastuussa oleva viranomainen.

Talouspalvelut tuottavat laskentatoimen ja palkkahallinnon palvelut. Tavoitteena on tuottaa palvelut siten, että tilinpäätöksen ja raportoinnin vaatima informaatio on käytettävissä nopeasti.

It-palvelut varmistavat kunnan käyttämien tietojärjestelmien häiriöttömän toiminnan. Tietohallinto vastaa siitä, että tietojärjestelmien kehittäminen, ylläpito ja käyttö toteutetaan taloudellisesti järkevällä tavalla. Tiedon hallittavuutta ja saatavuutta parannetaan tietojärjestelmiä kehittämällä. It-palvelut vastaa myös puhelinliittymistä ja -laitteista, samoin kopiokoneista.

Kustannusten kohdentaminen: Palvelusihteerien palkat sekä toimistopalveluiden ja -tarvikkeiden myynti kohdistetaan sisäisenä sitovana eränä ao. osastolle. Keskitetysti hoidetut muut kustannukset kohdistetaan käytön mukaan osastoille kustannuslaskennallisina erinä.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Koulutukset mahdollisuuksien mukaan	Vuotuinen koulutukseen osallistuneiden osuus	Vähintään 80 % osaston henkilöstöstä on osallistunut koulutukseen
Kuntataloudessa huolehditaan kuntalaisista ja yhteisistä varoista	Tasapainoinen käytötalous	Tarkka taloudenpito	Talous tasapainossa, ylijäämäinen tilinpäätös	Talous tasapainossa, ylijäämäinen tilinpäätös
	Oikein kohdistetut palvelut	Raportoinnin ja kattavan talousosaamisen kehittäminen	Raportointi tapahtuu aikataulujen mukaan	Osavuosisraportit valmistuvat aikataulussa
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Vuorovaikutteiset toimintatavat osastojen kesken	ICT-tukityökalun käyttöönotto	Palvelu- ja tukipyynnöt sähköisesti	IT-osaston käyttöomaisuusmuutokset ilmoitetaan ja käsitellään sähköisesti
	Vaihtoehtoisten toimintatapojen avoin etsintä	Sähköisten järjestelmien kehittäminen	Käyttöön otetut uudet järjestelmät	Dynasty10 -järjestelmä käytössä
	Säännölliset henkilöstöpalaverit	Järjestetään säännöllisesti osaston sisällä toimialakohtaisia palaverieita	Vuoden aikana järjestettävät palaveri	Vuoden aikana osastolla järjestetään yhteensä vähintään 12 palaveria
		Järjestetään säännöllisesti esimiespalaverieita	Vuoden aikana järjestettävät esimiesinfot	Vuoden aikana on järjestetty vähintään 6 esimiesinfoa

Henkilöstöhallinto

Palvelun yleistavoite

Tyrnävän kunta on hyvä työnantaja sekä ketterä, joustava ja jatkuvasti uudistuva työpaikka. Henkilöstön ja työnantajan vuorovaikutus on avointa ja demokraattista. Henkilöstö on ammattitaitoista, työhönsä innostunutta ja voi hyvin. Henkilöstön määrä eri yksiköissä on hyvin suunniteltu ja oikein mitoitettu. Henkilöstön fyysinen ja psyykinen työkyky on hyvä.

Henkilöstön hyvinvointi on tärkeä asia niin työntekijän itsensä, työyhteisön, työnantajan kuin asiakkaiden eli kuntalaisten kannalta. Työhyvinvoinnin tavoitteena on edistää henkilöstön hyvinvointia ja sitä kautta työtyytyväisyyttä ja kykyä uudistua muuttuvassa ympäristössä. Sujuva työ, toimiva työympäristö, työn kuormittavuuden hallinta ja työkykyisyyden ylläpitäminen ovat tekijöitä, joita tuetaan kunnassa. Hyvinvoiva henkilöstö pystyy vastamaan paremmin uusiin haasteisiin ja muutoksiin.

Itsensä johtaminen sekä työn ja muun elämän tasapaino luovat haastetta niin työntekijälle kuin työnantajalle, ja näiden työkalujen kehittäminen on ajankohtaista. Jokainen on osaltaan vastuussa siitä, että kehittää itseään työssä sekä antaa ja saa palautetta työstään esimieheltä tai työkaverilta.

Hyvinvoiva henkilöstö tuottaa motivoituneesti tehokkaita palveluja.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tulosyksikkö sisältää yhteistoimintaryhmän (työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta ja työsuojelu) toiminnan ja työterveyshuollon. Kunnan työterveyspalvelut on aiemmin tuottanut Työterveys Virta Oy, ent. Oulun Työterveys. Yhtiön omistajat myivät omistuksensa yhtiöstä kilpailutuksen jälkeen ja nykyään työterveyspalvelut tuottaa Työterveys Virta Oy:n uusi omistaja Pihlajalinna Oy.

Työterveyshuoltoon hyväksytyin toimintasuunnitelman mukaan kuuluvat seuraavat palvelut:

Lakisääteinen (lk 1) ehkäisevä ja työkykyä ylläpitävä toiminta

- työkykyä ylläpitävä toiminta varhaisen tuen toimintamallia noudattaen
- terveystarkastukset
- työyhteisötyö ja
- tapaturmien torjunta
- ensiapuvalmiuksien ylläpito

Sairaanhoidon (lk 2) laajuus sopimusmallin Kunta A mukainen

- työterveyshoitajan, fysioterapeutin ja työterveyslääkärin vastaanottopalvelut painottuen sairauksien varhaiseen toteamiseen ja hoitoon sekä työkyvyn arviointiin
- sairastumiseen liittyvät tutkimukset suunnitelman mukaisessa laajuudessa

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Nykyisen Tyky -tuen vaihtoehtona on epassi. Kunta tarjoaa vähintään neljä kuukautta Tyrnävän kunnan palveluksessa olleille työntekijöilleen liikunta-, kulttuuri- ja hierontaetua enintään 200 euron edestä, josta työntekijän omavastuu on 50 %.

Työpaikkakohtaiseen virkistykseen on edelleen käytettävissä yksi päivä vuodessa, voidaan käyttää myös kahdessa erässä.

Työterveyshuollon painopiste on korvausluokka 1:ssä, erityinen huomio kiinnitetään työkyvyn ylläpitoon.

Kuntoutukset, joista sovitaan työterveyshuollon kanssa, ovat palkallisia ja niihin osallistuminen edellyttää työterveyshuollon ja työnantajan sekä Kelan yhteistä näkemystä.

Työsuojeluvaltuutetun työajan lisääntymisen johdosta työsuojelutehtävissä painopiste on työkyvyn tukemisessa ja työhyvinvoinnin edistämisessä yhdessä henkilöstön kanssa.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022	
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Ennakoiva reagointi työkykyasioissa	Kevan ja työterveyshuollon kanssa tehtävä yhteistyö	Palaverit työterveyshuollon kanssa	Puolivuosittaiset palaverit työterveyshuollon kanssa	
		Kehittämiskeskustelut	Kehittämiskeskustelut käyty kaikkien kanssa.	Kehittämiskeskustelut käyty kaikkien kanssa.	
	Joustavat toimintakäytännöt	Erialaisten vaihtoehtojen kartoittaminen	Vaihtoehtomallin kokeylu		
	Osastojen välinen yhteistyö	Esimiespalaverit	Pidettyjen palaverien määrä	Vähintään kahdeksan esimiespalaveria vuoden aikana	
Kuntataloudessa huolehditaan kuntalaisista ja yhteisistä varoista	Sairauspoissaolojen hallinta	Sairauspoissaolojen väheneminen	Sairauspäivien väheneminen viidellä prosentilla	Sairauspäivien väheneminen viidellä prosentilla	
		Työtaturmien ehkäisy	Työtaturmien ehkäisy	Työtaturmien väheneminen viidellä prosentilla	Työtaturmien väheneminen viidellä prosentilla
	Laadukas toiminta ja yhteistyökykyinen henkilöstö	Lähijohtaminen työyksiköissä	Yksiköiden yhteisten palaverien lisäksi vi-rastopalaverit		
		Turvallisuuskävelyt toimipisteissä	Jokaisessa toimipisteessä toteutetaan vuosittainen turvallisuuskävely	Jokaisessa toimipisteessä toteutetaan vuosittainen turvallisuuskävely	

Tietohallinto

Yleiskuvaus

Tietohallinto varmistaa kunnan käyttämien tietojärjestelmien häiriöttömän toiminnan. Tietohallinto vastaa siitä, että tietojärjestelmien kehittäminen, ylläpito ja käyttö toteutetaan taloudellisesti järkevällä tavalla. Tiedon hallittavuutta ja saatavuutta parannetaan tietojärjestelmiä kehittämällä. Tietohallinto vastaa puhelinliittymistä ja -laitteista sekä monitoimilaitteista. ICT-laitehankinnat on keskitetty tietohallinnolle.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Kuntataloudessa huolehditaan kuntalaisista ja yhteisistä varoista	Oikein kohdistetut palvelut (priorisointi)	Johdonmukainen toiminta kuntastrategian taloustavoitteiden saavuttamiseksi	Talous tasapainossa, ylijäämäinen tilinpäätös	Kustannuspaikan budjetti toteutuu
	Tasapainoinen käyttötalous	Raportoinnin ja kattavan talousosaamisen kehittäminen	Raportointi toimii aikataulujen mukaan	
		Sähköisten järjestelmien kehittäminen	Versiopäivitykset tehty	Aikataulujen mukaiset versiopäivitykset tehty
		Tarkka taloudenpito		Kustannuspaikan budjetti toteutuu
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Saumaton hallintokuntien yhteistyö	Panostetaan kommunikaatioon ja palveluun	Asiakastyytyväisyyskysely	Positiivinen palaute kyselyistä
	Vuorovaikutteiset toimintatavat osastojen kesken	Säännölliset ICT-seurantapalaverit osastojen kesken	Palaverimuistiot	
	Riittävät henkilöresurssit	Nykyinen vakinainen henkilöstömäärä säilytetään, väliaikaisiin tarpeisiin määräraikaista henkilöstöä		

Toimenpiteet 2022

Vuonna 2022 toiminnassa painottuu digiturvallisuus. Tietoturvaa vahvistetaan teknisin toimenpitein ja henkilöstöä koulutetaan huomioimaan tietoturvallisuus työssään.

Sosiaali- ja terveystoimen rakenneuudistus vaikuttaa merkittävästi IT-infrastruktuuriin ja -palveluihin. Uudistuksen edellyttämä tuki tuo väliaikaisia resurssitarpeita tietohallinnon toimintaan.

Rutiinimaisten ylläpitotoimien määrä vähenee merkittävästi, kun työasemien ja muiden päätelaitteiden keskitetty hallinta otetaan käyttöön.

IT-palveluiden toimintaprosesseja kehitetään tukemaan tavallisimpia palvelutilanteita. Kehittämistä tuetaan teknisillä ratkaisuilla.

Teknistä osastoa tuetaan kiinteistötietojen ja kuvien sähköisessä arkistoinnissa. Kunnan käytössä olevien tietojärjestelmien integraatiotarpeet sekä sähköisen arkistoinnin tietojärjestelmän tarpeellisuus kartoitetaan.

Tietoliikenneyhteyksiä vahvistetaan ottamalla käyttöön valokuituyhteyksiä.

Aluevaalille järjestetään IT-tuki.

Asianhallintajärjestelmä päivitetään.

SOSIAALI- JA TERVEYSOSASTO

Yleiskuvaus

Sosiaali- ja terveyspalvelut vastaavat kunnalle kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön mukaisten palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta. Sosiaali- ja terveyspalvelut turvaavat kuntalaisille tarvittavat peruspalvelut ja mahdollistavat hyvinvointia elämänkaaren kaikissa vaiheissa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen toimintaa säätelevät useat lait ja asetukset, joista keskeisimpiä ovat terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki ja vanhuspalvelulaki. Työllisyydellä ja koulutustasolla on keskeinen merkitys väestön hyvinvoinnin taustalla ja työllisyyspalveluilla on tässä keskeinen rooli.

Tavoite 2022

Päämääränä on sosiaali- ja terveyspalvelujen oikea-aikaisuus ja saatavuus matalalla kynnyksellä kuntalaisille. Palveluissa keskeistä on huomioida kaikissa ikäryhmissä asiakkaan omat voimavarat ja tukea niitä parhaalla mahdollisella tavalla.

Palvelujen tuottamisessa keskeistä on yhdessä tekeminen yksiköiden kesken, mutta myös muiden hallintokuntien välillä. Lisäksi yhteistyötä tehdään seudun muiden kuntien, yritysten ja yhdistysten kanssa. Palvelut järjestetään toimintasuunnitelman ja talousarvion puitteissa.

Toimintasuunnitelma 2022

Palveluita järjestetään huomioiden asiakkaiden palvelutarpeet elämän eri vaiheissa. Sosiaali- ja terveyspalvelut rakentuvat kotona ja arkiympäristössä tapahtuviin arjen tukeen ja palveluihin, erilaisiin matalan kynnyksen palveluihin sekä vaativiin erityispalveluihin. Sosiaali- ja terveyspalveluissa kevyemmät palvelut lisääntyvät ja raskaammat vähenevät. Palveluiden myöntämiskriteereitä arvioidaan ja tuodaan tarvittaessa päätöksentekoon. Kehittämisessä ovat suunnitelmallisesti mukana henkilöstö ja tarpeen mukaan vanhus- ja vammaisneuvostot. Asiakaskyselyjen tuloksia hyödynnetään kehittämisessä. Sähköisten palvelujen käyttöönotto ja tietojärjestelmien uudistaminen ovat kehittämishaasteita. Palvelujen järjestämisen näkökulmasta sosiaali- ja terveyspalveluissa arvioidaan palveluiden järjestämistapaa ja tarvittaessa selvitetään eri järjestämisen vaihtoehtoja.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä tehdään tiiviissä yhteistyössä sivistys- ja hyvinvointiosaston ja kunnan muiden osastojen kanssa. Kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistetään poikkihallinnollisesti hyvinvointityön kautta. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa palveluiden kehittämistä, keskeisenä toimintamallina perhekeskus. Perheiden ja lasten tarvitsema tuki toteutetaan mahdollisimman varhain ja matalalla kynnyksellä lasten kasvuympäristöissä (koti, päiväkot, koulu). Lapsiperheiden kevyempiin palveluihin (SHL) ohjautuu asiakkaita.

Erikoissairaanhoidon menokehityksellä on merkittävä vaikutus sosiaali- ja terveysosaston talousarviossa pysymiseen. Erikoissairaanhoidon kustannuksissa on suurta satunnaisvaihtelua Tyrnävän väestöpohjalla, mikä heikentää kustannusten ennakoitavuutta.

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat mukana aktiivisesti seudullisessa ja maakunnallisessa yhteistyössä. Vuonna 2022 jatketaan sote-uudistuksen toimeenpanoa. Soten ja pelastustoimen palvelut siirtyvät kunnilta ja kuntayhtymiltä vuoden 2023 alusta lähtien hyvinvointialueen järjestettäväksi.

Työllisyyden edistämisen osalta tehdään poikkitoiminnallista yhteistyötä sekä kunnan sisällä sekä muiden toimijoiden kuten Kelan ja TE-toimiston kanssa. Kuntakokeilu jatkuu kesäkuuhun 2023 saakka.

Sosiaali- ja terveysosaston haasteena palveluiden toimivuudelle ja kehittämiselle on kilpailu osaavasta henkilökunnasta muiden toimijoiden kanssa.

Sosiaali- ja terveysosaston henkilöstö

Sosiaali- ja terveysosaston henkilöstön määrä on 107 (hallinto 1, sosiaali- ja vammaispalvelut 36, iäkkäiden palvelut 30 ja terveyspalvelut 40).

Henkilöstön osalta huomioidaan muuttuvien toimintamallien kannalta tarkoituksenmukainen henkilöstömäärä ja -rakenne. Lakimuutokset hoitajamitoitukseen ja hoitotakuun tiukentamiseen tulevat huomioitavaksi henkilöstömäärän ja tarvittavan työpanoksen osalta. Tehtävien jakoa on syytä tarkastella ammattilaisten ja avustavan henkilöstön välillä. Henkilöstön työhyvinvoinnin lisääminen ja sairauspoissaolojen väheneminen ovat keskeisenä tavoitteena.

Henkilöstön riittävään ammatilliseen lisä- ja täydennyskoulutukseen kiinnitetään erityistä huomiota. Henkilöstön osalta riskeinä ovat sairauspoissaolojen kasvu sekä henkilöstön saatavuus ja vaihtuvuus.

Yhteenveto osaston talousarviosta 2022

Sosiaali- ja terveysosasto	Menot €	Tulot €	Nettomenot €
Yhteensä	-22 558 264	2 228 199	-20 330 065
Sote hallinto	-166 006	25 375	-140 631
Sosiaalipalvelut	-2 226 465	142 102	-2 084 363
Vammaispalvelut	-3 912 414	1 226 400	-2 686 014
lääkäiden palvelut	-3 738 022	349 932	-3 388 090
Terveyspalvelut	-12 515 357	484 390	-12 030 967

	Budj. 2020	TP 2020	Budj. 2021	Budj. 2022	Muutos €	Muutos %
Sote hallinto	-132 402	-140 813	-165 696	-140 631	-25 065	-15,1
Sosiaalipalvelut	-1 846 474	-2 321 144	-1 965 293	-2 084 363	119 070	6,1
Vammaispalvelut	-2 604 096	-3 087 268	-2 416 638	-2 686 014	269 376	11,1
lääkäiden palvelut	-3 067 345	-3 249 633	-3 156 493	-3 388 090	231 597	7,3
Terveyspalvelut	-11 482 405	-12 347 500	-11 819 880	-12 030 967	211 087	1,8
Yhteensä	-19 132 722	-21 146 358	-19 524 000	-20 330 065	806 065	4,1

Sosiaali- ja vammaispalvelut

Palvelun yleistavoite

Tavoitteena sosiaali- ja vammaispalvelujen oikea-aikaisuus ja saatavuus matalalla kynnyksellä kuntalaisille. Palveluissa keskeistä on huomioida asiakkaan omat voimavarat ja tukea niitä parhaalla mahdollisella tavalla.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Sosiaalihuollon peruspalveluilla tuetaan kuntalaisten hyvinvointia moniammatillista yhteistyötä hyödyntäen. Perusarvoina ovat asiakaslähtöisyys, inhimillisuus, luotettavuus ja oikeudenmukaisuus. Palvelutarpeen arvioinnilla arvioidaan yksilöllisesti, millä palveluilla asiakkaan tarpeisiin pystytään parhaiten vastaamaan. Työ on ohjausta, neuvontaa ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä sekä muita tukitoimia. Sosiaalipalvelut ylläpitävät ja edistävät yksilöiden sekä perheiden turvallisuutta ja suoriutumista kaikissa elämän vaiheissa.

Sosiaalipalvelujen keskeiset sisältöalueet ovat lapsiperheiden peruspalvelut, lastensuojelu, perheoikeudelliset palvelut, päihdetyö, työllisyyspalvelut sekä täydentävä ja ehkäisevä toimeentuloturva.

Vammaispalvelut sisältävät vammaispalvelulain perusteella kuntalaisille järjestettävät palvelut sekä kehitysvamma- ja vammaispalvelut. Lisäksi järjestetään pääsääntöisesti sosiaalihuoltolain perusteella asumis- ym. palveluita mielenterveyskuntoutujille. Palvelutarve arvioidaan yksilöllisesti ja tapauskohtaisesti.

Työllisyyspalveluiden tavoitteena on vähentää työttömyyttä ja luoda uusia työpaikkoja. Pitkäaikaistyöttömien henkilöiden palvelut järjestetään yhteistyössä sosiaalipalveluiden, työllisyyspalveluiden, TE-toimiston, Kelan sekä muiden toimijoiden kanssa. Työllisyyspalveluiden kokonaisuuteen kuuluvat: työllisyyden kehittäminen, nuorten työllisyyspalvelut, pitkään työtä hakeneiden palvelut sekä TYP-palvelut/Pohjois-Pohjanmaan monialainen yhteispalvelu. Työ- ja elinkeinosuunnittelija tekee tiivistä yhteistyötä järjestöjen ja yritysten kanssa.

Kuntakokeilun tavoitteena on entistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista. Kunkin asiakkaan tilanne ja palvelutarve huomioidaan yksilöllisesti. Työ- ja elinkeinosuunnittelija tekee tiivistä yhteistyötä järjestöjen ja yritysten kanssa, sekä hoitaa 50 % omavalmentajan tehtävää Kuntakokeilussa. TE-toimistosta omavalmentajan työpanos kuntaan on 70 %.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Hyvinvointia koulutuksella	Ammattitaitoinen, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö Laadukas ja asiakaslähtöinen kirjaaminen	Työntekijöiden koulutus Työnohjaus Asiakaslähtöiset asiakas-/kuntoutus-/aktiivointi suunnitelmat/hoito- ja palvelusuunnitelmat	Toteutunut koulutus/tt Työnohjaus/ krt/vuosi Tehdyt suunnitelmat/% Tehdyt palvelutarpeen- arvioinnit/ uusi asiakas/%	Kolme koulutuspäivää/tt/ vuosi Toteutuu säännöllisesti Jokaisella asiakkaalla on suunnitelma Jokaiselle uudelle asiakkaalle on tehty palvelutarpeen arviointi
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Osallisuuden ja vaikuttamisen lisääminen Kunta koetaan hyvänä ja vastuullisena työnantajana	Vuorovaikutus- ym. tuen tarpeen varhainen tunnistaminen Tulos- ja kehityskeskustelut Säännölliset työpaikka- ja tiimikokoukset	Vertaisryhmien määrä/ osallistujat Tulos- ja kehityskeskustelut/määrä Työpaikka- ja tiimikokoukset/ määrä/vuosi	Säännöllinen ja monipuolinen vertaisryhmätoiminta Kehityskeskustelujen toteutuminen 100 % Säännöllinen toteutuminen
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Toimivat palveluprosessit Palvelut oikea aikaisia, kustannustehokkaita ja riittäviä käytävissä olevin resurssein	Palveluprosessin kriittinen tarkastelu ja toiminnan kehittäminen Asiakasmäärien, hoitopäivien ja kustannusten seuranta	Palveluprosessit kuvattu Talousarvion toteutuminen	Keskeiset palveluprosessit toimivat, työkäytäntöjä kehitetty Palvelujen kysyntään pystytään vastaamaan ilman merkittävää toimintamenojen kasvua

Keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 12 §) ohjaa työtä ja palvelujen kehittämistä.

Perhekeskus toimii kuntalaisten arjessa: verkostomainen toimintamalli siten, että lapset ja perheet saavat avun ja tuen sieltä, missä asiat tulevat puheeksi.

Sähköisten palvelujen hyödyntäminen asiakastyössä: sähköiset lomakkeet.

Lastensuojelulakia ollaan muuttamassa, muutokset etenevät vaiheittain. Mitoitusta koskevan ehdotuksen mukaan yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä voisi olla vastuullaan enintään 35 lasta vuonna 2022–2023. Vuodesta 2024 alkaen mitoitus olisi 30 lasta/sosiaalityöntekijä. Muutokset voivat aiheuttaa lisäresursoinnin tarvetta.

Nuorten päihdeidenkäytön lisääntymisen myötä päihdehoidossa korostuu varhainen puuttuminen, moniammatillinen yhteistyö ja asianmukainen päihdehoito. Päihdepalveluissa selkiytetään ja tehostetaan asiakkaan hoitopolkua.

Hankkeet

Osallistutaan SOTE-uudistuksen valmistelutyöhön sekä siihen liittyvään POPsote- hanketyöhön.

Työllisyyden kuntakokeilu 1.1.2020- 30.6.2023.

Lastensuojelun monialainen kehittäminen Pohjois-Suomessa – hanke 1.8.2020-31.12.2022.

Henkilöstö

- Työllisyyspalveluihin perustetaan 50 % omavalmentajan toimi. Pohjoismainen työnhaunmalli astuu voimaan 5/2022, mikä tarkoittaa työnhakijoiden entistä tiiviimpiä tapaamisia. Kuntouttava työtoiminta ei poista työntöytä kuntaosuuksilialta.
- Lastenvalvontapalveluiden hankinta ostopalveluna, josta vapautuva sosiaalityöntekijän resurssi suunnataan sosiaalihuoltolain mukaisten asiakkaiden palvelutarpeen arviointeihin ja suunnitelmalliseen sosiaalityöhön.
- Kehitysvammaisten työtoimintaan ja avohuollon ohjaukseen perustetaan sosiaaliohjaajan virka.

lääkäiden palvelut

Palvelun yleistavoite

lääkäiden palveluissa tavoitteena on tukea ikääntyvien ihmisten itsenäistä selviytymistä ja kotona asumista, antaa mahdollisuus aktiiviseen toimintaan sekä ylläpitää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Tavoitteena myös sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä lääkäiden palvelujen järjestelmä.

Ehkäisevillä palveluilla ja kuntoutuksella pidetään yllä lääkäiden ihmisten toimintakykyä. Palveluihin sisältyvät mm. neuvontapalvelut (kuten seniorineuvola), muistisairaiden palvelut, omaishoitajien terveystarkastukset, hyvinvointia edistävät yli 75 v kotikäynnit, päivätoiminta, rokotukset.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

lääkäiden palveluihin kuuluvat kotihoidon (kotipalvelu/kotisairaanhoido) palvelut, ikäihmisten päivätoiminta, omaishoido/omaishoidon tuki, tehostettu palveluasuminen, seniorineuvola-toiminta, tukipalvelut (asiointiliikenne), kuljetuspalvelut, asiointiapu, ateriapalvelu, pyykkipalvelu sekä turvapuhelinpalvelut), sotainvalidien ja veteraanien palvelut ja erityisryhmien palvelut. Tukipalveluilla täydennetään kotipalvelun antamaa henkilökohtaista huolenpitoa. Tukipalvelut ovat ensimmäisiä palveluita, joita asiakas tarvitsee itsenäisen asumisen tueksi. Tukipalveluita voivat saada myös henkilöt, jotka eivät tarvitse muuta kotipalvelun tai kotihoidon palvelua. Kunnassa käytetään RAI-arviointivälineistöä iäkkään henkilön toimintakyvyn arvioinnissa. RAI-arviointivälineistö yhtenäistää palvelutarpeiden arviointia ja tukee palvelujen laadun kehittämistä.

lääkäiden palveluiden päämääränä on turvata kuntalaisille mahdollisimman toimintakykyinen ikääntyminen

- Asiakas- ja palveluohjaus keskiössä
- Ikäystävällinen palvelujen rakenne
- Teknologian hyödyntäminen lääkäiden palveluissa

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Hyvinvointia koulutuksella	Laadukas asiakaspalvelu	Asiakkaiden osallisuuden ja valintojen tukeminen Asiakastyytyväisyyskyselyn toteuttaminen Toimintakyvyn heikkenemistä ennakoivien riskitekijöiden tunnistaminen (kaatumiset, tapaturmat, liikkumisen ongelmat, ravitsemustila)	Hoito-/ palvelu-/kuntoutus-suunnitelmien toteutuminen/% Asiakastyytyväisyyskyselyt HaiProilmoitukset/määrä Kaatumisen riskimittari (FRAT)/käyttö/määrä	Yksilöllinen hoito-/palvelu-/kuntoutus-suunnitelma jokaisella asiakkaalla Tyytyväiset asiakkaat; asiakastyytyväisyyden arvosana 4 (asteikko 1-5) Kattava poikkeamaraaportointi
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Henkilöstön välitön asiakastyö lisääntyy toimintatapoja uudistamalla	Työryhmätyöskentely/ yhdessä kehittäminen: hiljainen raportointi	Välitön työaika/ työntekijä (kotihoidossa) Kehittämistyöryhmän kokoukset/vuosi	Kustannustehokas toiminta Kehittämistyö-ryhmä toimii aktiivisesti
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenhoidon pito	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain	Osavuosisiraportit	Talousarvion mukainen toiminta

Keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Ennaltaehkäisevien palveluiden kehittäminen ja ikääntyneiden terveyden edistäminen: seniorineuvolatoiminnan tehostaminen, digitaalisten palvelujen kokeilut.

Vanhuspalvelulain mukaisesti henkilöstömitoitus on oltava vuoden 2022 alusta vähintään 0,6 työntekijää asiakasta kohti ja siirtymäajan päätyttyä 1.4.2023 vähintään 0,7 työntekijää asiakasta kohti. Nykyinen henkilöstömitoitus on lain mukainen.

Hankkeet

Osallistutaan SOTE-uudistuksen valmistelutyöhön sekä siihen liittyvään POPsote- hanketyöhön.

Henkilöstö

- Iäkkäiden palveluihin perustetaan yksi lähihoitajan toimi (sisäinen sijainen)

Terveyspalvelut

Palvelun yleistavoite

Terveyspalvelut tehtävänä on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista järjestämällä ja tuottamalla kuntalaisten tarvitsema terveydenhuolto ja sairaanhoito.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Terveyspalvelujen tulosalueeseen kuuluvat perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoito.

Perusterveydenhuollon alueella toiminta koostuu terveyskeskuksen palveluista eli vastaanottotoiminnasta, neuvolatoiminnasta, mielenterveystoimesta, kuntoutuksesta ja suun terveydenhuollon toiminnasta. Lisäksi perusterveydenhuollon tasoisina palveluina hankitaan laboratorio- ja kuvantamispalveluita ja potilaiden tarvitsema terveyskeskussairaalaratasoinen hoito. Terveyskeskuksella toimii oma välinehuollon yksikkö.

Erikoissairaanhoidon palvelut järjestetään pääsääntöisesti Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin toimesta. Sairaanhoitopiiri tuottaa palvelut itse ja hankkii mahdolliset potilaiden tarvitsemat erityispalvelut niitä tuottavilta tahoilta.

Potilaalla on oikeus valita hoitopaikkansa niin perusterveydenhuollon kuin erityissairaanhoidonkin osalta. Kotikunta on vastuussa hoidon kustannuksista. Terveyspalvelut vastaavat tyrnäväläisten muualla annetun hoidon aiheuttamista kustannuksista ja tarjoaa tarvittaessa kiireellistä hoitoa ja valinnan perusteella kiireetöntä hoitoa vieraskuntalaisille.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Hyvinvointia (koulu- tuksella)	Riittävät ja tasapuoliset palvelut perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa Ennaltaehkäisevään toimintaan panostaminen kaikissa ikäryhmissä	Perusterveydenhuollon hoidon tarpeen arviointi, resurssien oikea kohdentaminen ja tehokas käyttö Terveiden kartoitus, riskitekijöihin puuttuminen ja terveisiin elintapoihin ohjaus Sairauksien seulonta väestössä Työttömien terveystarkastukset Seniorineuvolan toiminta	Hoitotakuun toteutumisen seuranta Neuvolan ja kouluterveydenhuollon tarkastukset/ toteutuminen Seulontoihin osallistuneiden määrä Työttömien terveystarkastusten määrä/ vuosi Seniorineuvola-käyntien määrä/ vuosi	Hoitotakuu toteutuu perusterveydenhuollossa Tarkastukset toteutuvat asetusten mukaisesti Seulonnat toteutuvat asetuksen mukaisina suolistosyövän seulonta aloitettu Tarkastukset toteutuvat ja johtavat tarvittaessa toimenpiteisiin. Toiminta on havaittavissa työttömyyden hoidon kuluissa Ikäihmiset saavat ohjausta ja neuvontaa oikea-aikaisesti, yhteistyö ikäihmisten palveluihin tiivistä
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Paikallinen ja alueellinen yhteistyö Ammattitaitoinen ja riittävä henkilökunta	Osallistuminen poikkialliseen palveluiden kehittämiseen Toimipaikka-koulutusten järjestäminen	Hyvinvointityöhön osallistuminen Toimipaikka-koulutusten määrä/vuosi	Osallistuminen yhteistyökokouksiin ja tapahtumien järjestämiseen Koulutuksia on toteutettu 3–4 krt/vuosi
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenhoidon pito	Tarkoituksenmukainen erikoissairaanhoidon käyttö	Hoidon oikea porrastus ja hoidon ja lähetien toteutuminen kiireettömän hoidon perusteiden mukaisesti	Hoitopäivien ja hoitokäyntien määrä Kustannukset/asukas	Kustannusten kasvu alueellista pienempää

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Perusterveydenhuollon tehokkaalla toiminnalla pyritään järjestämään sairauksien hoito tarkoituksenmukaisen hoidon porrastuksen mukaisesti siten, että erikoissairaanhoidossa hoidetaan vain erikoistason hoitoa vaativia potilaita. Perusterveydenhuollon käytössä tarvitsee olla tarkoituksenmukaisia sairaanhoidollisia tukipalveluita kuten laboratorio ja kuvantamisen palveluita. Näiden tarkoituksenmukaista käyttöä seurataan ja hoitokäytäntöjä kerrataan. Haasteen muodostaa todennäköisesti vuonna 2022 kiireettömän hoidon hoitotakuun kiristyminen 7 arkipäivään. Perusterveydenhuollon viidellä lääkäriresurssilla täytetään nykyinen hoitotakuu 3 kk, mutta seitsemän päivän hoitotakuun saavuttaminen on haasteellista. Ainakin jonojen purkuun tarvitaan lisäresurssia puolen lääkärin ja yhden hoitajan työpanos.

Terveyskeskuksen vastaanotto toiminnan kehittämisen toimenpiteet sovitetaan yhteen POPsote Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman tavoitteiden kanssa.

Tulossa olevan SOTE-uudistus vaatii tietojärjestelmien ja kirjaamisen yhtenäistämistä. Hyvinvointialueella on tarkoitus ottaa käyttöön sairaanhoitopiirissä käytössä oleva ESKO-järjestelmä siinä vaiheessa, kun se soveltuu myös perusterveydenhuollon käyttöön. Tähän kehittämistyöhön osallistutaan ja koska käytössä Tyrnävällä on harvemmin käytetty Mediatri-järjestelmä, siirtynee Tyrnävä uuden sairauskertomusjärjestelmän käyttöön ensimmäiset joukossa. Terveydenhuollossa pyritään myös saamaan käyttöön sähköisiä ajanvarauspalveluita niiden ajanvarausten osalta, joissa ei ole tarpeen tehdä hoidontarpeenarviota. Ajanvarausta on tarkoitus alkuvaiheessa pilotoida rokotuksissa.

Ilmaiseksi jaettavien hoitotarvikkeisiin oikeutettujen asiakkaiden määrä kasvaa edelleen kotona tapahtuvan hoidon lisääntymisen myötä. Hoitotarvikkeet (esimerkiksi diabeteksen hoidon tarvikkeet) kehittyvät jatkuvasti ja samalla myös lääketieteelliseen hoitoon liittyvät hoitotarvikkeet kehittyvät ja kallistuvat. Koronaan liittyvät suojaintarvikemenot ja suurempi valmiusvarastointi lisäävät hoitotarvikemenoja. Kustannusten hillitsemiseen pyritään käyttämällä kilpailutettuja tuotteita sekä noudattamalla sovittuja saatavuuskriteereitä.

Erikoissairaanhoidon kustannuksissa on suurta satunnaisvaihtelua Tyrnävän väestöpohjalla ja muutama kalliimpi yksittäinen potilas heikentää kustannusten ennakoitavuutta. Erikoissairaanhoidon kustannuksia pyritään hillitsemään noudattamalla sovittuja hoitoporrastuksia sekä toteuttamalla saumattomia hoitoketjuja.

Suun terveydenhuollossa haasteena nähdään vuonna 2022 kiireettömän hoidon hoitotakuun kiristyminen 3 kuukauteen nykyisestä 6 kuukaudesta. Vuoden 2021 haasteena suunterveydenhuollossa on ollut jonoutunut tilanne johtuen suun terveydenhuollon voimistuneesta kysynnästä pahimman koronapandemiatilanteen jälkeen. Mikäli hoitotakuu kiristyy, tarvitaan suun terveydenhuoltoon lisäresursseja.

Suun terveydenhuollossa on ollut vajausta avustavan henkilökunnan osalta. Perustettavalla hammashoitajan toimella sekä muuttamalla osa-aikainen hammaslääkärin virka kokoaikaiseksi mahdollistetaan sujuva asiakaspalvelu ja hoidon tarpeen arviointi- ja ajanvaraustoiminnot sekä turvataan riittävä henkilöstöresurssi äkillisissä muutostilanteissa. Asiakkailla on lain mukaan oikeus päästä hoidon tarpeen arvioon vuorokauden aikana.

Keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Lastenneuvolapalvelujen toimintaa lähipalveluina jatketaan.

Perheille suunnattua ennaltaehkäisevää palvelua kehitetään ja toteutetaan tiiviissä yhteistyössä sosiaalipalvelujen kanssa.

Koronapandemia on vaikuttanut terveyskeskuksen toimintaan 2020-2021 ja on syntynyt hoitovelkaa, jota nyt pyritään purkamaan, mikäli korona ei aiheuta uusia muutoksia toimintaan.

Hankkeet

Osallistutaan SOTE-uudistuksen valmistelutyöhön sekä siihen liittyvään POPsote- hanketyöhön.

Tyrnävä on mukana psoriasisliiton koordinoimassa Vertaistervarit hankkeessa (2020-2022). Hankkeen tarkoituksena on mahdollistaa vertaistuki henkilöille, joilla on tuen tarve elintapamuutoksen tekemiseen tai ylläpitämiseen. Hankkeen pääteemoina ovat liikunta, ravitsemus, päihteet ja uni. Hanke toteutetaan Pohjois-Pohjanmaalla yhteistyössä vapaaehtoistoiminnan verkostojen, järjestöjen, yhdistysten ja pilottikuntien kanssa. Hankkeen aikana rekrytoidaan vapaaehtoisia ohjaajakoulutukseen.

Henkilöstö

- Hammashoitajan toimen perustaminen suun terveydenhuoltoon
- 50 % hammaslääkärin viran muuttaminen 100 % viraksi suunterveydenhuollossa ei kustannusvaikutuksia v. 2022
- Perhetyöntekijän toimen perustaminen terveysneuvontaan

SIVISTYS- JA HYVINVOINTIOSASTO

Yleiskuvaus

Sivistys- ja hyvinvointiosasto tuottaa palveluja, jotka edistävät kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia opetuspalveluiden, varhaiskasvatus- ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kautta.

Tulosalueeseen kuuluvat sivistysosaston hallinto, opetus-, varhaiskasvatus-, kulttuuri- sekä vapaa-aikapalvelut ja vapaa sivistystyö: kansalaisopisto, musiikkiopisto ja taiteen perusopetus.

Tavoite 2022

Tavoitteena on tarjota kuntalaisille hyvät lähtökohdat yksilön kasvuun, itsensä kehittämiseen sekä valmiudet menestyä erilaisissa toimintaympäristöissä. Sivistys- ja hyvinvointiosasto tarjoaa laadukkaita opetus-, varhaiskasvatus-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluja ja edistää kuntalaisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Pää tavoitteet vuodelle 2022 ovat yhteisöllisyyden edistäminen, yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen ja sivistys- ja hyvinvointipalveluiden visualisointi osana kunnan brändityötä.

Toimintasuunnitelma 2022

Sivistys- ja hyvinvointiosaston toiminnassa keskitytään laadukkaiden sivistyspalveluiden tuottamiseen. Koko osaston yhteisinä toimenpiteinä edistämme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta, huolehdimme yhteisestä ympäristöstä ja tuomme palvelujamme myös visuaalisesti esille osana kunnan brändityötä.

Hallinnossa valmistaudumme tulevaan soteuudistukseen, kehitämme hyvinvointityössä uusia tapoja mitata ja tuottaa tietoa hyvinvointikertomukseen ja koordinoimme osaston viestintää sisäisesti ja ulkoisesti osana kunnan viestintää. Oppivelvollisuuslain tuomia muutoksia ja uusia tehtäviä koordinoidaan kunnan oppivelvollisuuden työryhmän kautta.

Kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämistä jatketaan poikkihallinnollisesti koko kunnan hyvinvointityön kautta. Hyvinvointityöhön varataan edelleen 25 000 € rahoitus, jonka käyttö määritellään osallistavan budjetoinnin avulla kuntalaisten kanssa.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä toteutetaan perhekeskusmallin kautta yhteistyössä sosiaali- ja terveysosaston kanssa yhdessä kunnan yhteisen Kotikoulufoorumin kanssa. Vanhemmuuden ja perheiden tukemiseksi järjestämme yhteistyössä seurakunnan kanssa kaikille avoimia työpajoja.

Koko osaston toimintaa arvioidaan säännöllisesti yksiköiden tulospalavereissa, osaston johtoryhmässä ja arviointityöryhmässä. Sivistys- ja hyvinvointiosaston johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti ja linjaa yhdessä sivistys- ja hyvinvointijohtajan kanssa osaston talouden ja toiminnan tavoitteita. Kunnan arviointityöryhmä on kokoava elin, joka koordinoi ja kokoaa Tyrnävän kunnassa sivistys- ja hyvinvointiosaston arvioinnit ja kyselyt ja raportoi niistä lautakunnalle. Arviointityöryhmä tekee esityksiä lautakunnalle arvioinnin tarpeesta ja ajankohtaisista teemoista. Sivistys- ja hyvinvointijohtaja on mukana maakunnallisessa sivistysjohtajien verkostossa, osallistuu aktiivisesti toimialansa seudulliseen yhteistyöhön ja seuraa toimialansa valtakunnan tason tutkimusta ja päätöksentekoa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä tehdään tiiviissä yhteistyössä sosiaali- ja terveysosaston sekä kunnan muiden yksiköiden kanssa. Tyrnävän kunnassa toimii Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -työryhmä, jossa on edustajia kunnan eri yksiköistä ja alueen sidosryhmistä. Hyte-työryhmä on mukana vuosittaisen hyvinvointikatsauksen ja kerran valtuustokaudessa koottavan laajan hyvinvointikertomuksen kokoamisessa sekä edistää osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Vuonna 2022 kootaan hyvinvointikertomus / suunnitelma valtuustokaudelle 2021–2024, sen laatimisessa osallistetaan ja kuullaan kuntalaisia kyselyiden, tapahtumien ja kohtaamisten kautta.

Yhteistyötä osaston eri yksiköiden välillä vahvistetaan edelleen Liikkuva ja Lukeva kunta -ohjelmien kautta ja yhteisten hyvinvointi- ja kulttuuritapahtumien avulla.

Sivistys- ja hyvinvointiosaston keskeiset riskit liittyvät koronaepidemian vaikutuksiin, työvoiman saatavuuteen erityisesti varhaiskasvatuksessa ja nuorisopalveluissa. Henkilöstön työhyvinvointia ja työssäjaksamista pyritään tukemaan hyvällä johtamisella ja riittäväillä tukitoimenpiteillä. Kiinteistöihin liittyviä riskejä ovat mahdolliset sisäilma-asioihin liittyvät haasteet ja kiinteistöjen peruskorjaustarpeet, joilla on vaikutusta kiinteistöjen käyttöön. Sisäilma-asioissa toimitaan tiiviissä yhteistyössä sisäilmatyöryhmän ja ympäristöosaston kanssa kunnan ohjeistuksen mukaan.

Yhteenveto osaston talousarvioista 2022

Sivistys- ja hyvinvointiosasto	Menot €	Tulot €	Nettomenot €
Yhteensä	-1 848 924	1 081 032	-16 438 605
Hallinto	-208 872	17 000	-191 872
Opetuspalvelut	-11 323 773	563 095	-10 760 678
Varhaiskasvatuspalvelut	-4 981 809	264 419	-4 717 390
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	-1 005 183	236 518	-768 665

	Budj. 2020	TP 2020	Budj. 2021	Budj. 2022	Muutos €	Muutos %
Sihy hallinto	170 007	174 060	189 992	191 872	1 880	1,0
Opetuspalvelut	10 004 468	9 645 393	10 241 498	10 760 678	519 180	5,1
Varhaiskasvatuspalvelut	4 527 918	3 755 183	4 586 200	4 717 390	131 190	2,9
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	739 110	588 320	698 310	768 665	70 355	10,1
Yhteensä	15 441 503	14 162 956	15 716 000	16 438 605	722 605	4,6

Sivistys- ja hyvinvointiosasto

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Hyvinvointityö Kuntalaisten ja henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen	Laadukas koulutus Hyvinvointityö ja tapahtumat Laaja hyvinvointikerhotus 2021–2024 Elinikäisen oppimisen vahvistaminen	Koulupudokkaiden määrä Tapahtumien ja työpajojen määrä Osallistujamäärät Arviointi ja saatu palaute Vapaan sivistystyön tarjonta ja osallistuminen	6–8 HYTE-tapahtumaa Palautteet dokumentoitu Henkilöstön sairauspoissaolot vähenevät Osallistujamäärät ja kurssitarjonta/ kansalaisopistossa minimi 30 kurssia. Musiikkiopistossa 56 paikkaa (+6) Taiteen perusopetus 12 paikkaa
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Muutosten ennakointi ja strategisten tavoitteiden saavuttaminen Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen Aktiivinen vuorovaikutus kuntalaisten kanssa	Kyselyt, tapahtumat, yhteiskunnallisen keskustelun mahdollistaminen (kirjaston rooli) Yhteistyötä eri yksiköiden välillä Kuntalaisten kuuleminen ja osallisuuden vahvistaminen Viestintävastuiden määrittely	Kehityskeskustelut Palautteiden määrä Tiedotteiden määrä Osaston yhteiset palaverit ja työpajat Kuntalaisten kuulemistilaisuudet ja työpajat	Kyselyt henkilöstölle ja kuntalaisille 2–4 kpl 2–4 krt /v 4–6 kpl/ v
Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta talousarvion ja toimintasuunnitelman ja strategian mukaista	Talouden seuranta ja tarvittavat toimenpiteet Osavuosisraportit	Sihy- jory Vaka-jory Rehtorikokoukset Tulospalaverit	Talousarviossa pysyminen Hyväksytyt raportit

Henkilöstö

- Sivistys- ja hyvinvointijohtaja
- Osaston yhteinen palvelusihteeri 1 (hallinto- ja kehittämisosaston alaisuudessa)
- Opetuspalvelut 139
- Varhaiskasvatuspalvelut 71
- Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut 11
- Yhteensä 223

Sivistys- ja hyvinvointiosaston johtoryhmään kuuluvat sivistys- ja hyvinvointijohtajan lisäksi varhaiskasvatusjohtaja, kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja, Murron koulun rehtori ja osaston palvelusihteeri.

Opetuspalvelut

Palvelun yleistavoite

Tyrnävän kunnan strategian mukaisesti tavoitteena on luoda valmiudet elinikäiselle oppimiselle, tarjota laadukasta perusopetusta ja oppimisen tukea. Tyrnäväläiset arvot ja historia sisältyvät varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiin sekä vapaan sivistystyön opintoihin. Opetuksessa hyödynnetään paikallisia ihmisiä ja yhteisöjä siten, että kulttuuriperintö pysyy osana yhteisöä ja kehittyy edelleen.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Opetuspalvelut muodostuvat kouluista, esiopetuksesta, erityisopetuksesta ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Tyrnävällä toimii neljä perusopetuksen koulua: Murron, Temmeksen, Kirkkomännikön sekä Kuulammen koulut. Koulujen oppilasmäärä on yhteensä 1454 (20.9.2021). Oppilasennuste on lukuvuodelle 2022–2023 laskussa noin 1,7 %.

Opetussuunnitelma on opetuksen järjestämisen ja toteuttamisen kannalta keskeinen ohjaava tekijä kunnassa. Toimintakulttuurin kehittäminen esiopetuksessa ja kouluissa opetussuunnitelman hengen ja linjausten mukaisesti on keskeinen kehittämiskohde opetustoimessa. Tämä vaatii henkilökunnalta työskentelytapojen ja toimintamallien jatkuvaa kehittämistä. Kaikki koulut ovat mukana kestävän kehityksen edistämässä mm. 50/50-ohjelman ja kiertotalouteen liittyvien oppimiskokonaisuuksien kautta.

Tyrnävän koulut ovat mukana Yrittäjäkylä-toiminnassa ja yrittäjyysluokat toimivat vuosiluokilla 7–9. Yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyysluokkien toiminta on vakiintunut koulun arkeen ja elävöittää monellakin tapaa koulun toimintaa. Yrittäjyyskasvatus on nykyisen opetussuunnitelman tärkeä painopistealue. Kuulammen yrittäjyyskasvatus jatkuu August Sahlsten -lukion yrittäjyyspainotteisuutena.

Kuulammen yläkoulussa on oppilaita 458 ja oppilasennusteen mukaan syksyllä 2022 466. Oppilaat jakautuvat seuraavasti: 7. luokalla 170, 8. luokalla 142 ja 9. luokalla 146. Isot luokkakoot lisäävät erityisopetuksen, oppilashuollon ja tuen tarvetta. Kuulammella toimii lukuvuonna 2021–2022 perusopetuksen luokkien ohessa JOPO-luokka, erityisluokka ja pienryhmä oppilaille, joilla on sosiaalisemotionaalisia tai neuropsykologisia haasteita.

Kirkkomännikön ja Rantaroustin kouluissa on lukuvuonna 2021–2022 28 perusopetuksen, 3 esiopetuksen ja 2 erityisopetuksen opetusryhmää. Oppilaita on yhteensä 660, joista 234 Kirkkomännikön ja 426 Rantaroustin yksikössä.

Kirkkomännikön koulun vanha, 1950-luvulla rakennettu osa otetaan pois opetuskäytöstä vuoden 2022 alusta lähtien. Seitsemän 1. ja 2. luokan opetusryhmää (151 oppilasta) siirtyy opiskelemaan Rantaroustin koulun tiloihin. Rantaroustin koulun viidennet luokat (113 oppilasta) siirtyvät Kuulammen ja Murron koulujen tiloihin kevätlukukauden ajaksi. Kirkkomännikön koulun vuonna 1997 valmistunut ns. pyöreä puoli on kuntokartoituksessa todettu säilytettäväksi koulukäytössä ja sinne sijoittuu Kirkonkylän alueen esiopetus ja tällä hetkellä kaksi perusopetuksen oppilasryhmää.

Kevään 2022 aikana päätetään opetuksen järjestämisestä Kirkkomännikön ja Rantaroustin oppilaille loppuvuoden ja tulevien kouluvuosien ajalle. Koulun oppilasmäärä on pienenemässä oppilasennusteen mukaan tulevien viiden vuoden aikana, kuitenkin Rantaroustin ja Kirkkomännikön koulujen käyttöön jäävät tilat eivät riitä täyttämään alueen alakoululuokkien tilatarvetta oppilasennusteen kattamana aikana. Lisäksi Kuulammen oppilasmäärä on yhä kasvussa, joka tasoittunee vasta ennustejakson lopulla.

Kirkonkylän kaikki esiopetus järjestetään Kirkkomännikön koulun tiloissa varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyönä. Tavoitteena on ratkaisu, jossa esiopetus voi luontevasti toimia yhdessä alkuopetuksen kanssa ja resurssien käyttäminen on talouden näkökulmasta järkevää. Lukuvuonna 2021–22 yksi esiopetuksen ryhmistä on koulun ja varhaiskasvatuksen yhteinen. Esioppilaiden määrä on pienenemässä ja painopiste on esiopetuksessa siirtynyt päiväkodissa järjestettävään varhaiskasvatukseen. Muuttuva tilanne tulee vaikuttamaan esiopetuksen järjestelyihin tulevina vuosina, toisaalta syntyy uudenlaista yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulun esiopetuksen kanssa.

Murron koulussa on yksi esiopetuksen ja 13 perusopetuksen ryhmää. Lukuvuonna 2021–2022 koulussa on 279 oppilasta ja ennusteen mukaan seuraavana vuonna 269. Murron asemakaava on valmistunut ja uusien tonttien myynti on vähitellen käynnistynyt. Tonttien myynnin kautta on odotettavissa, että oppilasmäärä lähtee uudelleen nousuun.

Temmeksen koulussa on 2021–2022 neljä perusopetuksen ryhmää; esiopetusluokka, 1–2 lk, 3–4 lk ja 5–6 lk. Oppilaita on yhteensä 57. Lukuvuodelle 2022–2023 esiopetus siirtyy varhaiskasvatuksen puolelle Tenavatalon alaisuuteen. Tavoitteena on erityisesti positiiviseen ilmapiiriin ja turvallisuuteen liittyvien teemojen toteuttaminen, yhteistyö kylän eri toimijoiden kanssa ja koulutilojen aktiivinen hyödyntäminen sekä yhteistyön ja toimintojen kehittäminen päiväkotitenaivatalon kanssa. Koululle on suunniteltu syksyksi 2022 kolme opetusryhmää: 1–2 lk, 3–4 lk ja 5–6 lk.

Henkilöstö syksyllä 2021

Kirkkomännikön ja Rantaroustin koulut (61)

- 26 luokanopettajaa, 3 luokanopettajana toimivaa päätoimista tuntiopettajaa, 3 esiopettajaa, 7 erityisluokanopettajaa ja kieltenopettaja
- 18 koulunkäynninohjaajaa, joista 6 erityisluokissa ja 3 esiopetuksessa
- Koulukuraattori
- Rehtori ja koulusihteeri

Kuulammen koulu (46)

- 35 opettajaa; 29 aineenopettajaa, 4 erityisopettajaa, 1 erityisluokanopettaja ja 1 jopo-opettaja
- 8 koulunkäynninohjaajaa, joista 5 erityisluokissa ja yksi valtion erityisavustuksella
- Koulukuraattori
- Rehtori ja koulusihteeri

Murron koulu (26)

- 16 luokanopettajaa, 3 erityisluokanopettajaa ja kieltenopettaja
- 5 koulunkäynninohjaajaa
- Rehtori

Temmeksen koulu (6)

- 1 esiopetuksen opettaja, 3 luokanopettajaa 1 erityisopettaja (10 h), 1 kielten opettaja (9 h)
- 2 koulunkäynninohjaajaa, joista 1 koulunkäynninohjaaja valtion erityisavustuksella

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Yhteiset opetuspalveluiden painopisteet ovat hyvinvoinnin edistäminen, kestävä kehitys ja kansainvälisyys kouluissa. Oppilaiden ja opettajien ja koulujen muun henkilökunnan hyvinvointia edistetään osallisuuden lisäämisellä, varhaisella puuttumisella ja ennaltaehkäisevällä työllä sekä positiivisuudella. Kansainvälisyys näkyy kouluissa Erasmus-hankkeissa, kotikansainvälisyytenä ja opetuksessa kansainvälisten asioiden huomioimisena. Tähän panostus alkoi vuonna 2019 ja jatkuu edelleen. Kuulammen koululla on laadittu kansainvälisyysuunnitelma ja keväällä 2020 myönnetyn Erasmus+ -rahoituksen sekä keväällä 2021 myönnetyn Erasmus+ -akkreditoinnin saaminen mahdollistavat toiminnan laajentamisen ja takaavat kansainväliset liikkuvuudet seitsemäksi vuodeksi. Erasmus+ -projektin ensimmäisessä vaiheessa liikkuvat opettajat ja luodaan verkostoja, toisessa vaiheessa käynnistetään oppilasvaihto.

Erityisluokkaopetuksen tarve on kasvanut viime vuosien aikana vaativaa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrän kasvaessa. Kuulammella olevan pienryhmän jatkuvuus vuonna 2022 on perusteltua. Rantaroustin perusluokkien erityisopetuksessa tarvitaan lisäresurssi. Luokissa opiskelee yleisen ja tehostetun tuen oppilaiden lisäksi useita erityisen tuen oppilaita, joista osa myös pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita. Rantaroustin erityisluokalta oppilaita on

siirtymässä yläluokille, uusia oppilaita on ryhmiin tulossa varhaiskasvatuksesta. Talousarvion lisämäärärahalta mahdollistetaan erityisopetuksen resurssin lisäämistä opettajien ja ohjaajien avulla.

Kuulammen koululle suunnitteilla oleva liikuntapainotteinen luokka edellyttää uuden osa-aikaisen liikunnanopettajan toimen perustamista. Uuden oppivelvollisuuden laajentumisen vuoksi myös opinto-ohjauksen lisääntymisen tarve tukee liikunta-opo-tuntiopettajuuden perustamista.

Vakinaistettavat / uudet virat tai toimet v. 2021

Kuulammen koulu

- Jopo-opettajan virka, 1.1.2022 alkaen toistaiseksi (olemassa oleva)
- Erityisopetuksen tuntiopettaja, 1.8.2022 alkaen toistaiseksi (olemassa oleva)
- Erityisopetuksen tuntiopettaja, 1.8.2022 alkaen toistaiseksi (olemassa oleva)
- Tuntiopettaja, 10.8.2022- 3.6.2023 määräaikainen
- Koulunkäynninohjaaja, 1.9.2022 alkaen toistaiseksi (uusi)

Temmeksen koulu

- Koulunkäynninohjaaja, 10.8.2021 alkaen määräaikainen

Kirkkomännikön koulu

- Erityisluokanopettaja, 1.8.2022 alkaen toistaiseksi (uusi)
- Koulunkäynninohjaaja, 1.1.2022 alkaen toistaiseksi (olemassa oleva toimi)

Hankkeet ja valtion erityisavustukset

- **Koulun kerhotoiminnan tukeminen**
Koulujen kerhotoimintaa tuetaan valtion erityisavustuksella. Kouluissa toimii monia kerhoja mm. musiikin, liikunnan ja tietotekniikan aihepiireistä. Koulujen vuosittainen kerhotarjonta esitellään koulujen lukuvuosittiedotteessa. Kerhotoimintaa koordinoi kerhokoordinaattori.
- **Erasmus+ K1 ja K2 -liikkuvuusprojektit**
Kuulammen koulu sai toukokuussa 2019 myönteisen päätöksen Erasmus K1 -liikkuvuusprojektiin, jossa kumppanikouluna on espanjalainen koulu. Kaksivuotinen projekti käynnistyi syyskuussa 2019 jatkuu vuonna 2021. Erasmus+ KA2 -liikkuvuushankkeen rahoitushakuprosessi on aloitettu. Lisäksi koululle on myönnetty 7 vuodeksi Erasmus+ -akkreditointi, joka mahdollistaa rahoituksen vuosittaisiin liikkuvuusprojekteihin. Oppilasliikkuvuus käynnistetään keväällä 2022.
- **Erasmus+ KA1 -hanke Maailmalle yhdessä liikkuen 2020–2023**
Aluehallintoviraston koordinoima Erasmus+ -täydennyskoulutushanke. Hankkeen päätavoitteena on suunnitella yhteistyötä kohdemaiden päiväkotien ja koulujen kanssa. Hankkeessa on mukana 9 kuntaa Pohjois-Pohjanmaalta ja Kainuusta. Tyrnävältä mukana ovat päiväkotit Toukovakka ja Kirkkomännikön koulu. Hankkeen kohdemaat ovat Saksa, Espanja, Italia, Irlanti, Ruotsi ja Kreikka. Hankkeen pääteemoja ovat Lapsen, nuoren ja koko yhteisön hyvinvointi, johtaminen, osallisuus ja moniammatillisuus sekä pedagogiset ratkaisut ja käytännöt.
- **HINKU ja 50/50-hanke**
Hankkeessa toteutetaan kaikilla kouluilla kestävän elämäntavan mukaisia tempauksia ja projekteja.
- **Liikkuva kunta -hanke**
Liikkuva kunta -hankkeessa edistetään kaikissa kouluissa lasten liikunnallisuutta ja järjestetään erilaisia tapah-tumia.
- **Yläkoululaisten lukutaitojen kehittäminen -hanke 2021–2022**
Lukutaitoa ja lukemisen kulttuuria vahvistaviin toimiin perusopetuksen yläluokille. Avustuksella tuetaan nuorten lukutaitovalmiuksia yhteiskunnassa toimimiseen.
- **Valtion erityisavustus varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen koronaepidemian (COVID-19) vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2021–2022**
Koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa kaikissa kouluissa.
- **Valtion erityisavustus oppilas- ja opiskelijahuollon henkilöstömitoituksen laajentamisen vaatimiin toimenpiteisiin vuosille 2021–2022**
Tavoitteena on että, yhteisöllisen opiskeluhuollon ennaltaehkäisevä tuki sekä yksilökohtaisen opiskeluhuollon varhainen tuki tulisi olla kaikkien opiskelijoiden saatavilla yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Oppilasennuste

Lukuvuosi	2018–2019	2019–2020	2020–2021	2021–2022	2022–2023
Koulujen oppilasmäärä	1437	1469	1473	1454	1428
Muutos ed. vuoteen %	0,9	2,23	0,27	-1,29	-1,79

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2021
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Laadukas perusopetus Paras mahdollinen oppimispäikkä vähenevät resurssit huomioiden Toimiva ja ennakoiva oppilashuolto Varhainen puuttuminen	Oppilasryhmien ja työjärjestyksen suunnittelu Opetussuunnitelman toteuttaminen Suunnitelmallinen oppilashuoltotyö	Palaute: huoltajat, oppilaat, henkilökunta Oppilaiden osallisuus Ryhmäkoko Tuntikehys Resurssi/oppilas	Toimivat oppilasryhmät ja työjärjestykset Joustavat opetusjärjestelyt Toiselle asteelle siirtyminen ja siellä onnistuminen
	Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin lisääminen Henkilöstön välisen yhteistyön kehittäminen (yksiköt, koko kunta) Riittävä opettajaresurssi Riittävä tuntikehys	Yhteinen osaamisen kehittäminen Tiimien toiminnan tukeminen ja kehittäminen Ohjaajaresurssin käytön suunnittelu Henkilöstöstrategia henkilöstö johtamisen välineenä (suunnitelmallisuus) Riittävät resurssit ja koryhmien mahdollistamiseen	Toiminnan arviointi Vuosisuunnitelman arviointi Ylituntien määrä Sijaiskulut Palaute Sairauspäivien määrä Koulutuspäivien määrä	Pätevät opettajat Kohtuulliset työmäärät Yhteisöllinen toimintakulttuuri
	IT- ja AV-laitteiden toimintakyky hyvä Riittävän uusi konekanta	Suunnitelma IT-laitteiden uusimisesta	Toimivat koneet Yläkoulussa kone/oppilas	Laitteiden uusiminen ja lisähankinnat Toimivat laitteet Toimiva IT-tuki Riittävä määrä laitteita, sillä saadaan varmistettua myös poikkeustilanteessa opiskelu
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Pedagogisen keskustelun kehittäminen Henkilökunnan välinen keskustelu Oppijoiden osallisuuden lisääminen Kodin ja koulun välisen keskustelun kehittäminen	Tiimien työskentelyn tukeminen Säännölliset johtoryhmät Viestinnän avoimuus (esim. muistiot) Henkilökunnan osallistaminen työtehtävien määrittelyssä	Kehityskeskustelut: henkilökohtaiset, tiimit Oppilaiden kehityskeskustelut Kyselyt: oppilaat, huoltajat, henkilökunta	Kehityskeskustelut pidetty Oppilaat ovat aktiivisina oppimisen suunnittelussa ja arvioinnissa Kodin ja koulun yhteistyö toimivaa
Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta suhteutetaan käytettävissä oleviin resursseihin Yksiköiden yhteistyön lisääminen	Talouden toteuman seuranta kuukausittain rehtoripalaverissa Yhteishankinnat	Toteumat kuukausittain Osavuosisiraportit	Talouden toteutumisen suunnitellusti Hankintaosaaminen parantunut

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Tyrnävän kunnan strategiassa 2020–2026 todetaan, että lasten ja nuorten hyvinvointi turvataan riittävän pienillä opetusryhmillä ja taataan riittävät henkilöstö- ja resurssimitoitukset kouluille. Valtakunnallinen huoli nuorten luku- ja kirjoitustaitojen heikkenemisestä on haasteena myös Tyrnävällä. Luku- ja kirjoitustaidon edistämiseen on syytä panostaa, jotta oppilaat sijoittuvat jatko-opintoihin peruskoulun jälkeen. Mahdollisuus käyttää osassa oppiaineita jakoryhmiä tukee oppilaiden hyvinvointia ja oppimista.

Oppilaat sijoittuvat mahdollisuuksien mukaan lähikouluunsa perusopetusryhmiin. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään tarpeen mukaan erityisopetuksella samanaikaisopetuksena tai pienryhmätukena. Kunnassa määritelty toimintatapa on linjassa valtakunnallisen opetussuunnitelman linjausten kanssa. Laajaa tukea tarvitseville oppilaille on kolme erityisluokkaa kirkonkylän kouluilla.

Koulunkäynninohjaajien resurssia jaetaan luokkiin oppilaiden tuen tarpeen perusteella. Ohjaajan tarvetta harkitaan yksilöllisesti tilanteissa, joissa lapselle on annettu esimerkiksi erikoissairaanhoidosta lausunto ohjaajan tai lisäresurssin tarpeesta. Ohjaajat työskentelevät pääsääntöisesti ryhmäkohtaisesti, jolloin ohjaajalla on vastuullaan useamman oppilaan tukeminen. Nykyään lisätarvetta aiheuttavat lukuisat diabetesoppilaat, joiden seuranta vie runsaasti resurssia muulta ohjauksesta ja vaatii hoitotyön osaamista. Myös vaativan erityisen tuen oppilaiden huomattavan suuri ohjauksen ja avustamisen tarve vievät runsaasti ohjaajaresurssia.

Ohjaajat huolehtivat myös oppilaiden kuljetusten ja odotustuntien valvonnasta sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksesta.

Oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta lisäävää toimintaa sekä luodaan edellytykset hyvälle oppimiselle. Oppilashuollon palveluita ovat kouluterveydenhuolto ja koulukuraattorin palvelut sekä psykologipalvelut. Tyrnävän kouluilla toimii kaksi koulukuraattoria. Psykologipalveluja hoitavat kunnan terveyskeskuspsykologit. Kunnan oppilashuollon kokonaisuuden toimivuutta arvioidaan yhdessä sosiaali- ja terveysosaston kanssa oppilashuollon ohjausryhmässä. Kunnan oppilashuoltosuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan. Yksiköiden suunnitelmat päivitetään vuosittain ja samalla arvioidaan suunnitelmien toimivuutta.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan kaikille Tyrnävän kunnan 1–2 luokkien oppilaille sekä lisäksi niille 3–9 luokkien oppilaille, jotka kuuluvat erityisen tuen piiriin. Toimintaa järjestetään koulun työpäivinä Kirkkomännikön, Murron ja Temmeksen kouluissa. Aamutoimintaa järjestetään lapsille vain huoltajien työstä tai opiskelusta johtuvasta tarpeesta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevien oppilaiden määrä on kasvanut, lisäksi ryhmissä on mukana useita erityisoppilaita, mikä lisää ohjaajaresurssin tarvetta. Aamu- ja iltapäivätoimintaa pyörittävät koulunkäynninohjaajat, aamulla klo 7–9 ja iltapäivällä klo 13–17, osassa kouluja koulunkäynninohjaajien työajasta n. 40 % on aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan oppilasmäärä	2017	2018	2019	2020	2021
1 lk oppilaat	47	51	57	41	44
2 lk oppilaat	22	24	22	36	20
3–9 lk erityisen tuen oppilaat	6	6	6	6	6
Yht.	75	81	85	83	70

Varhaiskasvatuspalvelut

Palvelun yleistavoite

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

Tavoitteena on järjestää laadukasta varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin Tyrnävällä esiintyvä tarve edellyttää.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tyrnävällä tarjotaan varhaiskasvatusta päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä avoimessa varhaiskasvatuksessa.

Päiväkoteja on viisi; Murrossa päiväkotit Käpytikka, Temmeksellä päiväkotit Tenavatalo ja kirkonkylällä päiväkodit Toukovakka, Kuumestari ja Väentupa (vuorohoitoyksikkö). Tyrnävällä työskentelee yhteensä 12 kunnallista perhepäivähoitajaa (Murrossa, Partaalla ja kirkonkylän alueella). Lisäksi perhepäivähoitoa tarjotaan Murron ryhmäperhepäiväkodissa.

Tyrnävällä on myös yksityistä varhaiskasvatustoimintaa. Yksityisiä päiväkoteja on kolme, Murrossa Touhula sekä kirkonkylällä päiväkodit Vekkuli ja Karuselli. Kunta tukee yksityistä päiväkotitoimintaa palvelusetelillä, joka maksetaan 11 kuukaudelta kalenterivuoden aikana (ei heinäkuulta). Kunnassa toimii myös työsopimussuhteisia ja yksityisiä perhepäivähoitajia, joita kunta tukee yksityishoidontuella sekä kuntalisällä. Yksityisiä perhepäivähoitajia on tällä hetkellä kaksi (syyskuu 2021).

Tyrnävällä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa (syyskuu 2021) on yhteensä 304 lasta, joista päiväkodeissa 261 lasta ja perhepäivähoidossa 32 lasta sekä ryhmäperhepäiväkodissa 11 lasta. Lisäksi yksityisessä varhaiskasvatuksessa yhteensä 124 lasta. Varhaiskasvatuksessa olevista lapsista 71 % on kunnallisessa ja 29 % yksityisessä toiminnassa. Tyrnävällä järjestetään myös kunnallista avointa varhaiskasvatustoimintaa Murrossa (ulkopainotteinen), Temmeksellä ja kirkonkylällä. Avoimessa varhaiskasvatuksessa on yhteensä 55 lasta.

Henkilöstö (71)

- 12 kunnallista perhepäivähoitajaa
- avoin varhaiskasvatus; 1 varhaiskasvatuksen opettaja ja 1 varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
- Murron ryhmis: lastenhoitaja ja 2 perhepäivähoitajaa
- päiväkodit; 22 opettajaa ja 25 lastenhoitajaa
- 2 kiertävää lastenhoitajaa
- 2 varhaiskasvatuksen erityisopettajaa
- 2 päiväkodinjohtajaa
- varhaiskasvatusjohtaja

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Varhaiskasvatuspalveluissa painopistealueena on ympäristökasvatus erityisesti luontosuhteen lujittaminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen sekä varhaiskasvatuksen näkyvyyden lisääminen.

Syksystä 2021 lähtien Kirkonkylän esiopetus on järjestetty Kirkkomännikön koulun tiloissa varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyönä. Esioppilaiden määrä on pienenevässä, mutta esiopetuksen lisäksi varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten määrä on lisääntymässä. Syksyllä 2021 kaikki varhaiskasvatusta tarvitsevat lapset eivät sopineet kahteen esiopetusryhmään. Kolmannen ryhmän perustaminen edellytti määräaikaisen varhaiskasvatuksen opettajan palkkaamista. Tämä tarve jatkuu myös kevään 2022. Tämänhetkisen ennusteen mukaan myös syksyn 2022 osalta pk Kuumestarissa on lisäryhmän tarve, joka edellyttää ryhmään varhaiskasvatuksen opettajaa sekä lastenhoitajaa.

Temmeksen esiopetus järjestetään lukuvuonna 2021–22 Temmeksen koululla. Päiväkodissa olevien lasten määrän vähenemisen vuoksi esiopetus järjestetään lukuvuonna 2022–23 osana päiväkotit Tenavatalon toimintaa.

Päiväkotit Väentuvalla perustettiin kaksi lisäryhmää loppuvuodesta 2020, joissa on ollut määräaikaiset työntekijät vuoden 2021. Lisäryhmien tarve jatkuu, joten määräaikaiset tehtävät vakinaistetaan vuoden 2022 aikana.

1.8.2021 Varhaiskasvatustalakea muutettiin henkilöstön mitoituksesta poikkeamisen osalta. Henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista edes henkilöstön äkillisistä poissaoloista johtuvista syistä. Vuodelle 2022 palkataan yksi kiertävä lastenhoitaja lisää paikkaamaan henkilöstön poissaoloja päiväkotiryhmissä.

Muodollisesti pätevien varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointi on ollut hyvin haastavaa. Syksyn 2021 aikana 8/23 opettajista on epäpäteviä tai tehtävät on muutettu määräaikaisesti lastenhoitajan tehtäviksi. Varhaiskasvatuksen opettajien, erityisopettajien ja esihenkilöiden tehtäväkohtaista palkkaa korotetaan, jotta saadaan opettajien palkka vastaamaan paremmin muiden kuntien palkkatasoa ja varaudutaan tulevaisuuden rekrytointeihin.

Lapsen tuen järjestämisen osalta valmistaudutaan kolmiportaisen tuen mallin toteuttamiseen (toimintatavat, varhaiskasvatuksen suunnitelman päivitys).

Tyrnävän kunnan esiopetussuunnitelman päivittäminen yhdessä opetuspalveluiden kanssa.

Lisähenkilöstön tarve

- 1 varhaiskasvatuksen opettaja / pk Kuumestari (lisäryhmä)
- 1 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan määräaikainen tehtävä (5kk) / pk Kuumestari (lisäryhmä)
- 2 varhaiskasvatuksen opettajan toimea / pk Väentupa (määräaikaisten tehtävien vakinaistaminen)
- 3 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimi/ pk Väentupa (määräaikaisen tehtävän vakinaistaminen)
- 1 kiertävä varhaiskasvatuksen lastenhoitaja / lisäresurssi

Hankkeet

- **Valtion erityisavustus varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen koronaepidemian (COVID-19) vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2021–2022**
Koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa kaikissa kouluissa.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Toiminta tukee lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia.	Lapselle laaditaan varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelma. Lapset puheeksi -menetelmä Kolmiportainen tuki ja veo-yhteistyö Varhaisen tuen ryhmä ja esiopetuksen oppilashuolto	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma Tuen tarpeen lomakkeet Asiakastyytyväisyyskysely	Kaikille lapsille tehty vasu ja vasu- arviointi Toiminta tukee lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia Lapsen yksilöllinen tuen tarve tunnustetaan varhaisessa vaiheessa ja lapsi saa tarvitsemansa tuen Asiakastyytyväisyyskysely joka toinen vuosi
	Pedagoginen toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi Toimiva oppimisympäristö Kehittyvä toimintakulttuuri	Varhaiskasvatus-/ esiopetussuunnitelmien sekä tuen tarpeiden mukainen toiminta Ryhmävasut	Yksikkö ja tiimikohtaiset toimintasuunnitelmat Arviointi; yksikkö-, tiimi- ja lapsen vasu- arviointi	Toimintasuunnitelmat tehty Yksikkö- ja tiimikohtainen arviointi 2/vuosi Vasuarviointi 1/vuosi
	Tuetaan henkilöstön hyvinvointia ja työssä jaksamista sekä ammatillista kehittymistä	Henkilöstön täydennyskoulutukset Kehityskeskustelut (yksilö tai ryhmä)	Tiimityön toteutumisen arviointi Kehityskeskustelut Koulutuspäivien määrät Sairaspäivät	Hyvinvoiva ja motivoitunut sekä koulutettu ja osaava henkilöstö Kehityskeskustelut 1/vuosi Henkilöstön täydennyskoulutukset 1–2 pv/vuosi Yksiköissä lain edellyttämä henkilöstö (määrä ja kelpoisuus)
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Henkilöstön toimiva yhteistyö Avoin vuorovaikutus lasten, perheiden ja yhteistyötahojen kanssa	Tiimityön tukeminen Lasten ja huoltajien osallisuus Monialainen yhteistyö Seudullinen yhteistyö	Henkilöstöpalaverit Tiimipalaverit Kehityskeskustelut Vasukeskustelut Vanhempainillat ja muut yhteistyömuodot Asiakastyytyväisyyskysely	Yksikkökohtaiset henkilöstöpalaverit 1/viikko Tiimipalaverit 1/viikko Kehityskeskustelut 1/vuosi Vasukeskustelut 1–2/vuosi Perheille suunnatut tapahtumat 1–2/vuosi Asiakastyytyväisyyskysely joka toinen vuosi
	Varhaiskasvatusta on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin tarve sitä edellyttää.	Tarjotaan vuorohoittoa ja sovittuun hoitoaikaan perustuvaa varhaiskasvatusta perhepäivähoidossa ja päiväkodeissa sekä avointa varhaiskasvatustoimintaa Yksityisen varhaiskasvatuksen tukeminen ja valvonta	Hakijat Sijoitukset Valvontakäynnit yksityisissä toimintayksiköissä	Kaikille lapsille on järjestetty varhaiskasvatus siinä laajuudessa ja sellaisessa muodossa kuin tarve edellyttää Valvontakäynnit yksityisissä toimintayksiköissä 2/vuosi
Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Talousarvion sitovuus	Toiminta talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista. Vaka-joryissa talousasioiden käsittely	Talousarvion toteutuksen seuranta kuukausittain, osavuosisiraportit	Talousarviossa pysyminen Osavuosisiraportti 3/vuosi

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut sisältävät kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut, etsivän nuorisotyön sekä nuorten työpajan palvelut. Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtajalla on myös kehittämisvastuu yhdessä sivistys- ja hyvinvointijohtajan kanssa kansalaisopiston ja musiikkiopiston toiminnasta Tyrnävällä.

Palvelun yleistavoite

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia, sivistystä ja kotikunnassaan viihtymisen sekä osallisuuden kokemuksia.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia itsensä sivistämiseen ja elinikäiseen oppimiseen sekä virkistymiseen ja kulttuurisiin sisältöihin. Kuntalaisten hyvinvointia ja terveitä elintapoja edistetään mielekkäitä ja tarkoituksenmukaisia toimintaympäristöjä, tapahtumia sekä osallistumisen mahdollisuuksia tarjoamalla.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut edistävät Tyrnävän kunnan elinvoimaa erityisesti luovia aloja ja matkailua kehittämällä.

Henkilöstö (11)

- Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
- Kirjasto: kirjastonhoitaja, 2 kirjastovirkailijaa, 1 lasten- ja nuortenkirjastovirkailija
- Liikuntasihiteeri
- Vastaava nuoriso-ohjaaja, nuoriso-ohjaaja 50 %, nuoriso-ohjaaja (uusi)
- Etsivä nuorisotyöntekijä
- Osallisuuskoordinaattori, pajaohjaaja, nuoriso-/pajaohjaaja 50 %
- Kulttuuri-ohjaaja 50 % (uusi)

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden painopisteet ovat nuorisotyön kehittäminen, kirjastopalveluiden kehittäminen ja jalkautuvien palveluiden edistäminen, Meijerialueen ja kulttuurimatkailupalveluiden kehittäminen sekä Lukeva kunta ja Liikkuva kunta -ohjelmien toimenpiteiden viestiminen ja jalkauttaminen eri kohderyhmille. Yhteistyön ja viestinnän kehittäminen yhteisproduktioiden osalta.

- Lasten ja nuorten kirjastotyöhön kirjastovirkailija toistaiseksi
- Kulttuuripalveluihin osa-aikainen 50 % työntekijä, kulttuuriohjaaja toistaiseksi
- Myllykirjaston muuttaminen omatoimikirjastoksi
- Mobiilikirjasto Murron koulun tiloihin
- Ohjattujen liikuntapalveluiden ja -ryhmien lisääminen eri asiakasryhmille
- Sähköiseen tilavaraus- ja maksujärjestelmään kehittäminen niin liikuntapaikkojen ja -tilojen kuin kirjaston koustilojenkin osalta
- Palkataan nuoriso-ohjaaja nuorisotoimeen toistaiseksi
- Nuorten työpajan luonto- ja seikkailupedagogiikan vahvistaminen
- Nuorten työpajan aseman vahvistaminen osana sivistys- ja hyvinvointipalveluita
- Osallisuuskoordinaattorin tehtävänkuvan ja -nimikkeen muuttaminen vastaavaksi pajaohjaajaksi
- Vastaavan pajaohjaajan toimen täyttäminen määräaikaisesti vuoden 2022 ajaksi
- Oulun kulttuuripääkaupunkihankkeen (Oulu2026) Arctic Food Lab -hankkeessa aktiivinen mukanaolo yhdessä elinvoimapalveluiden ja Tyrnävän kehitysyhtiön kanssa
- Matkailuhankkeiden haku yhteistyössä elinvoimapalveluiden ja Tyrnävän kehitysyhtiön kanssa
- Kulttuurikasvatussuunnitelman päivittäminen ja jalkauttaminen koskemaan kaikkia kuntalaisia.
- Nuorten työpajan ja starttipajan kustannuspaikat yhdistetään vuoden 2022 talousarvioon

Hankkeet

- **Nahkuri - kulttuurin ja luovien alojen keskus Tyrnävällä**
Nahkurin ja nahkatehtaan asuinrakennuksen peruskorjaukseen on haettu avustusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä toukokuussa 2020. Päästy mukaan OKM:n rahoitussuunnitelmaan vuosille 2021–2024.
- **POPNUVA-hanke, 5.10.2020- 31.12.2021.** Pohjois-Pohjanmaan liitto hallinnoija ja Tyrnävän kunta toteuttava taho. Hankkeelle haettu/haetaan jatkoaikaa toukokuun 2022 loppuun.
- **Erityisavustusta kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen ja kehittämiseen (Pohjois-Suomen AVI)** haettu ja saatu hankkeelle ajalla 1.12.2020-30.11.2022. Nuorisotyötä yhteisöllisessä ympäristössä -hanke loppuu toukokuussa 2022.
- **Tuu mukaan! -Harrastamisen Suomen malli Tyrnävällä** -hanke on saanut rahoitusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä lukuvuodeksi 2021–2022. Suomen Harrastamisen mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Harrastustoimintaa tarjotaan kaikilla Tyrnävän kouluilla yhteensä noin 30 kerhon muodossa. Kerhoja järjestetään 1.–9.-luokkalaisille lapsille ja nuorille.

Kirjasto

Kirjasto on kuntalaisten yhteinen kulttuuri- ja tietopalvelukeskus, jonka monipuoliset ja ajanmukaiset kokoelmat, tilat ja välineet tarjoavat asiakkaille luotettavan väylän tietoon ja kulttuuriin sisältöihin. Kirjastonhoitaja koordinoi Lukeva kunta -ohjelmaa, jossa innostetaan eri-ikäisiä kuntalaisia lukemaan ja kehittämään monilukutaitoaan. Tyrnävän kirjastopalveluiden saavutettavuutta edistetään Myllykirjaston omatoimikirjastoratkaisulla sekä mobiilikirjastoilla muissa taajamissa. Lasten ja nuorten kirjastovirkailijan vakinaistaminen edistää nuorten kuntalaisten monilukutaitoa ja luokinnostusta sekä yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Kirjastoa kehitetään joustavaksi ja moderniksi monipalvelukeskukseksi	Ajantasaiset tilat, kokoelmat ja välineet sekä osaava ja innostunut henkilökunta. Lasten ja nuorten kirjastovirkailijan vakinaistamisen myötä kirjastopolun jalkautus. Hakeutuvien ja jalkautuvien kirjastopalveluiden kehittäminen Toimintamallit kuntoon! -hankkeen mukaisesti. Omatoimiraatkaisut; Myllykirjasto omatoimikirjastoksi, kirjakaapit Murossa ja Temmeksellä.	Kirjastokäynnit, lainausmäärät, ryhmäkäyntien määrä, palaute ja kyselyvastaukset.	Erityisenä kohderyhmänä koulunsa aloittavat ja 7-luokkalaiset. Tyrnävän kunnan lasten ja nuorten Kirjastopolun mukaiset toimenpiteet tarjottu kohderyhmille.
	Eri asiakasryhmien tarpeisiin pyritään vastaamaan palvelujen sisältöjä ja saavutettavuutta kehittämällä mm. Lukeva kunta -ohjelma	Syrjäytymisen ehkäiseminen ja osallisuuden edistäminen. OUTI-kirjastojen välinen yhteistyö Yhteistyö yli kunnan hallintorajojen Yhteistyö 3.sektorin kanssa.	Digimaailman tietotaidon lisääntyminen senioreilla. Digiopastukset ja verkkokirjaston esittelyt. Medialukutaidon edistäminen Satutunnit ja kirjavinkkaukset Tapahtumat, niiden määrä ja osallistujat	Tunne omasta osallisuudesta ja osaamisesta vahvistuu osallistujilla. Lukutaidon kehittymisen. Osaston/sidosryhmien tapahtumia (noin 50 kpl) kirjastotiloissa. Lukeva kunta -tapahtumat ja toimenpiteet näkyviksi.
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Väestön poikkeuksellinen ikärakenne huomioidaan palveluissa ja niistä viestimisessä Yhteistyö OUTI-kirjastojen kanssa	Kuullaan ja kuunnellaan sekä keskustellaan eri sidosryhmien kanssa eri ympäristöissä. Hyvien käytänteiden jakaminen ja käyttöönotto.	Palaute Osallistujamäärät tapahtumissa ja seuraajat somessa Uusien käytäntöjen käyttöönotto	Aktiivinen osallistuminen keskusteluun eri foorumeilla Uuden oppiminen niin työntekijöillä kuin asiakkailla
Yhteisestä ympäristöstä pidetään huolta erityispiirteitä arvoستاen	Meijerialueen kehittäminen monipuoliseen käyttöön Ylpeys elävästä, vanhasta teollisuusympäristöstä	Alueen, sen monipuolisten tilojen, mahdollisuuksien ja historian näkyväksi tekeminen Tuotteistaminen ja markkinointi	Medianäkyvyys Tunnettuus Vierailujen ja tilaisuuksien määrä Palvelujen paketointi	Kuntalaiset tunnistavat alueen mahdollisuudet Meijerialueella järjestetään erilaisia koulutuksia, tapahtumia ja perhejuhlia

Kulttuuri

Kulttuuripalveluita tuotetaan yhteistyössä kuntaorganisaation ja KuVa-palveluiden eri toimien, kulttuuritoimikunnan, 3.sektorin ja muiden aktiivisten toimijoiden kanssa yhteistyössä. Kuntalaiset saavat kokea ammattilaisproduktioita sekä päästä itse suunnittelemaan ja tekemään kulttuuria kaikille. Yhteistyöhankkeilla kehitetään kulttuurimatkailusektoria. Kulttuurityöhön resursoidaan 50 % työntekijä, kulttuuriohjaaja, jonka tehtäväkuvaan kuuluvat erilaiset tapahtumiin ja näyttelyihin sekä viestintään liittyvät tehtävät.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	<p>Monipuolinen ja helposti saavutettava, mutta sopivasti haastava kulttuuritarjonta</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan kulttuuri hyvinvoinnin verkostotyöhön osallistuminen</p>	<p>Kulttuurikasvatussuunnitelman päivitys ja jalkautus.</p> <p>Ammattitaiteilijoiden näyttelyt ja vierailut. Yhteistyö mm. taiteilijaseurojen kanssa.</p> <p>Mahdollisuudet itseilmaisuuksiin ja taideharastukseen yhteistyön kautta.</p>	<p>Kulttuurikasvatussuunnitelma peittävyys</p> <p>Näyttelyiden määrä, laatu ja kävijät</p> <p>Kansalaisopiston, musiikkiopiston ja taiteen perusopetuksen sekä 3.sektorin toimintaan osallistuvat</p>	<p>KuVa-suunnitelmaan sitoutuneita henkilöitä jokaiselta koululta ja varhaiskasvatuksen yksiköistä</p> <p>Erilaisia näyttelyitä; 10–15 kpl</p> <p>Osallistujamäärä kasvava 5–10 hlöä</p>
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	<p>Koko kunnan tapahtumia kuten Taiteiden yö.</p> <p>Kuntalaiset ja läpileikkaavasti kuntaorganisaatio suunnittelemaan ja toteuttamaan</p>	Säännölliset suunnittelukokoukset ja menegellä toteutetut tapahtumat	Onnistuneet tapahtumat, vaikuttamisen mahdollisuuden ja sitoutumisen tunne	Taiteiden yö, Kesänportti, Perinnepäivä ja Joulunavaus yhteistyöllä
Yhteisestä ympäristöstä pidetään huolta erityispiirteitä arvostaen	Lakeus-maiseman, Meijerialueen ja tyrnävääläisen mielenmaiseman näkyväksi ja tutuksi tekeminen	Yhteistyö elinvoimastoson ja seudullisten sekä valtakunnallisten toimijoiden kanssa	Näkyvyys, tutuus. Hankerahoituksen haku ja saanti.	Positiivinen julkisuus ja näkyvyys mediassa. Hankerahoitus 1–2 kpl. Nahkurin peruskorjauksesta ja käyttötarjoituksesta tehty päätös.

Liikuntatoimi

Liikuntatoimi edistää kuntalaisten hyvinvointia ja tarjoaa monipuolisia liikuntatapahtumia ja edistää kuntalaisten liikunnan harrastamista sekä urheilutoimintaa. Liikuntasihteri koordinoi Liikkuva kunta -ohjelmaa.

Liikuntatoimi tekee yhteistyötä järjestöjen, kansalaisopiston, seurakunnan ja kunnan eri osastojen sekä kolmannen sektorien kanssa tavoitteena luoda myös matalan kynnyksen liikuntapalveluita kuntalaisille sekä antamalla kuntalaisille liikuntaneuvontaa ja -ohjausta. Liikuntatoimi järjestää urheilukilpailuja ja erilaisia tapahtumia kaikille kuntalaisille. Liikuntatoimi vastaa myös liikuntasalien ja -hallien vuorojen jakamisesta.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Liikuntatilat aktiivisesti käytössä	Ylläpito ja tietoisuus houkuttaa harrastamaan. Sähköiset palvelut (varaus, maksu ja avaus) käyttöön.	Kunnan liikuntatilojen iltakäyttö. Taloudellinen ajankäyttö. Tyhjät vuorot käyttöön	Sähköisen järjestelmän käyttöönotto.
	Osallistuminen oman asuinalueen kehittämiseen	Uusien ja olemassa olevien liikuntapaikkojen kehittäminen	Liikuntapaikkojen käyttö ja saatu käyttäjäpalaute	Liikuntapaikat aktiivisessa käytössä. Treeniportaatiot kirkonkylällä (Kotihalme) käytössä. Tuunaa Tyrnävä! -frisbeegolfrata käytössä Palkissa. Skeittipaikan ja Temmeksen kuntosalin kehittäminen.
	Palveluiden saatavuus eri ikäryhmille	Liikunnan ohjausta kuntalaisille Liikuntaneuvonta Liikuntaresepti-toiminta aktivoitava. Vertaisohjaajien koodointi	Liikuntaryhmät Osallistujat /kävijämäärät	Uusia asiakkaita/ 10–20 kuntalaista. Neuvontaa säännöllisesti viikoittain Uusien vertaisohjaajien rekrytointi ja kouluttaminen. Vertaisohjaajien ohjaamia ryhmiä toiminnassa 1–3 kpl
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Yhteistyö muiden kunnan osastojen, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa sekä seudullinen yhteistyö ja vuoropuhelu Liikkuva kunta -ohjelma	Pidetään sidosryhmien ja kuntalaisten kanssa riittävästi yhteyttä	Tapahtumat, palaverit, koulutukset ja yhteisöillat.	Verkkosivut ajantasaisiksi ja kuntalaisia palveleviksi. Liikuntatarjonta koottu yhteen ja siitä viestitään ajantasaisesti.
Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Talousarvion pitävyys Liikuntahankkeiden käynnistäminen Liikuntapaikkojen rakentamisen ennakointi yhdessä ympäristöosaston kanssa	Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukainen toiminta Hankerahoitustaseuranta ja haku	Osavuosiraportit ja toteutuman seuranta kuukausittain Rahoitusanomukset ja avustukset liikuntaan	Tarkka seuranta ja budjetissa pysyminen Yhteistyössä haetut ja saadut hankerahoitukset 1–2 kpl

Nuorisotoimi

Nuorisotoimessa kohdataan nuoria heidän vapaa-aikanaan nuorisotilatoiminnassa, tapahtumissa ja retkillä sekä koulu-yhteistyön kautta. Nuorten hyvinvointia seurataan ja nuorten toimintaa valvotaan. Nuorisotyön toimintamuotoja ovat nuorisotilatoiminta, digitaalinen nuorisotyö, jalkautuva nuorisotyö, katutyö, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa sekä retket ja muut tapahtumat.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Nuorten kohtaaminen erilaisissa ympäristöissä, matalalla kynnyksellä. Jalkautuva ja digitaalinen nuorisotyö. Nuorten osallisuuden huomioiminen.	Aktiivinen viestintä nuorten palveluista ja tapahtumista. Uudet toimintamallit	Nuorisotilatoiminnan kävijätilasto Nuti-tilastot Tavoitetut nuoret	Nuorten palvelut tunnetaan hyvin. Kävijämäärät ja tavoitettujen nuorten määrät kasvaneet 5–10 henk. Nuorten kokemus osallisuudesta vahvistunut
	Osallistuminen oman asuinalueen kehittämiseen	Nuorisovaltuusto Maakunnallinen nuorisovaltuusto (POPnuva) NuVan yleiskokous	Kokouksien määrä, osallistujat, toimintasuunnitelma, tulokset ja toimenpiteet, kyseilyt	Nuorisovaltuuston aloitteet 1–2 kpl, lausuntopyynnöt 1–2 kpl. Edustus eri työryhmissä, 1–5 kpl. NuVa mukana kunnan tapahtumissa. Tyrnävän POPnuva-edustaja mukana maakunnallisissa tai valtakunnallisissa verkostoissa.
	Huolehtia fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista	Kannustaminen terveellisiin elämäntapoihin. Eri harrastusmahdollisuuksista viestiminen. Lajikokeilut niin nuorisotilatoiminnassa kuin kerhotoiminnassakin. Tarvittaessa ohjaus muihin palveluihin	Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin koheneminen	Terveelliset tarjottavat nuorisotoimen tapahtumissa. Nuorten liikunta- ja kulttuurikasvatus nuorisotoimen tapahtumissa ja toiminnassa.
	Palveluiden saatavuus eri ikäryhmille	Liikkuva kunta - ohjelma Tuu mukaan! -Harrastamisen Suomen malli -hankkeen toteutus KuVa-palveluiden yhteistyönä sekä tunnettuuden lisääminen	Liikkuvien lasten ja nuorten määrä Kerhoryhmien määrä Osallistujien määrä Harrastavien lasten ja nuorten määrä (kysely hankkeen lopussa vs. Alkukysely)	Kunnan ja 3. sektorin toteuttamat salivuorot/liikuntaryhmät ovat lisääntyneet. Yhä useampi tyrnäväläinen lapsi tai nuori on löytänyt mielekkään harrastuksen itselleen (tavoite 20 uutta harrastavaa lasta/nuorta)
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Yhteistyö muiden kunnan osastojen, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa. Seudullinen yhteistyö. Nuorisotyön kehittäminen.	Pidetään sidosryhmien ja kuntalaisten kanssa riittävästi yhteyttä ja osallistetaan heitä nuorisotyön kehittämiseen. Koulu-yhteistyö; hankkeet, tapahtumat ja jalkautuminen.	Yhteiset tapahtumat ja toimintamallit. Nuorten avoimuus ja luottamus. Kyselyt ja niiden tuloksien huomiointi kehitystyössä ja uusien toimintamallien suunnittelussa.	Yhdessä järjestetyt tapahtumat, 3 kpl, osaston kesken. Yhteistyötapahtumat 3. sektorin kanssa, 5–10 kpl. Nuorisotyön kehittämisprosessi näkyväksi ja osallistavaksi. Tilaisuudet ja kysely 1–2 kpl.
Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Talousarvion pitävyys	Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukainen toiminta	Osavuosisraportit ja toteutuman seuranta-kuukausittain	Tarkka seuranta ja budjetissa pysyminen

Etsivä nuorisotyö

Nuorisolain mukaan Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuun, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2021
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Tavoittaa palvelujen ulkopuolella olevat alle 29-vuotiaat nuoret Saattaminen toisen asteen koulutukseen, työpajoille, työllistämistoimenpiteisiin sekä avoimille työmarkkinoille Vapaa-ajan toiminnoissa tukeminen	Yhteydenotot nuoriin, kotikäynnit, läsnäolo tapahtumissa. Matalan kynnyksen toiminnan ylläpitäminen ja juurruttaminen osaksi toimintaa Yhteistyö muiden kuntatoimijoiden ja sidosryhmien kanssa	Sovari-mittari Some-aktiivisuus Asiakasmäärät PAR-järjestelmä. Yhteydenotot Etsivään nuorisotyöhön.	Tavoitetaan palvelujen ulkopuolella olevia nuoria noin 35 henkilöä
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Aktiivinen yhteistyö kunnan sisällä eri toimijoiden kanssa. Aktiivinen yhteistyö 3. sektorin kanssa. Syventää yritysyhteistyötä. Viestinnän kehittämisen. Nuorisotyön kehittäminen. Jalkautuvien toimintamallinen lisääminen.	Osastopalaverit, verkostopalaverit, tapahtumiin sekä niiden suunnitteluun osallistuminen. Nuorten saattaminen avoimiin työpaikkoihin, työkokeilut ja palkkatukityöhön ohjaus. Tarkoituksen mukainen, tavoitteellinen, kaikkia osapuolia kunnioittava sekä avoin vuoropuhelu nuorisotyön eri muodoissa.	Alle 29-vuotiaiden työttömyystilastot Koulutuspaikan saaneet Some-aktiivisuus Yhteydenottojen määrä	Nuorten työttömyys laskee Uusia asiakkuuksia sosiaalisen median ja jalkautuvan työn myötä.

Tyrnävän nuortenpaja Polku ja starttipaja Verso

Tyrnävän paja on yhteisö, jossa työnteon ja siihen liittyvien valmennus- ja ohjauspalvelujen avulla pyritään parantamaan nuorten (alle 29 v) yksilöiden arjenhallintaa ja valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työelämään. Verso-starttipajatoiminnan tavoitteena on valmennus- ja ohjauspalvelujen avulla parantaa yksilön arjenhallintaa ja valmiuksia suunnitella omaa tulevaisuuttaan.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Sosiaalinen vahvistuminen	Kuntouttava työote on toiminnan keskiössä Pajalaiset osallistuvat säännöllisesti yksilövalmennukseen Pajalaisille järjestetään ryhmän yhteisiä tarpeita vastaavaa ryhmävalmennusta Nuorten yhteisprojektit Luonto- ja eläinavusteinen toiminta Seikkailu- ja elämyspedagogiikka Nuotta-valmennukset Toimivien yhteistyö mallien kehittäminen TE-palveluiden, sosiaali- ja terveyspalveluiden ja mielen terveyspalveluiden kanssa. Yhteistyö seudun muiden työpajojen kanssa	Sosiaalisen vahvistamisen mittari =Sovari-party- tilastoinnit Kykyviisari-kyselyt pajajakson alussa ja lopussa, joilla toiminnan vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen.	Jokainen työpaja nuori kokee vahvistuneensa sosiaalisesti pajalla oloaikanaan. Tämä vahvistuminen on mitattavissa myös mittarein.
	Yksilöiden arjenhallinnan parantuminen	Pajalaisille järjestetään yhteistä ja yksilöllistä tukea arjen hallintaa tukeviin tietoihin ja taitoihin, sekä nuoren arjen talouden hallintaan liittyen. Tarpeen mukaan arjentaitoihin liittyen voidaan järjestää ryhmävalmennusta	Sosiaalisen vahvistamisen mittari= sovari Työkykypassi Kykyviisari	Jokaisen pajalaisen arjenhallintataidot kehittyvät työpajajakson aikana.
	Koulutukseen tai työhön hakeutuminen	Koulutus- tai työhakuvalmennus. Ammatilliset kuntoutuspalvelut. Oppilaitosvierailut ja opiskelukokeilut Työkokeilut Opinnollistaminen ja oppilaitosyhteistyö Koulutus- tai työhakuvalmennus	Party sijoittumistilastot pajajakson päättyessä Sovari- tilastot Kykyviisari-kyselyt	Kaikki koulutus- tai työelämäkuntoiset nuoret sijoittuvat tai hakeutuvat koulutukseen tai työelämään. Ei-koulutus- ja työelämäkuntoisten nuorten opiskelu- ja työelämävalmiudet kehittyvät.

TEKNINEN OSASTO

Yleiskuvaus

Tekninen osasto vastaa kiinteistöjen rakennuttamisesta ja ylläpidosta, katujen, liikunta-alueiden, puistojen- ja yleisten alueiden rakennuttamisesta ja kunnossapidosta, rakentamisen ohjauksesta, rakennusvalvonnasta sekä ruoka- ja siivouspalveluista.

Tavoite 2022

Seudun ja lähikuntien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.

Tie- ja katuverkko toimivat ja ovat turvallisia, viheralueet ja puistot ovat viihtyisiä.

Kunnan kiinteistökannan tehokas hallinta ja käyttö. Ruoka- ja siivouspalvelut tuottavat kunnan palvelutuotantoon liittyviä ateria- ja puhtaanapitopalveluita laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Toimintasuunnitelma 2022

Tekninen osasto pyrkii vastaamaan kiristyneen kuntatalouden haasteisiin. Tulemme tarkastelemaan kullakin tulosalueella tehtävien eri toteuttamisvaihtoehtoja sekä mahdollisia säästöjä.

Rakennusvalvonnassa on käynnistetty paperisen rakennusvalvonnan asiakirjojen digitointi sähköiseen muotoon. Tavoitteena on saada kaikki asiakirjat turvalliseen pysyvään säilytykseen sähköisenä. Tonttimyyntiä pyrimme tehostamaan osallistumalla keväällä 2022 Oulun Rakentaja-messuille.

Liikenneväylissä ja yleisillä alueilla jatketaan yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustusten käsittelyä. Yksityisteiden hoitosopimukset kunnan kanssa päättyivät 31.12.2020. Murron uudelle kaava-alueelle rakennetaan kunnallistekniikka ja Haurukylän teollisuusalueen kunnallistekniikan suunnittelu ja rakentaminen käynnistetään.

Kiinteistöt tulosalueella keskitytään kiinteistökohtaisiin huolto-ohjelmiin sekä kunnossapito- ja pitkäntähtäimen suunnitelmien (PTS) laatimiseen. Kulttuuri- ja vapaa-aikapuolen kanssa aloitetaan tilojen sähköistä varaus- ja hallinnointipalvelua. Sähköisellä varaus- ja hallinnointipalveluilla tehostetaan ja parannetaan iltakäytön sekä lyhytaikaisen tilakäytön hallinnointia.

Ruokapalvelujen tehtävänä on kodin ja koulun ohella antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus kokeilla, maistaa ja tutustua erilaisiin ruokiin ja raaka-aineisiin. Sekä tarjota ravitsemuksellisesti oikein valmistettua ruokaa ikäryhmittäin. Ruokalistasuunnittelussa huomioidaan juhlapäivät ja erilaiset teemat ja kampanjat. Lähiruokatuotteita tarjotaan päivittäin.

Siivouspalveluissa jatketaan työohjeiden ja mitoituksen päivittämistä. Päivityksen myötä pystytään paremmin reagoimaan muuttuviin tilanteisiin. Työnkiertoa jatketaan. Tarvittaessa henkilöstölle järjestetään mahdollisuus räätälöityihin työtehtäviin.

Koko osaston toimintaa arvioidaan osaston osastopalavereissa.

Yhteenveto osaston talousarviosta 2022

Tekninen osasto	Menot €	Tulot €	Nettomenot €
Yhteensä	-5 360 215	4 647 960	-712 255
Hallinto	-164 474	0	-164 474
Rakennusvalvonta	-97 569	60 000	-37 569
Liikenneväylät ja yleiset alueet	-1 043 180	541 000	-502 180
Kiinteistöt	-2 248 863	2 141 392	-107 471
Ruoka- ja siivouspalvelut	-1 806 129	1 905 568	99 439

	Budjetti 2020	TP 2020	Budjetti 2021	Budjetti 2022	Muutos %
Hallinto	150 418	161 351	158 289	164 474	3,9
Rakennusvalvonta	89 034	97 639	94 427	97 569	3,3
Liikenneväylät ja yleiset alueet	706 815	753 172	827 605	1 043 180	26,0
Kiinteistöt	2 341 437	2 252 908	2 219 920	2 248 863	1,3
Ruoka- ja siivous palvelut	1 728 776	1 542 426	1 795 055	1 806 129	0,6
Tekninen osasto yht.	5 016 480	4 807 497	5 095 296	5 360 215	5,2

Henkilöstö

- Tekninen johtaja
- Osaston yhteinen palvelusihteeri
- Koko teknisen osaston henkilöstömäärä 43 henkilöä

Rakennusvalvonta

Palvelun yleistavoite

Rakentamisen ohjaus- ja neuvonta

Rakentamiseen liittyvien lupien käsittely

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Rakennusvalvonta valvoo kaavojen noudattamista, huolehtii rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoo rakennusten ja rakennetun ympäristön kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso12/2022
Hyvinvointia koulutuksella	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä Rakennus- ym. lupien sekä asiakaspalautteen nopea käsittely määritellyissä tavoiteajoissa	Ajankohtaisiin koulutuksiin osallistuminen Rakennuslupien käsittelyaika 1 kk Poikkeamis- ja suunnittelutarvehakemusten valmistelu 3 kk	Koulutuksissa käyminen Käsittelyaikojen seuranta	Koulutuspäiviä 1-3 krt/v Rakennuslupien käsittelyaika 1 kk Poikkeamis- ja suunnittelutarveratkaisuhakemusten valmistelu 3 kk
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Kaikki rakentamiseen liittyvät luvat haetaan sähköisesti Mittaustoimen yhteistyön jatkaminen naapurikuntien kanssa	Tiedotetaan ja ohjataan Rakentamiseen liittyvien lupien hakijoita käyttämään Lupapistepalvelua Jatketaan mittaustoimen yhteistyötä	Lupapiste-palvelun käyttäjät Mittaustoimen suoritteet	Kaikki rakennuslupa-, poikkeamis- ja suunnittelutarvehakemukset tehdään sähköisesti Lupapiste -palvelun kautta
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain Tehostetaan tontti-markkinointia	Osavuosisraportit Tonttien vuokra-/myyntisopimukset	Talousarviossa pysyminen

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Sähköisen arkistoinnin jatkaminen. Rakennusjärjestyksen päivitystarpeen selvitys.

Henkilöstö

- Rakennustarkastaja
- Osaston yhteinen palvelusihteeri
- Toimistotyöntekijä, digitoija

Tonttien hinnat vuonna 2022

• Omakotitalot (AO)	
• Kirkonkylä	12,00 euroa/m ²
• Hirvelä, Puujaakola, Eskolanpelto	12,00 euroa/m ²
• Murto	12,00 euroa/m ²
• Temmes	4,00 euroa/m ²
• Palkki	12,00 euroa/m ² (asuintontit, Isosuontien pohjoispuoli)
• Yhdistelmä omakotitalo-/ teollisuustontti (AOT)	6,00 euroa/m ²
• Asuinpientalot (AP ja AP-1)	15,00 euroa/m ²
• Kerros- ja rivitalot (AR)	15,00 euroa/m ²
• Liike- ja toimistorakennukset sekä liike- ja yleisten rakennusten korttelialueet (K,KL,KLY)	15,00 euroa /m ²
• Toimitilarakennukset (KTY)	6,00 euroa/m ²
• Teollisuustontit (T)	2,00 euroa/ m ²
• Yleisten rakennusten korttelialue (Y)	6,00 euroa/m ²
• Palvelurakennusten korttelit (P,PL) ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomien teollisuus- ja varistorakennusten korttelialueet (TVY,TY)	4,00 euroa/m ²
• Lohkomiskustannus	1 200 euroa / tontti. Lohkomiskustannuksista vastaa ostaja / vuokraaja.

Kaikki tontit ovat mahdollista ostaa tai vuokrata. Vuosivuokra on kahdeksan (8) prosenttia kauppahinnasta. Jos tontti lunastetaan viiden (5) vuoden kuluessa vuokrasopimuksen allekirjoittamisesta, hyvitetään lunastushinnassa siihen mennessä maksetut vuokrat.

Tontin varausmaksu on 500,00 euroa / tontti. Varausmaksu hyvitetään kauppahinnassa kaupan tai vuokrasopimuksen toteuduttua.

Liikenneväylät ja yleiset alueet

Palvelun yleistavoite

Tulosalueen tavoitteena on kaavateiden, liikunta-alueiden ja yleisten alueiden rakentaminen ja kunnossapito siten, että saavutetaan laadukas ympäristö ja asuinalueet

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Kaava-alueiden katujen kesä- ja talvikunnossapito, katuvalaistuksen kunnossapito

Yksityisteiden tienhoidon avustus

Puistojen ja leikkipaikkojen hoito

Vesialueiden kunnossapito

Jää-, latu- ja liikunta-alueiden kunnossapito

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Hyvinvointia koulutuksella	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä		Ajantasalla olevat työturvallisuustodistukset	1 koulutuspäivä/hlö/v
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Laadukas ympäristö ja viihtyisät asuinalueet	Asemakaava-alueiden katuverkon rakentaminen ja ylläpito Murron uuden asuinalueen asemakaavateiden rakentaminen vaihe I	Korjatut kadut Rakennettu/ kunnostettu leikkipaikka	Korjataan 1 kpl asemakaava-alueen katuja Kadut rakennettu, vaihe I Leikkipaikan kunnostaminen
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain Toimintojen arviointi, omana työnä vai ostopalveluna	Osavuosisraportit Enemmän aikaansaannosta samalla taloudellisella panoksella	Talousarviossa pysyminen
Omaleimainen, mielenkiintoinen ja houkutteleva	Päivitetyn metsänhoitosuunnitelman toteuttaminen	Kunnan metsiä ja taajamametsiä hoidetaan päivitetyn metsänhoitosuunnitelman mukaisesti	Saadut myyntituotot	

Henkilöstö

- Kunnallistekniikkapäällikkö
- Puistotyönjohtaja
- Työnjohtaja ½
- Metsuri
- Liikuntapaikkahoitajat 2

Kiinteistöt

Palvelun yleistavoite

Taata käyttäjille terveelliset ja turvalliset tilat panostamalla suunnitelmalliseen kiinteistöjen kunnossapitoon sekä kehittämiseen.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tulosalueen vastuualueina ovat pienten investointikohteiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävät, kunnan omistamien kiinteistöjen peruskorjaussuunnittelu ja rakennuttaminen sekä kunnan omistuksessa olevien rakennusten kiinteistöhoito, kunnossapito ja vuokraus.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso12/2022
Hyvinvointia koulutuksella	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Henkilöstön koulutus- suunnitelman laatiminen	Ajan tasalla olevat työturvallisuustodistukset Koulutusten määrä	Voimassa koko kiinteistöhenkilöstöllä 3 koulutuspäivä /hlö/v
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Yhteistyö muiden osastojen kesken Kiinteistöjen sähköisen huoltokirjan käytön tehostaminen	Kiinteistökierrokset Sähköiset palvelupyynnöt kohteittain. Vikailmoitukset/palvelupyynnöt kunnan nettisivuille/helposti saataville	Kiinteistö-kierrosten kattavuus Sähköisten palvelupyyntöjen määrä	Kiinteistö-kierros tehty kaikissa kohteissa Huoltokirja käytössä kaikissa kohteissa. Palvelupyynnöt lähes 100 % sähköisesti
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista Kiinteistöjen kokonaisvaltainen käyttösuunnitelma Energian kulutuksen hillitseminen	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain Jatketaan kiinteistökohtaisten huolto-ohjelmien, sekä kunnossapito- ja pitkäntähtäimen suunnitelmien laatimista Kiinteistöjen toiminnan mukainen energiankulutuksen hallinta. Jatketaan v. 2020 aloitettua 50-50 energiansäästökampanjaa kouluista	Osavuosi-raportit Kiinteistöjen kehittämissuunnitelma Toimintakohtaisen energiankulutuksen vertailu aikaisempien vuosien kulutuksiin HINKU, Väre	Talousarviossa pysyminen Kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet etenevät Toimialakohtaiset (sote, siv, hall) tarveselvitykset laadittu Veden ja energiankulutuksen pienentäminen

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Kiinteistöt tulosalueella pääpaino kohdistetaan kiinteistöjen kokonaisvaltaiseen hallintaan. Suuren huomion vie kiinteistöjen sisäilma-asiat. Kunnan kotisivulle on lisätty linkki sähköisten palvelupyyntöjen/vikailmoitusten antamiseksi. Kiinteistöille jatketaan v. 2020 aloitettua vaiheittaista kiinteistökohtaisten huolto-ohjelmien sekä kunnossapito- ja pitkäntähtäimen suunnitelmien laatimista.

Jatketaan v. 2020 aloitettua energiansäästökampanjaa 50/50 kouluissa ja päiväkodeissa. Kampanjassa energiassa säästetystä summasta puolet ohjautuu kunnalle ja puolet kouluille/päiväkodille.

Henkilöstö

- Kiinteistöpäällikkö 1
- Työnjohtaja 0,5
- kiinteistöhoitajat 3 + 0,5
- Seka- ja apu-työmiehet 1
- Kirvesmies 1

Ruoka- ja siivouspalvelut

Palvelun yleistavoite

Tuottaa laadukkaita ja kustannustehokkaita ruoka- ja siivouspalveluita vauvasta vaariin.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Ruoka- ja siivouspalvelujen tavoitteena on tuottaa laadukkaita tukipalveluja kouluille, päiväkodeille ja hoitolaitokselle. Kotona asuville ikäihmisille tuotetaan palveluja ateriapalvelun muodossa. Ruokalistat laaditaan valtion ravitsemusneuvottelukunnan suosituksen mukaisesti. Ruokapalvelujen tavoitteena on lähiruoan ja kasvisruoan suosiminen ja vakiinnuttaminen ruokalistoille. Siivoussopimukset laaditaan asiakkaan tarpeiden mukaisesti kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2022
Hyvinvointia koulutuksella	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Koulutukset	1-2 krt/ vuosi. Ruuanvalmistuksen tehostuminen ja siivoustyön tehostuminen	Henkilöstö osaa kehittää omaa työtään Osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö
Työntekijän tukeminen työssä ja vapaa-ajalla	Työssä jaksaminen parantuu	E-passit, virkistyspäivä, työnkierto Avoin ja vuorovaikutuksellinen työyhteisö, säännölliset palaverit Työohjeet ja mitoitus ajantasaiset	Työntekijän työssä jaksaminen paranee, kuormitus vähenee Henkilöstöpalaverit, toimipistekohtaiset 5min päiväkatsaukset	Sairauspoissaolojen vähentäminen Viestintä tavoittaa työntekijät
Avoin ja kuuleva vuorovaikutus	Palvelun laadun kehittäminen	Asiakastyytyväisyyskyselyt Siivouspalvelut: päiväkodit Ruokapalvelu: yhteiset ruokapalaverit SIHY- ja Sote- osaston kanssa Ruokailutilojen ja viihtyvyyden kehittäminen Jamix-tuotannonohjausjärjestelmän hyödyntäminen	Asiakaspalautteet Asiakaspalautteet Ruokala-toimikunta / Ruoka-agentti (Kuulampi) Tuotannon-ohjausjärjestelmien tehokas käyttäminen	Tyytyväiset asiakkaat Asiakkaiden osallistaminen Tuotannon-ohjausjärjestelmän aktiivinen käyttö
Vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain	Osavuosi- ja kuukausiraportit	Talousarviossa pysyminen
Terveellinen ja turvallinen lähiruoka	Lähiruokaa tarjotaan vähintään yhdellä aterialla Kasvisruoka-päivä kerän viikossa kouluissa ja päiväkodeissa Toive-/lähiruoka-/perinneruokapäivä	Lähiruoka-päivät Lähiruokatuottajien tunnettavuuden lisääminen Toive-/perinneruokapäivä	Lähiruokapäivä 2 krt/ 6vkoa Lähiruokatuotteita esille kouluissa	Lähiruokapäivä 2krt / 6 viikon ruokalista sekä päivittäin lähiruokatuotteita Lähiruokatuotteiden suosiminen

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2022

Tukipalveluja tuotetaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti ottaen huomioon asiakaskäyttäytymisen muuttuminen ja henkilöstön osaaminen. Ruokapalveluissa on käytössä kuuden viikon kiertävä ruokalista. Kouluissa ja päiväkodeissa tarjotaan kasvisruokavaihtoehto pääruokana kerran viikossa. Lähirokatuotteita tarjotaan vähintään yhdellä aterialla päivässä. Ruokapalvelujen tehtävänä on kodin ja koulun ohella antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus kokeilla, maistaa ja tutustua erilaisiin ruokiin ja raaka-aineisiin. Ruokalistasuunnittelussa huomioidaan juhlapäivät ja erilaiset teemat ja kampanjat.

Kotolan keittiön toimintaa tarkastellaan yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa. Kotolan keittiö toimii vuoden jokaisena päivänä.

Siivouspalveluissa kiinnitetään huomiota henkilöstön työssäjaksamiseen. Työntekijöitä kannustetaan uuden oppimiseen. Työtä räätälöidään mahdollisuuksien mukaan ja työnkiertoa jatketaan. Henkilöstöä kannustetaan ja motivoidaan löytämään mielekästä tekemistä vapaa-ajalla, joka auttaa omalta osaltaan jaksamaan työssä. Tavoitteena on osallistaa henkilökuntaa kehittämään omaa työtään ja löytämään ratkaisuja. Joka omalta osaltaan vaikuttaa työnielikkyyteen.

Henkilöstö

Henkilöstörakenne on ruoka- ja siivouspalveluissa hyvä. Työntekijöiden työssäjaksamista tuetaan työnkierrolla ja yksilöidyllä työaikaratkaisulla sekä muuttamalla työnkuva. Tarvittaessa otetaan mukaan Työterveyshuollon ammattilaiset. Työyhteisössä kohdellaan kaikkia tasa-arvoisesti. Henkilöstölle pidetään kerran vuodessa kehityskeskustelut. Henkilöstöä kannustetaan uuden oppiseen ja kouluttautumaan joko työnohessa tai muutoin

- Ruokapalvelupäällikkö
- Ruokapalveluesimies 2
- Siivoustyönesimies vapaalla 28.2.2023 asti
- Vs. Siivoustyönesimies vapaalla 28.2.2022 asti
- Ruokapalvelutyöntekijät 2
- Kokkeja 10
- Laitoshuoltajat 15
- Osa-aikaiset 5-10 henkilöä / vuodessa

TALOUSARVIO 2022

Erityisperustelut

Tyrnävän kunnan menot

Vuoden 2021 talousarvion toimintamenot ovat 45 553 365 (sisäisine erineen 49 051 890) euroa ja toimintatulot 4 884 689 (sisäisine erineen 8 383 215) euroa. Toimintakatteeksi jää 40 668 675 euroa.

Toimintakatteessa on kasvua 5,2 prosenttia (edellisenä vuonna 2,6 prosenttia).

Vuonna 2022 on edelleen erityisenä tavoitteena (kaikilla osastoilla) talousarvion pitävyyden varmistaminen. Hallintokunnittain tehdyt ja yhteen vedetyt talousarvioehdotukset sisältävät realistisia säästötoimenpiteitä ja toiminnan uudelleen järjestelyitä, mitkä on välttämätöntä ottaa heti käyttöön täysimääräisinä.

Verotulot

Talousarvio perustuu 22,0 tuloveroprosenttiin. Vuonna 2018 veroprosenttia nostettiin 20,5 prosentista 21,0 prosenttiin ja vuonna 2019 22,0 prosenttiin. Vuodelle 2022 veroprosentteihin ei tule muutoksia. Nykyisellä tuloveroprosentin tasolla efektiivinen veroaste on 14,94. Viimeisen kahdeksan vuoden keskiarvo on 14,5 prosenttia.

Kiinteistöveroprosentit 2022	%
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,12
Vakituinen asuinrakennusten veroprosentti	0,54
Muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,12

Verotulot 2022	1000 €
Tulovero	19 800
Yhteisövero	400
Kiinteistövero	900
Yhteensä	21 100

Verotulojen arviointiin vaikuttavat mm. seuraavat veroperustemuutokset

- Palkkojen, eläkkeiden, työttömyysturvaetuuksien ja muiden veronalaisten sosiaalietuuksien muutokset. Lisäksi ennusteessa on huomioitu Verohallinnon ennakkotieto koskien koko maan maksuunpantua kunnallisveroa verovuonna 2020.
- Vuoden 2021 talouden elpyminen aikaisemmin ennustettua huomattavasti parempana vaikuttaa huomattavasti mm. palkkasummien kehitykseen. Palkkasummien arvioidaan kasvavan kuluvana vuonna ja ensi vuonna noin 4 %.
- Vuosille 2023–2025 veroennusteessa on nyt huomioitu sote-/maakuntauudistuksen arvioituja vaikutuksia kunnallisverotuloihin. Ansiotuloissa ei kuitenkaan ole muutoksia ko. uudistuksen myötä. Kunnallisveron vähennyksiin sen sijaan tulossa merkittäviä muutoksia. Valtion- ja kunnallisverotuksen veropohjat yhdistetään uudistuksessa siten, että tulosta tehtävät vähennykset myönnetään samoin perustein ja samansuuruisena sekä valtionverotuksessa että kunnallisverotuksessa. Verotus tapahtuu kuitenkin edelleen erikseen valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen osalta.
- Lakisääteisesti kunnat eivät voi muuttaa tuloveroprosenttiaan vuodelle 2023. Uudistuksessa tuloveroprosentin leikkaus verovuodelle 2023 (% -yksikköä) vuoden 2022 tasosta tehdään samansuuruisesti kaikilta Manner-Suomen kunnilta. Ennusteessa on huomioitu sovellettavaa leikkausta -12,39 % -yksikköä joka valmistelun edessä vielä tulee muuttumaan keväällä 2022.

Valtionosuudet

Valtionosuusrahoitus on aiemmin muodostunut kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta

valtionosuusrahoituksesta. Molempiin osiin sisältyy asukaskohtainen kunnan omarahoitusosuus. Vuonna 2020 kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta on erotettu omaksi momentikseen veromenetysten kompensatioiden momentti.

Kuntien tulopohja tasataan Suomen järjestelmässä vain osittain. Täysin toteutetussa tulopohjan tasauksessa huomioon otettaisiin kaikki kunnan veropohjat ja tasaus tehtäisiin kaikkien kuntien osalta kokonaan (tai ainakin hyvin lähelle) koko maan keskimääräistä asukaskohtaista tuloa.

Peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 25,67 prosentista 23,59 prosenttiin vuonna 2022. Muutoksessa on otettu lisäyksenä huomioon 0,30 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 prosenttia sekä 0,80 prosenttiyksikköä vuonna 2022 tehtävän erillisen valtionosuuskorotuksen johdosta. Kunnan omarahoitusosuus on 4291 euroa/asukas. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukainen omarahoitusosuus on 277 euroa/asukas.

Valtionosuuden laskennallinen peruste muuttuu vuosittain ns. automaattimuutosten perusteella. Näitä ovat määrätymistekijöiden, esimerkiksi asukasmäärien, oppilasmäärien ja muiden laskennan perusteena olevien määrien muutokset ja kustannustenjaon muutoksesta johtuvat hintojen muutokset.

Vuoden 2022 valtionosuudet

Peruspalvelujen valtionosuuden osana otetaan huomioon verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus.

Verotulotasaus

Valtionosuuksia tasataan laskennallisten verotulojen perusteella kahden vuoden viiveellä. Vuoden 2022 verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus määräytyy verovuoden 2020 maksuun pantujen verotulojen mukaan. Kunnan laskennallinen tulovero saadaan, kun verovuodelta maksettava kunnallisvero kerrotaan keskimääräisen tuloveroprosentin ja oman tuloveroprosentin suhteella.

Yhteisövero-osuutena on suoraan arvio maksettavasta kunnan yhteisövero-osuudesta.

Arvio Tyrnävän kunnalle tulevan verotulotasauksen määrästä vuonna 2022 on 7 296 308 euroa.

Valtionosuudet vuosittain

Euroa	Talousarvio 2022	Talousarvio 2021	Tilinpäätös 2020
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	20 100 000	19 500 000	20 138 138
siitä verotuloihin perustuva valtionosuus	7 300 000	7 250 000	6 966 137
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-950 000	-1 000 000	-1 037 344
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	-	-	-
Verotulomenetysten korvaus	3 050 000	2 650 000	2 700 054
Yhteensä	22 200 000	21 150 000	21 800 848

Henkilöstö ja palkkaus

Palkkamenojen määräraha on yhteensä 16 491 696, sosiaalikuluneen henkilöstökulut ovat 20 401 031 euroa. Henkilöstökulujen määrärahassa on lisäystä (874 949 euroa) 4,5 prosenttia.

Yleisenä ohjeena on, että vuosilomasuunnittelussa tulee käyttää koko kesälomakautta siten, että vuosiloman sijaisia ei pääsääntöisesti jouduta palkkaamaan. Työllistämismäärärahat on keskitetty sosiaalipalvelujen tulosalueelle.

Lainanottovaltuutus ja hankintavaltuudet

Talousarviolainojen ja kassalainojen lainanottovaltuutus

Valtuusto on hallintosäännössä siirtänyt talousarviolainojen ottovaltuuden kunnanhallitukselle (edelleen delegointipäätös kunnanjohtajalle; kohta 2). Rahoitustarve on esitetty rahoituslaskelman viimeisellä rivillä (lainanotto). Selvennyksenä todetaan, että mikäli talousarviovuoden aikana tehdään lainojen uudelleenjärjestelyitä, esimerkiksi suojaus-tarkoituksessa, ei kyseisten lainojen nostoja tai poismaksuja oteta huomioon laskettaessa käytettyä lainan ottovaltuutta.

Valtuutus

Kunnanjohtaja voi tarvittaessa ottaa maksuvalmiuden ylläpitoon tilapäislainoja enintään 1 500 000 euroa.

Valtuusto on 17.9.2018 päätöksellään §61/2018 ottanut kunnan käyttöön kuntatodistusohjelman ja valtuuttanut hallinto- ja talousjohtajan päätöksen ehtojen mukaisesti ja rajauksin liikkeelle laskemaan tarvittavan määrän kuntatodistuksia. Valtuusto on sittemmin 11.5.2020 §21 laajentanut valtuutuksen koskemaan myös kunnanjohtajaa sekä pääkirjanpitäjää ja tarkistanut kuntatodistusten enimmäismäärää.

Käyttötalouden hankintavaltuudet

Kunnanjohtaja ja osastopäälliköt päättävät hankinnoista enintään 50 000 euroon saakka ja tulosityksikön/kustannuspaikkojen esimiehet enintään 15 000 euroon saakka.

Sisäiset erät

Sisäiset vuokrat yhteensä 2 215 994 euroa on otettu talousarvioon eri hallintokuntien sisäiseksi menoksi (tulona kiinteistöjen tulosalueella) ja ruokapalvelujen myynti 1 064 157 euroa (ruokapalvelujen myyntituotot tulona ruokahuollon tulosalueella) sekä toimistopalvelujen (sentraalin palvelut) myynti osastoille 218 374 euroa (tulona hallinto- ja kehittämisosastolla toimistopalvelujen tulosityksikössä).

Sisäiset vuokrat muodostuvat kunnan kiinteistötoimen muilta toimintayksiköiltä laskuttamista kustannuksista ja ruokahuollon ateriapalvelut muilta toimintayksiköiltä laskuttamista kustannuksista.

Sisäiset erät eliminoidaan kunnan tilinpäätöksen tuloslaskelmaa muodostettaessa. Talousarvion käyttötalousosan toteutumisvertailu tehdään kuitenkin siten, että sisäiset erät ovat mukana kuten talousarviossakin.

Kustannuslaskennalliset erät ja poistot

Kustannuslaskennallisina erinä käsitellään

Keskitetysti hoidettujen tehtävien kustannukset 1 592 023 euroa

Kustannuslaskennallisia eriä ei siirretä talousarvion tuloslaskelmaosaan, vaan ne ovat perusteluja ja informaatiota. Laskennallisia eriä tarvitaan kustannuslaskennassa mm. taloudellisuutta mittaavia lukuja laskettaessa.

Poistot

Poistot ovat vuoden 2022 talousarviossa yhteensä 2 321 325 euroa.

Talousarvion sitovuus

Käyttötalousosa

Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Sitovuustaso valtuustoon nähden on tulosaluetaso (euromääräisenä esitetty sivulla 63).

Käyttötalousosassa valtuusto asettaa toiminnalle tavoitteet ja määrärahat. Määräraha on valtuuston talousarviossa tulosalueelle myöntämä euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen. Vuoden 2022 talousarviossa (vuodesta 2007 lähtien) määrärahat ja tuloarviot sitovat tulosaluetasolla nettomääräisinä.

Investointiosa

Investoinnit ovat valtuustoon nähden sitovia toimielimittäin (nettomenot).

Kunnanhallitus tekee aloituspäätökset kaikissa yli 1 000 000 euron hankkeissa.

Valtuuston hyväksymän investointikohteiden suunnitteluohjeen mukaan tarveselvitys käynnistää tilahankkeen.

Tarveselvityksen tekee ao. hallintokunta ja hyväksyy kunnanhallitus. Investointiosan irtaimiston hankintamääräraha on tarkoitettu sellaisen irtaimen hankintaan, jonka käyttöikä on kolme vuotta tai yli ja hankintahinta pääsääntöisesti yli 10 000 euroa.

Rahoitusosa

Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen ja lainakannan muutokset, jotka ovat nettomääräisinä valtuustoon nähdén sitovia eriä.

Poikkeusolojen suunnitelmat

Poikkeusolojen suunnitelmat ja pelastussuunnitelmat päivitetään vuosittain helmikuun loppuun mennessä.

TULOSLASKELMA

Tuloslaskelma ilman sisäisiä eriä						
1000 euroa	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021	Talousarvio 2022	Taloussuunnitelma 2023	Taloussuunnitelma 2024
Toimintatuotot	4 055	4 056	4 766	4 885	2 848	2 905
Toimintakulut	40 376	42 253	43 417	45 553	23 945	24 424
Toimintakate	36 321	38 198	38 650	40 669	21 097	21 519
Verotulot +	19 721	19 899	20 250	21 100	11 500	11 650
Valtionosuudet +	18 800	21 801	21 150	22 200	12 329	12 575
Rahoitustuotot +	26	30	20	20	20	20
Korkokulut -	278	271	290	310	310	300
Muut rahoituskulut -	22	18	20	20	20	20
Vuosikate	1926	3 243	2 460	2 321	2 422	2 406
Suunnitelmapoistot -	2 009	2 036	2 255	2 314	2 350	2 400
Satunnaiset erät	268	-231				
Tilikauden tulos	185	976	205	7	72	6
Poistoeron lisäys	-	-	-	-	-	-
Tilikauden yli/alijäämä	185	976	205	7	72	6

RAHOITUSLASKELMA

Rahoituslaskelma				
	2021	2022	2023	2024
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	2 459 713	2 321 325	2 422 000	2 406 000
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät				
Investointien rahavirta				
Investointimenot	2 875 000	2 705 000	3 185 000	3 835 000
Rahoitusosa investointimenoihin	-	22 500	-	250 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden. luovutustulot	50 000	30 000	45 000	30 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-365 287	-331 175	-718 000	-1 149 000
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset	15 000	15 000	15 000	15 000
Lainakannan muutokset				
Lainojen lyhennykset	3 109 184	3 499 183	3 499 183	3 499 183
Rahoitustarve, lainanotto	3 489 471	3 845 358	4 232 183	4 663 183

Kunnanvaltuusto myöntää kunnanhallitukselle valtuuden 4 000 000 euron lainanotolle talousarviovuonna 2022 rahoitustarpeen kattamiseksi.

TALOUSARVION 2022 YHDISTELMÄ

Toimintamenot- ja tulot

Sisäiset erät sisältyvät lukuihin

Tulosaluetaso				
Käyttötalous	Tulosaluetaso on valtuuston sitovuustaso	Menot €	Tulot €	Netto €
100	Yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen	2 004 695	117 650	1 887 045
110	Tuki- ja sähköiset palvelut	1 609 079	308 374	1 300 705
Yhteensä	Hallinto- ja kehittämisosasto	3 613 774	426 024	3 187 750
200	Sos. - ja terveysosaston hallinto	166 006	25 375	140 631
210	Sosiaalipalvelut	2 226 465	142 102	2 084 363
220	Vammaispalvelut	3 912 414	1 226 400	2 686 014
230	lääkäiden palvelut	3 738 022	349 932	3 388 090
240	Terveyspalvelut	12 515 357	484 390	12 030 967
Yhteensä	Sosiaali- ja terveysosasto	22 558 264	2 228 199	20 330 065
300	Sivistysosaston hallinto	208 872	17 000	191 872
310	Opetuspalvelut	11 323 773	563 095	10 760 678
320	Varhaiskasvatuspalvelut	4 981 809	264 419	4 717 390
350	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	1 005 183	236 518	768 665
Yhteensä	Sivistys- ja hyvinvointiosasto	17 519 637	1 081 032	16 438 605
400	Teknisen osaston hallinto	164 474	0	164 474
410	Rakennusvalvonta	97 569	60 000	37 569
420	Yhdyskuntasuunnittelu	0	0	0
430	Liikenneväylät ja yleiset alueet	1 043 180	541 000	502 180
440	Kiinteistöt	2 248 863	2 141 392	107 471
450	Ruoka- ja siivouspalvelut	1 806 129	1 905 568	99 439
Yhteensä	Tekninen osasto	5 360 215	4 647 960	712 255
	Yhteensä	49 051 890	8 383 215	40 668 675

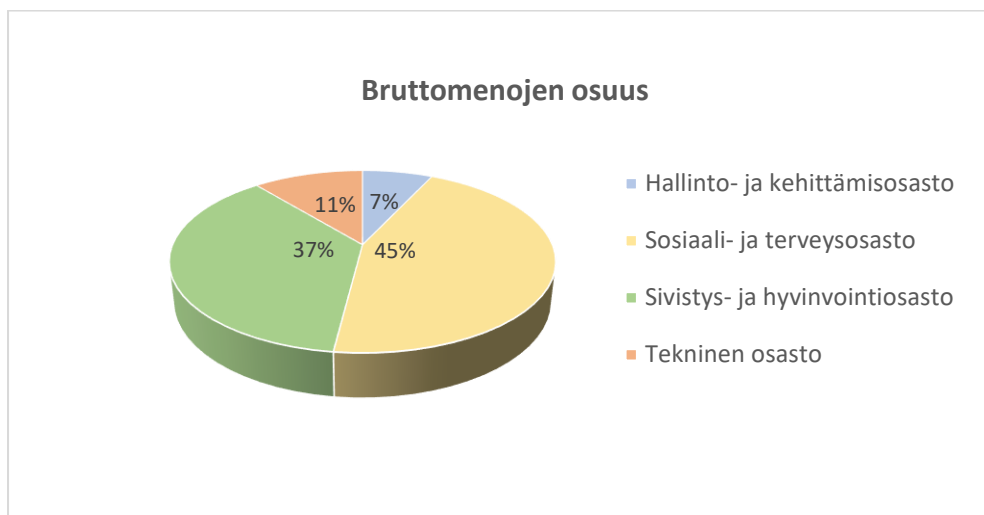
TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN YHTEENVETO

	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
Käyttötalousosa			
Hallinto- ja kehittämisosasto	Tulosalueittain netto	3 187 750	
Sosiaali- ja terveysosasto	Tulosalueittain netto	20 330 065	
Sivistys- ja hyvinvointiosasto	Tulosalueittain netto	16 438 605	
Tekninen osasto	Tulosalueittain netto	712 255	
Tuloslaskelmaosa			
Verotulot	Brutto		21 100 000
Valtionosuudet	Brutto		22 200 000
Rahoitustuotot ja kulut	Netto	330 000	20 000
Satunnaiset erät			
Investointiosa			
Hallinto- ja kehittämisosasto	Netto	315 000	
Sosiaali- ja terveysosasto	Netto	95 000	
Sivistys- ja hyvinvointiosasto	Netto	145 000	22 500
Tekninen osasto	Netto	2 150 000	30 000
Rahoitusosa			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	Brutto	15 000	
Antolainasaamisten vähennys	Brutto		
Lainakannan muutokset	Netto		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			3 845 358
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		3 499 183	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	Netto		
Oman pääoman muutokset			
Vaikutus maksuvalmiuteen	Brutto		
Talousarvion loppusumma		47 217 858	47 217 858

BRUTTOMENOJEN OSUUS

Sisäisine erineen

Bruttomenot	euroa
Hallinto- ja kehittämisosasto	3 613 774
Sosiaali- ja terveysosasto	22 558 264
Sivistys- ja hyvinvointiosasto	17 519 637
Tekninen osasto	5 360 215

NETTOMENOJEN KASVUT OSASTOITTAIN

	Nettomenot Sisäiset erät mukana	Talousarvio 2021			Talousarvio 2022			Nettomenot	
		Menot	Tulot	Netto	Menot	Tulot	Netto	Kasvu €	Kasvu %
010	Hallinto- ja kehittämisosasto	3 439 783	468 710	2 971 073	3 613 774	426 024	3 187 750	217 677	7,3
020	Sosiaali- ja terveysosasto	21 625 436	2 101 436	19 524 000	22 558 264	2 228 199	20 330 065	806 065	4,1
030	Sivistys- ja hyvinvointiosasto	16 764 783	1 048 783	15 716 000	17 519 637	1 081 032	16 438 605	722 605	4,6
040	Tekninen osasto	5 095 296	4 656 082	439 214	5 360 215	4 647 960	712 255	273 041	62,2
	Yhteensä	46 925 298	8 275 011	38 650 287	49 051 890	8 383 215	40 668 675	2 018 388	5,2

TALOUSARVION 2022 YHDISTELMÄ

Nettomenojen kasvu tulosalueittain

Sisäiset erät sisältyvät lukuihin

Tulosalue				
Käyttötalous		Nettomenot €	Kasvu €	Kasvu %
100	Yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen	1 887 045	78 187	4,3
110	Tuki- ja sähköiset palvelut	1 300 705	138 440	11,9
Yhteensä	Hallinto- ja kehittämisosasto	3 187 750	216 627	7,3
200	Sosiaali- ja terveysosaston hallinto	140 631	25 065	-15,1
210	Sosiaalipalvelut	2 084 363	119 070	6,1
220	Vammaispalvelut	2 686 014	269 376	11,1
230	lääkäiden palvelut	3 388 090	231 597	7,3
240	Terveyspalvelut	12 030 967	211 087	1,8
Yhteensä	Sosiaali- ja terveysosasto	20 330 065	806 065	4,1
300	Sivistysosaston hallinto	191 872	1 880	1,0
310	Opetuspalvelut	10 760 678	519 180	5,1
320	Varhaiskasvatuspalvelut	4 717 390	131 190	2,9
350	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	768 665	70 355	10,1
Yhteensä	Sivistys- ja hyvinvointiosasto	16 438 605	722 605	4,6
400	Teknisen osaston hallinto	164 474	6 185	3,9
410	Rakennusvalvonta	37 569	3 142	9,1
420	Yhdyskuntasuunnittelu	0	0	0
430	Liikenneväylät ja yleiset alueet	502 180	214 575	74,6
440	Kiinteistöt	107 471	93 335	660,3
450	Ruoka- ja siivouspalvelut	99 439	44 196	80,0
Yhteensä	Tekninen osasto	712 255	102 593	62,2
	Yhteensä	40 668 675	966 101	5,2

INVESTOINTIOHJELMA 2022 – 2026

INVESTOINTIOHJELMA 2022 – 2026 alv 0 %						
7.10.2021						
KUNNANHALLITUS	2022	2023	2024	2025	2026	Yhteensä
Maa-alueiden ja osakkeiden hankinta	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	750 000
Kunnan yhteiset ICT- hankinnat	20 000	30 000	30 000	30 000	30 000	140 000
Uimapaikojen kehittäminen; suunnittelu ja toteutus			50 000			50 000
Juhlasillan hankevalmistelu ja toteuttaminen	100 000					100 000
Kestävän kehityksen talo; tarveselvitys/hankesuunnitelma, suunnittelu, toteutus			200 000	500 000	300 000	1 000 000
Dynasty 10	25 000					25 000
AV-tekniikan päivitys	20 000					20 000
Kunnanhallitus yhteensä	315 000	180 000	430 000	680 000	480 000	2 085 000
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA	2022	2023	2024	2025	2026	Yhteensä
TK toiminnalliset muutokset ja tarvikehankinnat	15 000					15 000
Terveyskeskuksen katon korjaus	80 000					80 000
Sosiaali- ja terveyslautakunta yhteensä	95 000					95 000
SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	2022	2023	2024	2025	2026	Yhteensä
Koulujen toiminnalliset muutokset ja tarvikehankinnat	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	80 000
Päiväkotien toiminnalliset muutokset ja tarvikehankinnat	50 000	40 000	40 000	40 000	40 000	210 000
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kiinteistöjen muutokset ja tarvikehankinnat	55 000					55 000
Nahkurin rakennukset; tarveselvitys/hanke- ja peruskorjaussuunnittelu, toteutus			825 000	1 675 000		2 500 000
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä	145 000	50 000	875 000	1 725 000	50 000	2 845 000
TEKNINEN LAUTAKUNTA	2022	2023	2024	2025	2026	Yhteensä
Pitkävaikutteiset yhteishankkeet						
ELY Liikenneympäristön toimenpiteet Leppiojantie -Laiduntie MAL	300 000					300 000
ELY jkpp 1. vaihe: mt 827 jk+pp välille Kotimetsäntie – mt 18637 MAL			50 000	450 000		500 000

Kiinteistöt						
Kirkkomännikön koulu, kuntotutkimusten 2019 - 2021, välttämättömät korjaustyöt	100 000	100 000	100 000	500 000	500 000	1 300 000
Temmestupa	20 000					20 000
Väentuvan kumibitumikermikatteen uusiminen	60 000					60 000
Rakennusten investointihankkeet kuntoarvioiden ja PTS-suunnitelmien mukaisesti	130 000	200 000	200 000	200 000	200 000	930 000
Toimitilat/liiketilat kunnostukseen ja muutostöihin; v. 2022 Pappila, Pömilä	70 000	20 000	20 000	20 000	20 000	150 000
Kunnan vuokra-asuntojen korjaustyöt	45 000	25 000	25 000	25 000	25 000	145 000
Kiinteistöautomaation modernisointi	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Varaus kuntotutkimusten suorittamiseen	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Sisäilmaongelmien tutkimusohjelmat ja korjaukset	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Uimahalli / jäähalli				50 000		50 000
Liikenneväylät ja yhteiset alueet						
Murron uuden kaava-alueen kunnallistekniikka	400 000	200 000	100 000	100 000	100 000	900 000
Haurukylän teollisuusalueen kunnallistekniikka	50 000	300 000				350 000
Palkin alueen kunnallistekniikka		100 000	100 000			200 000
Kunnantalon piha ja pysäköintialue	180 000	30 000				210 000
Yleisurheilukentän perusparannustyöt	130 000	1 375 000	1 375 000			2 880 000
Nahkurin alueen jk/pp väylien suunnittelu ja rakentaminen			40 000	10 000		50 000
Katuverkoston korjaus; Seppälä -22, Tehtaantie/Topinkuja -23	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	1 000 000
Teiden, kevyen liikenteen väylien päällystys	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	250 000
Kunnallistekniikan liittymismaksut, vesihuolto	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Katu-, piha-, liikunta- ja yleisten alueiden valaistuksen rakentaminen ja uusiminen	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	250 000
Puistot ja leikkikentät, Torialue	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
Koirapuisto; suunnittelu ja rakentaminen	30 000					30 000
Kuntoportaati; keskusta-alue -22, Markkuu -23	20 000	20 000				40 000
Kotimetsän kuntorata, yhdysreitti + koko reitin valaistus		30 000				30 000
Temmeksen kuntoradan kunnostus				50 000		50 000
Pesäpallokentän tekonurmen uusiminen				100 000		100 000

Muu varaus	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
Aloite ulkosalibandykentästä	30 000					30 000
Kalusto						
Ruuankuljetusauton uusiminen/hankinta		45 000				45 000
Murskaimen hankinta	10 000					10 000
Moottorikelkka latujen tekoon	20 000					20 000
Valmistus- ja jakelukeittiöiden kone- ja laitehankinnat	30 000	15 000	15 000	15 000	15 000	90 000
Siivouspalvelut yhdistelmäkoneen hankinta	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	75 000
Rakennusvalvonta						
Rakennusvalvonnan paperiarkistojen digitointi	60 000					60 000
Tekninen lautakunta yhteensä	2 140 000	2 915 000	2 480 000	1 975 000	1 315 000	10 825 000
Aloitteet, luottamushenkilöesitykset, seurat jne.						
Ulkoilureittien ja lisääminen ja kehittäminen	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	50 000
Skeittiramppeja lisää Temmes, kirkonkylä, Murto		20 000		20 000		40 000
Kirjasto-päiväkoti-nuokkari-kahvio-etätyötilat			20 000			20 000
Valaistut metallipallot Temmeksen meijeriaukiolle kuten kirkonkylällä, Murtoon		10 000	20 000			30 000
Katettu pesäpallokatsomo					50 000	50 000
Aloitteet ja talousarvioesitykset yhteensä	10 000	40 000	50 000	30 000	60 000	190 000
	2022	2023	2024	2025	2026	Yhteensä
MENOT YHTEENSÄ	2 705 000	3 185 000	3 835 000	4 410 000	1 905 000	16 040 000
TULOT YHTEENSÄ	52 500	45 000	30 000	30 000	30 000	187 500
HANKEAVUSTUS (Nahkuri OKM)			250 000	500 000		750 000
NETTOMENOT	2 652 500	3 140 000	3 555 000	3 880 000	1 875 000	15 102 500
Arvio tuloista vuonna 2022						
Tonttien ja kiinteistöjen myyntivoitot	30 000					
Kulttuuri- ja vapaa-aika Myllykirjasto, AVI hankeavustus	15 000					
Kulttuuri- ja vapaa-aika Kirjakaapit, AVI hankeavustus	7 500					
Yhteensä:	52 500					

TALOUSARVIOKAAVA

KÄYTTÖTALOUSOSA TOIMIELIN

TULOSALUE Valtuusto päättää

TULOSYKSIKKÖ (Kustannuspaikka) Kunnanhallitus, lautakunta päättää

KÄYTTÖTALOUS

10 Hallinto- ja kehittämisosasto

100 Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen

1000 Vaalit
1010 Tilintarkastus
1020 Kunnanvaltuusto
1030 Kunnanhallitus
1040 Kunnallisverotus
1050 Yhteistoimintaosuudet
1070 Elinkeinopalvelut, kehittäminen, markkinointi
1080 Joukkoliikenne
1090 Palotoimi
1100 Eläinlääkintähuolto
1110 Viranomaistoiminta
1120 Maaseututoimi
    1121 Tyrnävä, Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki
    1123 Muhos
1130 Yhdyskuntasuunnittelu
    1131 Maankäyttö ja Kaavoitus

110 Tuki- ja sähköiset palvelut

1200 Toimistopalvelut
1210 IT-palvelut
1220 Henkilöstöhallinto
1230 Talouspalvelut

20 Sosiaali- ja terveysosasto

200 Sosiaali- ja terveysosaston hallinto

2000 Sosiaali- ja terveysosaston hallinto

210 Sosiaalipalvelut

2006 POP sote-hanke
2010 Toimeentuloturva
2019 Kasvatus- ja perheneuvola

2020 Lastensuojelu omana toimintana
2021 Perhehoito
2022 Lastenhuollon laitokset
2023 Lastensuojelun avohuolto
2024 Lastensuojelun jälkihuolto
2025 Sosiaalihuoltolain mukainen toiminta
2030 Päihdehuolto
2040 Sosiaalityö
2041 Työllisyystoiminta
2043 Kuntouttava työtoiminta
2047 Työllisyyden kuntakokeilu

220 Vammaispalvelut

2500 Vaikeavammaisille ja vammaisille tark. palvelut
2501 Kuljetuspalvelut
2502 Palveluasuminen
2503 Henkilökohtainen apu
2504 Asunnon muutostyöt
2505 Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet
2506 Päivätoiminta
2507 Tutkimukset
2508 Sopeutumisvalmennus
2509 Omaishoidon tuki
2510 Tarpeellinen hoito ja huolenpito
2511 Muut avustukset
2512 Vammaisneuvosto
2513 Kehitysvammaisten asumispalveluyksikkö
2514 Säpinä työ- ja päivätoiminta

230 Iäkkäiden palvelut

2070 Kotihoito
2080 Tukipalvelut
2085 Muut ikääntyneiden palvelut
2090 Asumispalveluyksiköt
2100 Vanhusten omaishoidontuki
2115 Kotola
2130 Vanhusneuvosto

240 Terveyspalvelut

2200 Terveyspalveluiden hallinto

- 2210 Vastaanotto toiminta
- 2221 Fysioterapia
- 2222 Veteraanien kuntoutus
- 2223 Puheterapia
- 2224 Toimintaterapia
- 2225 Mielenterveystyö
- 2231 Laboratorio
- 2232 Röntgen
- 2233 Sairaankuljetus
- 2240 Terveysneuvonta
- 2241 Kouluterveysten huolto
- 2250 Perusterveydenhuollon laitoshoidot
- 2270 Hammashuolto
- 2271 Välinehuolto
- 2300 Erikoissairaanhoito

30 Sivistysosasto

300 Sivistysosaston hallinto

3000 Sivistysosaston hallinto

310 Opetuspalvelut

- 3021 Oppimisen tuen ja inklusion keh. 20–21
- 3022 Tasa-arvohanke 2021–2022 / Kuulampi
- 3023 Tasa-arvohanke 2021–2022 / Temmes
- 3024 Yläkoululaisten lukutaitojen kehittäminen
- 3025 Covid19 Opetus lv. 2021–2022
- 3026 Oppilas- ja opiskeluhuollon hanke
- 3027 Erasmus / akkreditointi
- 3100 Kirkkomännikön koulu
- 3101 Rantaroustin koulu
- 3110 Murron koulu
- 3115 Temmeksen koulu
- 3120 Kuulammen koulu
- 3125 Yhteiset toiminnot
- 3130 Esiopetus Kirkkomännikkö
- 3135 Esiopetus Murto

3136 Esiopetus Temmes
3140 Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta
3145 Erityisopetus Eha Kirkkomännikkö
3151 Erityisopetus Eha Kuulampi
3155 Erityisopetus
3156 Jopo
3167 Lakeuden Tutor -hanke
3173 Hankkeiden ja kokeilujen omarahoitus
3179 Erasmus -hanke/uusi koulu uusille sukupolville
3180 August Sahlsten -lukio
3190 Musiikkioppilaitokset
3195 Kansalaisopisto
3196 Taiteen perusopetus

320 Varhaiskasvatuspalvelut

3230 Lasten kotihoidon tuki
3240 PPH
3242 Ryhmäperhepäivähoitokoti
3250 Toukovakka
3251 Kuumestari
3252 Väentupa
3253 Käpytikka
3254 Tenavatalo
3255 Avoin varhaiskasvatustoiminta
3262 Covid19 Vaka Iv. 2021–2022

350 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

3510 Kirjasto
3511 Kulttuuripalvelut
3513 Toimintamallit kuntoon
3514 Kirjailijavierailut-hanke
3515 POPNUVA
3517 Myllykirjasto omatoimikirjastoksi
3520 Liikuntatoimi
3521 Nuorisotoimi
3522 Etsivä
3524 Työpaja

3525 Verso
3526 Nuorisotyötä yhteisöllisessä ympäristössä
3527 Harrastamisen Suomen malli -hanke

40 Tekninen osasto

400 Teknisen osaston hallinto

4000 Teknisen osaston hallinto

410 Rakennusvalvonta

4100 Rakennusvalvonta

430 Liikenneväylät ja yleiset alueet

4300 Liikenneväylät hallinto
4310 Yksityistiet
4320 Puistot ja yleiset alueet
4340 Maa- ja metsätilat
4350 Jätehuolto
4360 Vesialueet
4370 Kaavatiet
4380 Liikunta-alueet

440 Kiinteistöt

4400 Kiinteistöjen hoito

450 Ruoka- ja siivouspalvelut

4500 Ruokapalvelut
4600 Siivouspalvelut